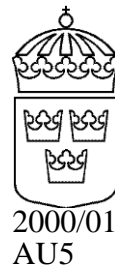

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2000/01:AU5 Ändringar i arbetslöshetsförsäkringen m.m.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens förslag i propositionen (1999/2000:139) En rättvisare och tydligare arbetslöshetsförsäkring samt motioner väckta med anledning av detta förslag. I betänkandet behandlas även motioner från allmänna motionstiden hösten 1999 respektive hösten 2000.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag med vissa tillägg och justeringar.

För att få rätt till arbetslöshetsersättning skall den arbetssökande medverka till att en individuell handlingsplan upprättas i samråd med arbetsförmedlingen. Under de första 100 ersättningsdagarna har den arbetssökande rätt att begränsa sitt arbetssökande till lämpliga arbeten inom sitt yrke och till närområdet. Därefter skall han eller hon utvidga sökområdet både yrkesmässigt och geografiskt.

De nuvarande reglerna vad gäller villkoren för att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning bibehålls i huvudsak. I likhet med vad som gäller i dag kommer det att krävas förvärvsarbete för att kvalificera sig för ersättning. Som förvärvsarbete räknas liksom för närvarande även anställning med lönebidrag, skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare och anställning inom Samhall AB. Utskottet föreslår att även anställningar som arbetsgivaren finansierat med anställningsstöd skall kunna kvalificera till arbetslöshetsersättning. Detta skall dock inte gälla vid stödformen särskilt anställningsstöd.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag att även tid under vilken sökanden har uppburet föräldrapenning eller fullgjort totalförsvarsplikt skall kunna kvalificera för arbetslöshetsersättning, dock sammanlagt högst två månader.

Utskottet tillstyrker också förslaget att det s.k. återkvalificeringsvillkoret slopas. Ersättningsperioden blir längst 300 ersättningsdagar för alla oavsett ålder. En ersättningsperiod kan dock bli förlängd med högst 300 dagar utan att den arbetssökande behöver uppfylla ett nytt arbetsvillkor. Ersättningsdagar i en tidigare ersättningsperiod räknas inte av vid beviljande av en ny ersättningsperiod.

Den högsta inkomstrelaterade dagpenningen får bestämmas till ett högre belopp under de första 100 dagarna av en ersättningsperiod. Om statsfinanserna tillåter det kommer ersättningsnivåerna att höjas stegvis under de närmaste åren.

Sanktionsreglerna ändras så att den som avvisar lämpligt arbete utan godtagbart skäl eller genom sitt uppträdande förhindrar anställning, får sin dagpenning nedsatt med 25 % under 40 ersättningsdagar. Inträffar samma sak en andra gång blir dagpenningen nedsatt med 50 % under 40 nya ersättningsdagar. Händer det vid ett tredje tillfälle under samma period upphör ersättningen helt.

Utskottet tillstyrker även vissa ändringar vad gäller reglerna för medlemskap i arbetslöshetskassa.

Förslagen innebär ändringar av lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

Med hänsyn till det förberedelsearbete som AMS behöver med anledning av förslagen föreslår utskottet att lagändringarna träder i kraft måndagen den 5 februari 2001, dvs. ungefär en månad senare än vad regeringen föreslagit.

Utöver dessa lagändringar föreslås att en arbetssökande som är eller riskerar att bli långtidsinskriven inom 27 månader skall erbjudas en heltidsaktivitet inom ramen för aktivitetsgarantin. Även deltidsarbetslösa skall omfattas av dessa regler.

Utskottet konstaterar att det sedan en tid pågår försök där arbetslösa ansöker om arbetslöshetsersättning på elektronisk väg. Enligt arbetsmarknadsutskottet bör regeringen utreda regelverket kring sådana elektroniska ansökningar och föreslå de lagändringar som kan krävas för att metoden skall kunna användas i full skala.

I ärendet har det avgivits ett antal *reservationer och särskilda yttranden*.

Moderaterna, Kristdemokraterna och Folkpartiet biträder propositionen i vissa delar men hänvisar till sina alternativa förslag om utformning arbetslöshetsförsäkring.

Moderaterna anser att det bör införas en allmän och obligatorisk försäkring som administreras av staten. Den enskilde skall under en övergångstid erhålla ersättning för inkomstbortfall. Ersättningsnivån skall vara 75 % av den arbetslöses tidigare inkomst och ersättningstiden skall vara begränsad, dvs. det skall införas en s.k. bortre parentes. Egenfinansieringen bör öka. Moderaterna motsätter sig förslagen om ändrade sanktionsregler, förlängning av ersättningsperioden och tidsgräns inom aktivitetsgarantin. Moderaterna reserverar sig också mot utskottets förslag att förvärvsarbete med vissa anställningsstöd skall kvalificera till arbetslöshetsersättning med hänvisning till att förslaget inte blivit tillräckligt berett.

Kristdemokraterna förordar att det införs en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Ersättningsnivå bör vara 80 % av den tidigare inkomsten. Det skall inte införas någon bortre parentes. Kristdemokraterna anser att finansieringssystemet bör förändras och att egenfinansieringen bör öka.

Centerpartiet yrkar avslag på propositionen och hänvisar till sin uppfattning om hur arbetslöshetsförsäkringen bör se ut. Partiet föreslår att ersättningstidens längd skall vara maximalt 600 ersättningsdagar. Ersättningsnivån skall vara 80 % av den arbetslöses tidigare inkomst under de första 200 ersättningsdagarna. Därefter bör ersättningen successivt trappas ned. Utförsäkrade

personer skall kunna få någon annan form av ersättning som är lägre än arbetslöshetsersättningen.

Folkpartiet anser att arbetslöshetsförsäkringen bör utformas som en omställningsförsäkring med en tidsbegränsad inkomstrelaterad ersättning. Ersättningen skall motsvara 80 % av den tidigare inkomsten för att sedan successivt trappas ned. Det bör införas någon form av efterskydd för dem som blir utförsäkrade.

I en gemensam reservation motsätter sig Moderaterna, Kristdemokraterna och Folkpartiet förslaget om sökområde med hänvisning till att regeln kan leda till att den arbetssökandes tid i arbetslöshet förlängs.

Moderaterna och Kristdemokraterna motsätter sig i en gemensam reservation förslaget om förhöjd dagpenning.

När det gäller företagares rätt till arbetslöshetsersättning föreslås i en fyrtiresreservation (m, kd, c, fp) att det tillsätts en parlamentarisk utredning som ser över frågan.

Propositionen

1999/2000:139 vari yrkas

1. att riksdagen dels antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring,
2. att riksdagen dels antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor,
3. att riksdagen dels godkänner vad regeringen föreslår om tidpunkten för att erbjuda heltidsaktivitet inom ramen för aktivitetsgarantin.

Regeringens förslag till författningsändringar i punkterna 1 och 2 redovisas i bilagorna 1 och 2.

Motionerna

Motioner väckta med anledning av proposition 1999/2000:139

2000/01:A1 av Margareta Andersson m.fl. (c) vari yrkas

1. Riksdagen avslår proposition 1999/2000:139 En rättvisare och tydligare arbetslöshetsförsäkring.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utformningen av arbetslöshetsersättningen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om yrkesmässig eller geografisk rörlighet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tydligare utformning av riktlinjer för innehåll i aktivitetsgarantin.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utökade möjligheter att erhålla arbetslöshetsersättning vid högre studier.

2000/01:A2 av Elver Jonsson m.fl. (fp) vari yrkas

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om a-kassans utformning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en uppföljning av de individuella handlingsplanerna.
3. Riksdagen avslår förslaget om att sökområdet skall begränsas under de första 100 dagarnas arbetslöshet.

2000/01:A3 av Jan Björkman och Karin Olsson (s) vari yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förändringar i arbetslöshetsförsäkringen.

2000/01:A4 av Ewa Larsson (mp) vari yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kulturarbetsmarknadens särart.

2000/01:A5 av Mikael Odenberg m.fl. (m) vari yrkas

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kraven på arbetslöshetsförsäkringen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att arbetslöshetsförsäkringen skall vara en omställningsförsäkring.
3. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om en allmän arbetslöshetsförsäkring i enlighet med vad som anförs i motionen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regel-, kontroll- och sanktionssystemen i arbetslöshetsförsäkringen.
5. Riksdagen avslår regeringens förslag om begränsat sökområde under de första 100 ersättningsdagarna i enlighet med vad som anförs i motionen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nedsättning av dagpenningen.
7. Riksdagen avslår regeringens förslag om ersättningsperioden och förlängning av perioden i enlighet med vad som anförs i motionen.
8. Riksdagen avslår regeringens förslag om ersättnings- och kompensationsnivåer i enlighet med vad som anförs i motionen.
9. Riksdagen avslår regeringens förslag om aktivitetsgaranti i enlighet med vad som anförs i motionen.

Motioner väckta under allmänna motionstiden 1999

1999/2000:A204 av Kerstin-Maria Stalin (mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om politikerarvoden och a-kassa.

1999/2000:A208 av Britt-Marie Lindkvist och Christina Nenes (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om översyn av beräkning av dagpenning i arbetslöshetsförsäkringen.

1999/2000:A216 av Marietta de Pourbaix-Lundin och Henrik Westman (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av anpassning av ALF till utvecklingen inom IT-området.

1999/2000:A219 av Gudrun Schyman m.fl. (v) vari yrkas

2. att riksdagen begär att regeringen kommer med förslag som tar bort könsdiskriminerande inslag i arbetslöshetsförsäkringen enligt vad i motionen anförts,

1999/2000:A220 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

19. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utreda sökaktiviteten och åtgärder för att öka den,

20. att riksdagen hos regeringen begär förslag till sådan ändring av lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring att också mildare sanktioner än fullständig avstängning från ersättning skall kunna utdömas i enlighet med vad som i anförts motionen,

1999/2000:A224 av Kent Härstedt och Annika Nilsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn av ersättningsvillkoren från arbetslöshetskassan för nyföretagare.

1999/2000:A243 av Hans Karlsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utredning av familjehemmens ekonomiska trygghet och arbetsrättsliga ställning.

1999/2000:A250 av Barbro Feltzing (mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att utreda eventuella samband mellan uppsägning på egen begäran och behov av ersättning från a-kassa,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att utreda inlåsnings effekter på arbetsmarknaden i stort,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att utreda vilka specifika inlåsnings effekter som den förlängda avstängningsperioden från a-kassan har på arbetsmarknaden,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att analysera hur trygghetssystemen skall kunna anpassas till en flexibel arbetsmarknad.

1999/2000:A255 av Maria Larsson m.fl. (kd) vari yrkas

3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till en ny arbetslöshetsförsäkring i enlighet med vad som anförts i motionen,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om överhoppningsbar tid för studier i arbetslöshetsförsäkringen,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om överhoppningsbar tid för vård av sjukt eller handikappat barn i arbetslöshetsförsäkringen,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om översyn av sanktionsåtgärder mot utbetalning av a-kassa,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en översyn av lagen angående företagares rätt till a-kassa,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om översyn av lagen om kooperativa delägares rätt till a-kassa,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att säkerställa familjehemsförälders rätt till a-kassa,

1999/2000:A265 av Jan Björkman (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utredning av utbetalningsansvar.

1999/2000:A273 av Hans Karlsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ekonomisk trygghet för arbetslösa.

1999/2000:A282 av Mikael Odenberg m.fl. (m) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fristående, fackligt anknutna arbetslöshetskassor,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om införande av en bortre parentes i arbetslöshetsförsäkringen,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om egenfinansieringen i arbetslöshetsförsäkringen,

1999/2000:N212 av Kenneth Johansson (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om a-kasseersättning,

1999/2000:N214 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kombinationssysselsättning,

1999/2000:Sk692 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

26. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en reformering av arbetslöshetsförsäkringen i enlighet med vad som anförts i motionen,

1999/2000:Ub499 av Sofia Jonsson m.fl. (c) vari yrkas

23. att riksdagen beslutar om sådan ändring av 16 § lagen om arbetslöshetsförsäkring (1997:238) att studenterna som annars uppfyller kraven för arbetslöshetsersättning också skall ha rätt till sådan under ferier,

Motioner väckta under allmänna motionstiden 2000

2000/01:A221 av Ulla-Britt Hagström och Rosita Runegrund (kd) vari yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att uppdraget som fosterförälder bör betraktas som förvärvsarbete.

2000/01:A229 av Bengt Silfverstrand och Hans Hoff (s) vari yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om jämlika regler för a-kasseersättning till studerande.

2000/01:A246 av Marianne Andersson m.fl. (c, m, kd, fp) vari yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att en utredning bör tillsättas för att belysa villkoren för företagares rätt till arbetslöshetsersättning.

2000/01:A250 av Per Erik Granström m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att stimulera till ökat nyföretagande.

2000/01:A251 av Berit Adolfsson och Anita Sidén (m) vari yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vara fosterföräldrar skall kunna räknas som en anställning.

2000/01:A252 av Helena Höij och Inger Strömbom (kd) vari yrkas

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om de olika konkurrensvillkor som gäller för privata bemanningsföretag jämfört med kommuner och arbetsförmedlingar,

2000/01:A259 av Håkan Juholt m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om överhoppningsbar tid i samband med vård av svårt sjukt barn.

2000/01:A271 av Carina Ohlsson och Monica Green (s) vari yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om arbetslöshetsersättningen.

2000/01:A272 av Jan Björkman och Karin Olsson (s) vari yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över arbetslöshetsförsäkringens regelverk kring försäkrans att inte återuppta studier.

2000/01:A276 av Margareta Israelsson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en översyn av reglerna för användandet av a-kassemedel.

2000/01:A279 av Maria Larsson m.fl. (kd) vari yrkas

1. Riksdagen beslutar om en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring att gälla fr.o.m. den 1 januari 2001.

2. Riksdagen beslutar att höja egenfinansieringen i a-kassan fr.o.m. den 1 januari 2001.

3. Riksdagen avslår regeringens förslag om begränsningar i sökandet efter arbete de första hundra dagarna av en arbetslöshetsperiod.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att underlätta inträde i arbetslöshetsförsäkringen.

5. Riksdagen avslår regeringens förslag om höjd a-kasseersättning under de första hundra dagarna av en arbetslöshetsperiod.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av enhetliga regelsystem i privata och offentliga bemanningsföretag vad gäller a-kasseregler.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av lagen beträffande företagares rätt till a-kassa.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om familjehemsförälders rätt till a-kassa.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tilläggsdirektiv till utredningen om ny tillsynsmyndighet.

2000/01:A285 av Susanne Eberstein m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utvärdering av reglerna för inträde i a-kassan.

2000/01:A290 av Mikael Odenberg m.fl. (m) vari yrkas

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om diskriminerande regler i arbetslöshetsförsäkringen.

2000/01:A296 av Charlotta L Bjälkebring och Tasso Stafilidis (v) vari yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att AMS bör ges i uppdrag att i samråd med berörda konstnärorganisationer utforma närmare föreskrifter för hur a-kassareglerna inom kulturarbetsmarknadens område skall tillämpas.

2000/01:A297 av Jan Björkman och Karin Olsson (s) vari yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att anpassa reglerna för uppehåll mellan studier till dagens verklighet beträffande utbildningar.

2000/01:A298 av Jan Björkman (s) vari yrkas att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att aktualisera frågan om samordning av utbetalningsrutiner hos arbetslöshetskassan respektive ALFA-kassan.

2000/01:A299 av Barbro Feltzing (mp) vari yrkas att riksdagen begär att regeringen utreder möjligheterna för renskötande samer att erhålla a-kassa.

2000/01:Kr230 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m) vari yrkas

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om överetablering.

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om konstnärerna och arbetsmarknadsstödet.

2000/01:N388 av Matz Hammarström m.fl. (mp) vari yrkas

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vilka nya regler för att beräkna soloföretagares arbetslöshetsersättning som bör införas.

2000/01:Ub479 av Sofia Jonsson m.fl. (c) vari yrkas

10. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av 16 § lagen om arbetslöshetsförsäkring (1997:238) så att studenter som annars uppfyller kraven på arbetslöshetsersättning också får rätt till denna ersättning under ferier.

2000/01:Sk732 av Anne-Katrine Dunker och Patrik Norinder (m) vari yrkas

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regler på arbetsmarknaden.

1. Ärendets beredning m.m.

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 1999/2000:139 En rättvisare och tydligare arbetslöshetsförsäkring och med anledning av den väckta motioner. Propositionen innehåller förslag till ändringar av lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF) och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor. Regeringens förslag och bedömningar bygger huvudsakligen på överväganden och förslag från tre utredningar; en arbetsgrupp inom Näringsdepartementet med uppdrag att göra en översyn av arbetslöshetsförsäkringen, benämnd ALF-gruppen (Ds 1999:58), Utredningen om deltidarbete, tillfälliga jobb och arbetslöshetsersättningen, benämnd DELTA-utredningen (SOU 1999:27), respektive en utredning inom det dåvarande Arbetsmarknadsdepartementet med uppdrag att belysa frågan om en indexering av dagpenningnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen, benämnd Index-gruppen (Ds 1999:10). I betänkandet behandlas även motioner från allmänna motionstiden hösten 1999 och hösten 2000.

Kulturutskottet har avgivit yttrande. Detta återfinns i bilaga 4.

Under ärendets beredning har utskottet uppvaktats av företrädare för Småföretagarnas arbetslöshetskassa, Säljarnas arbetslöshetskassa, Petroleumhandlarnas arbetslöshetskassa och Svensk Handels och Arbetsgivarnas arbetslöshetskassa. Utskottet har också mottagit ett antal skrivelser i ärendet, däribland från Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd (KLYS).

De motioner som är väckta med anledning av propositionen och under den allmänna motionstiden hösten 2000, dvs. under riksmötet 2000/01 anges i det följande utan årtal. Övriga motioner, som är väckta under riksmötet 1999/2000, anges med årtal.

Inledningsvis lämnas en kort beskrivning av dagens ersättningssystem.

Arbetslöshetsförsäkringen i korthet

Arbetslöshetsförsäkringen omfattar både arbetstagare och företagare. Den består av en grundförsäkring och en inkomstbortfallsförsäkring.

För att vara berättigad till ersättning från inkomstbortfallsförsäkringen skall den arbetslöse ha varit medlem i en arbetslöshetskassa i minst tolv månader (medlemsvillkor). Vidare krävs att den arbetslöse under en viss period utfört en viss mängd förvärvsarbete (arbetsvillkor) samt att han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande (grundvillkor).

Arbetslösa som uppfyller arbets- och grundvillkoren men inte medlemsvillkoret har rätt till ersättning från grundförsäkringen. Sådan ersättning kan även lämnas till den som i stället för arbetsvillkoret uppfyller ett s.k. studerandevillkor.

Arbetslöshetsersättning utges under längst 300 dagar (ersättningsperiod). Om den försäkrade har fyllt 57 år före ersättningsperiodens slut är perioden i stället 450 dagar. Ersättningen upphör vid utgången av månaden före den försäkrade fyller 65 år.

Om ersättningsperioden gått till ända, men ett nytt arbetsvillkor har uppfyllts under perioden, har den försäkrade rätt till ytterligare en ersättningspe-

riod. Arbetsvillkoret kan vid bestämmandet av en ny ersättningsperiod även grundas på s.k. med arbete jämställd tid, t.ex. deltagande i olika arbetsmarknadspolitiska program.

Ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen lämnas i form av dagpenning, dvs. ett per dag beräknat belopp. När det gäller inkomstbortfallsförsäkringen lämnas dagpenning med 80 % av den försäkrades tidigare dagsförtjänst, dock lägst 240 kr. Högsta dagpenning är 580 kr. För arbetslösa som bara är berättigade till ersättning från grundförsäkringen är dagpenningen alltid 240 kr vid heltid.

2. Allmänna frågor m.m.

Propositionen

Den svenska arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring, vars syfte bl.a. är att ge inkomstrygghet i samband med arbetslöshet. Av historiska skäl har arbetslöshetsförsäkringen nära band till de fackliga organisationerna och vissa företagargorganisationer. Arbetslöshetsförsäkringen administreras av 39 arbetslöshetskassor med avgränsade verksamhetsområden som omfattar en eller flera branscher. En av kassorna, ALFA-kassan, som inrättades när det tidigare kontanta arbetsmarknadsstödet (KAS) upphörde den 1 januari 1998, har ett verksamhetsområde som omfattar hela arbetsmarknaden.

Statsbidrag lämnas för den utbetalda ersättningen. Arbetslöshetskassorna betalar en finansieringsavgift till staten som för närvarande täcker ca 8 % av den utbetalade ersättningen. Kostnaderna för finansieringsavgiften och kassornas egen administration täcks genom medlemsavgifter.

Täckningsgraden i försäkringen är hög. I slutet av år 1999 uppgick antalet medlemmar i arbetslöshetskassorna till ca 3,8 miljoner, vilket motsvarade 88 % av arbetskraften.

Under 1990-talets massarbetslöshet utsattes arbetslöshetsförsäkringen för utomordentligt stora påfrestningar. Den öppna arbetslösheten, som år 1997 uppgick till 8 % av arbetskraften, sjunker. Samtidigt har omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska programmen reducerats. Denna utveckling har ägt rum utan några inflationstendenser. Enligt regeringens bedömning finns det fortfarande en inte obetydlig kapacitet som kan utnyttjas innan några påtagliga överhettningstendenser behöver uppstå. Detta kräver en väl fungerande arbetsmarknad, som präglas av

- att arbetsutbudet stimuleras såväl ekonomiskt som värderingsmässigt och att hinder för förvärvsarbete undanröjs,
- att arbetskraften har en hög och relevant kompetens,
- en lönebildning som håller den genomsnittliga löneökningstakten inom det samhällsekonomiska utrymmet och ger utrymme för förändring i relativlöner som speglar utbud och efterfrågan på delarbetsmarknader,

- en väl fungerande matchning av arbetssökande och lediga arbeten, bl.a. genom en effektiv sökprocess, platsförmedling och informationsspridning,
- en hög rörlighet mellan delarbetsmarknader, samt
- att den könsuppdelade arbetsmarknaden bryts så att såväl kvinnors som mäns kapacitet tas till vara.

Arbetslöshetsförsäkringen skall utformas utifrån två centrala utgångspunkter. Den ena är att arbetslöshetsförsäkringen skall vara förenlig med arbetsmarknadspolitikens mål om en väl fungerande arbetsmarknad. Den andra är att försäkringen skall förstärka välfärden och rättvisan i samhället genom att ge en solidariskt finansierad inkomsttrygghet för den som blir arbetslös.

Regeringen anser att en god arbetslöshetsförsäkring bör uppfylla följande krav:

- Den skall *främja den ekonomiska effektiviteten*. Försäkringen skall utformas så att den är förenlig med en väl fungerande arbetsmarknad. Söktiden för en arbetslös skall vara anpassad så att hon eller han fortast möjligt kommer i lämpligt arbete. En effektiv sökprocess är också avgörande för arbetsgivarens möjligheter att hålla uppe och öka produktionen.
- Den skall *vara en försäkring*. Den skall ge en trygghet i omställningen genom att förhindra en alltför drastisk försämring av levnadsvillkoren och ge ekonomiska möjligheter att söka nytt arbete under en rimlig tid.
- Den skall *vara rättvis*. Den arbetslöse skall inte behöva ta mycket lågt betalda arbeten. Försäkringen skall också vara solidariskt finansierad, dvs. försäkringsskyddet skall inte i någon större omfattning vara beroende av risken för att bli arbetslös. Försäkringen skall också vara utformad så att den främjar jämställdhet mellan kvinnor och män.
- Den skall *präglas av legitimitet och rättssäkerhet i tillämpningen*. De krav som ställs på den arbetslöse skall uppfattas som rimliga och väl avvägda. Kraven skall vara lika för alla i samma situation.

Enligt regeringens mening skall kompensationsnivån i arbetslöshetsförsäkringen vara hög av välfärdsskäl och rättviseskäl. Detta förutsätter att reglerna är tydliga och tillämpas på ett konsekvent sätt.

Den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen fungerar bristfälligt i vissa avseenden. Det finns stora variationer i tillämpningen av regelsystemet mellan arbetsförmedlingarna. Detta rättssäkerhetsproblem har blivit allt tydligare och riskerar att äventyra försäkringens legitimitet. Det förekommer att försäkringen utnyttjas på ett inte avsett sätt. Den har kommit att användas som en inkomstutfyllnad. Möjligheten till återkvalificering för nya ersättningsperioder genom deltagande i arbetsmarknadspolitiska åtgärder har medfört att dessa åtgärder i stor utsträckning har använts för dem som riskerar att bli utförsäkrade. Detta var försvarbart under 1990-talets massarbetslöshet. Med nya aktivitetsgarantin kommer stödet till långtidsarbetslösa att få en effekti-

vare utformning. Värdet av arbetslöshetsförsäkringen har också gröpts ur de senaste åren. Allt färre har ett inkomstrelaterat skydd i egentlig mening.

För att minska arbetslösheten krävs aktiv medverkan inte bara från de arbetslösa utan också från arbetsgivarna. Det är viktigt att även arbetsgivarna tar ansvar för de anställdas kompetensutveckling. Arbetsgivarna måste också ta till vara den kompetens och erfarenhet som personer med utländsk bakgrund har. Detsamma gäller den äldre arbetskraften. En annan utsatt grupp på arbetsmarknaden är de arbetshandikappade. Dessa måste ges samma möjlighet att delta i arbetslivet som övriga arbetssökande.

Syftet med förslagen i propositionen är att effektivisera sökprocessen och stärka arbetslöshetsförsäkringens legitimitet. Förslagen innebär bl.a. att de arbetslösa får möjlighet att delta i kvalitativt bättre program, att de får fler timmar hos arbetsförmedlingen, att det införs ömsesidigt upprättade handlingsplaner av hög kvalitet, att de krav som gäller för att aktivt söka arbete blir tydligare och tillämpas på ett likformigt sätt och att tillsynen över arbetsförmedlingarna och arbetslöshetskassorna stärks.

Motioner

Moderaterna hävdar i kommittémotion A5 att det för närvarande är 400 000 färre sysselsatta jämfört med år 1990 trots att den arbetsföra befolkningen har ökat med ca 200 000 personer under samma tid. Det behöver därför skapas mer än en halv miljon nya arbeten för att man skall komma upp i samma sysselsättningskvot som gällde för tio år sedan. Till detta kommer att näringslivet får allt svårare att rekrytera personal. Samtidigt är över 55 000 långtidsarbetslösa.

Moderaterna anser att det mot denna bakgrund är nödvändigt att såväl arbetsmarknadspolitiken som arbetslöshetsförsäkringen verkligen understöder en arbetslinje. Detta är inte fallet anser *Moderaterna*. I stället är arbetsmarknadspolitiken inriktad på volymåtgärder i syfte att återkvalificera arbetslösa till nya ersättningsperioder.

Moderaterna anser vidare att arbetslöshetsförsäkringen alltmer har kommit att anta formen av en sorts medborgarlön för "insiders" på arbetsmarknaden. Ersättningsberoende perioder av arbetslöshet kan varvas med arbetsmarknadspolitiska åtgärder på ett sådant sätt att arbetslöshetsförsäkringen blivit en permanent försörjningskälla för många. Samtidigt finns det en halv miljon "outsiders" som står utanför arbetskraften.

Moderaterna har ingen invändning mot de fyra olika krav som regeringen ställer på en god arbetslöshetsförsäkring. Försäkringen uppfyller enligt *Moderaterna* dock inte dessa krav.

Den *ekonomiska effektiviteten* motverkas av att arbetslöshetsförsäkringen förlorat sin karaktär av omställningsförsäkring. För att återge försäkringen denna karaktär krävs någon form av tidsmässig begränsning. Det skulle förstärka försäkringstagarnas incitament att söka och ta jobb och därmed förkorta arbetslöshetstiderna. Försäkringen motverkar en sund lönebildning och bidrar i stället till att hålla reservationslönerna uppe. Den enskilde blir mindre benägen att acceptera de arbeten som erbjuds. Vidare förlängs söktiderna och rörligheten minskar. Höga reservationslöner bidrar också till att

den strukturella arbetslösheten ökar. Arbeten med heltidslöner som är lägre än reservationslönen slås ut.

De *försäkringsmässiga* sambanden är svaga. Arbetslöshetsförsäkringen är till mer än 90 % finansierad med skattemedel samtidigt som den i huvudsak är administrerad av arbetslöshetskassor som är direkt knutna till de fackliga organisationerna. Detta innebär i realiteten att försäkringen fungerar som ett rekryteringsbidrag till de fackliga organisationerna. Moderaterna förordar i stället en allmän försäkring som omfattar alla och administreras av staten. Det försäkringsmässiga sambandet förstärks genom högre egenfinansiering. Härigenom understöds också en sund lönebildning.

Moderaterna anser att försäkringen inte är *rättvis* eftersom reservationslöner hålls uppe. Det omöjliggör för stora grupper att ens komma in på arbetsmarknaden.

Arbetslöshetsförsäkringens *legitimitet* skadas dels av att den inte är en omställningsförsäkring, dels av att verksamheten, som nästan är helt skattefinansierad, inte administreras av staten. Till följd av att regeringen inte vill införa en borte gräns i försäkringen har den enskildes ansvar gjorts otydligt. Detta har även lett till incitamentsproblem som framtvingar olika system för krav, kontroller och sanktioner. Dessa system är resurskrävande och medför att arbetsförmedlarna får en olycklig dubbelroll; de skall utgöra stöd och hjälp för de arbetssökande samtidigt som de skall vara kontrollanter. Enligt Moderaterna skulle en tydlig omställningsförsäkring med en borte gräns innebära att man kan slopa huvuddelen av nuvarande regel-, kontroll- och sanktionssystem. *Rättssäkerheten* skulle därmed öka. (yrk. 1–4)

Även i två motioner från allmänna motionstiden 1999 framför Moderaterna krav på förändringar av arbetslöshetsförsäkringen. I kommittémotion 1999/2000:A282 ställs krav på en reformering av arbetslöshetsförsäkringen som innebär att den skall vara allmän och administreras av staten. Vidare föreslås att det införs en borte parentes i försäkringen och att egenfinansieringen ökar (yrk. 4–6). Motsvarande krav framställs i partimotion 1999/2000:Sk692 (yrk. 26).

Kristdemokraterna hävdar i kommittémotion A279 att arbetslöshetsförsäkringen är ett viktigt och nödvändigt inslag i det svenska välfärdssystemet. Vid en period av arbetslöshet skall den arbetslöse ha kvar ett ekonomiskt stöd under den tid han söker nytt arbete. Arbetslöshetsförsäkringen skall fungera som en omställningsförsäkring där incitamenten att ta nytt arbete är stora. Den skall ge en grundtrygghet så länge man står till arbetsmarknadens förfogande. De individuella handlingsplanerna är ett viktigt och nödvändigt instrument och skall stimulera aktivt arbetssökande, kompetensförstärkning och rörlighet så att passiva perioder blir mycket tillfälliga. Det måste vara mer lönsamt att ta korta och tillfälliga arbeten än att låta bli. Kristdemokraterna anser att det bör införas en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring fr.o.m. den 1 januari 2001 (yrk. 1) som betalas solidariskt av alla. Den nya arbetslöshetsförsäkringen bör bygga på en ökad egenfinansiering (yrk. 2). Det nuvarande finansieringssystemet som innebär att avgiften är helt oberoende av arbetslöshetens nivå leder till att det saknas incitament för kassorna och deras huvudmän att hålla nere arbetslösheten. Genom en högre egenfi-

nansiering uppnås ett bättre samband mellan lönebildning och arbetslöshet. Egenfinansieringen bör vara en tredjedel av kostnaderna för arbetslöshetsersättningen. Den enskilde kompenseras genom högre grundavdrag.

I kommittémotion 1999/2000:A255 från den allmänna motionstiden 1999 framför Kristdemokraterna liknande krav på förändringar av arbetslöshetsförsäkringen (yrk. 3).

Centerpartiet poängterar i kommittémotion A1 att arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring för den som hunnit kvalificera sig och inte en långsiktig försörjningsmöjlighet. Det är därför viktig att den som hamnar i arbetslöshet snabbt kommer tillbaka in på arbetsmarknaden.

Centerpartiet anser att hela propositionen bör avslås (yrk. 1). I stället förordar partiet en annan utformning av arbetslöshetsförsäkringen. Försäkringen skall vara en omställningsförsäkring och inte en försörjningskälla. Den bör utformas så att ersättningsnivån är 80 % de första 200 dagarna för att sedan successivt trappas ned. Ersättningsdagarna skall vara maximalt 600. Det skall inte vara möjligt att mer än en gång återkvalificera sig till en ny ersättningsperiod genom deltagande i arbetsmarknadspolitiska program. Även utförsäkrade skall få ersättning, men på en lägre nivå än ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen. Denna ersättning skall dock inte sänkas på grund av besparingar och fastighetsinnehav. Småföretagarnas möjligheter att få arbetslöshetsersättning måste förbättras (yrk. 2).

Centerpartiet förklarar i en partimotion 1999/2000:N214 från allmänna motionstiden 1999 att arbetslöshetsförsäkringen bör utformas så att inte deltidsanställda missgynnas (yrk. 22).

Enligt kommittémotion A2 är en väl fungerande arbetslöshetsförsäkring en frihetsfråga för *Folkpartiet*. Den enskildes trygghet och rörligheten på arbetsmarknaden gynnas av att det finns ett försäkringsskydd. Därför behövs det enligt Folkpartiet en arbetslöshetsförsäkring som omfattar alla på arbetsmarknaden. Partiet förordar att arbetslöshetsförsäkringen utformas som en omställningsförsäkring med tidsbegränsad ersättning baserad på inkomstbortfall. Ersättningen skall vara 80 % av inkomstbortfallet för att sedan successivt trappas ned. Ersättningsnivån skall motsvara nivåerna i övriga socialförsäkringssystem. Deltagande i arbetsmarknadspolitiska program skall bara kunna återkvalificera en gång. För utförsäkrade som står till arbetsmarknadens förfogande bör det finnas ett efterskydd på en lägre nivå än arbetslöshetsersättningen. Denna ersättning skall inte sänkas på grund av den enskildes besparingar eller fastighetsinnehav (yrk. 1).

Margareta Israelsson m.fl. (s) vill i motion A276 ha en översyn av reglerna för användandet av "a-kassemedel". Motionärerna vill att deltagande i vissa organisationer, t.ex. Frivillig Ideell Arbetsinsats, skall vara kvalificerande för arbetslöshetsersättning.

Hans Karlsson m.fl. (s) föreslår i en motion från allmänna motionstiden 1999, 1999/2000:A273, att det görs en översyn av arbetslöshetsförsäkringen i syfte att anpassa den till en förändrad arbetsmarknad.

Utskottet tar först upp Centerpartiets yrkande om *avslag på propositionen* i motion A1 (yrk. 1). Partiet utvecklar inte närmare grunden för sitt avslagsyrkande, men i motionen framförs ett antal synpunkter på hur försäkringen borde utformas som avviker från vad som nu gäller eller från vad som föreslås i propositionen. Utskottet, som inte finner skäl att avslå propositionen, återkommer i det följande till några av de synpunkter på försäkringen som motionen innehåller. Yrkandet om avslag på propositionen avstyrks av utskottet.

Utskottet går nu över till några övergripande synpunkter på arbetslöshetsförsäkringen.

Arbetslöshetsförsäkringens uppgift är att ersätta den enskilde för inkomstförlust vid arbetslöshet under en omställningsperiod fram till ett nytt arbete. Det samhälleliga stödet till arbetslöshetsförsäkringen syftar bl.a. till att stärka arbetslinjen i arbetsmarknadspolitiken. Med det förstås att den arbetslöse så fort som möjligt skall övergå i reguljärt arbete. Arbetslöshetsförsäkringen har alltid varit avsedd att vara en omställningsförsäkring. I detta ligger att den inte är någon yrkesförsäkring. Ersättningsperioderna har varit relativt korta.

Arbetslöshetsförsäkringen får inte bli en permanent försörjningsinrättning, varken på heltid eller som kontinuerlig inkomstutfyllnad under längre perioder. Den skall inte heller användas för att subventionera olika branscher, eftersom det kan leda till att det uppstår oacceptabla snedvridningar i konkurrensförhållandena mellan företag. Försäkringen bör inte heller användas för att finansiera verksamheter, som i och för sig kan framstå som angelägna, men som samhället i övrigt inte klarar av att finansiera.

Det förslag som regeringen presenterar innebär en fortsättning på det förändringsarbete som påbörjades våren 2000 när riksdagen antog regeringens proposition Förnyad arbetsmarknadspolitik för delaktighet och tillväxt (prop. 1999/2000:98). Genom införandet av aktivitetsgarantin förbättrades möjligheterna för långtidsinskrivna att komma tillbaka till den reguljära arbetsmarknaden. Arbetslinjen stärktes samtidigt som rundgången mellan åtgärder och öppen arbetslöshet motverkades. Kravet på att aktivt söka lämpligt arbete har förtydligats.

Genom de nu aktuella förslagen kommer ytterligare förbättringar av sökprocessen att genomföras och arbetslinjen stärkas. Försäkringen blir rättvisare samtidigt som legitimiteten förstärks. Både den enskildes och arbetsförmedlingens ansvar kommer att bli tydligare.

En vanlig uppfattning är att rätten till arbetslöshetsersättning borde tidsbegränsas, dvs. att det borde införas någon form av "bortre parentes". Införandet av en sådan gräns skulle dock kunna medföra allvarliga konsekvenser för den enskilde. Regeringens förslag innebär att den s.k. rundgången motverkas samtidigt som arbetslinjen stärks. Genom aktivitetsgarantin kommer stora insatser att riktas mot den enskilde för att få honom eller henne tillbaka till den reguljära arbetsmarknaden samtidigt som den enskilde får en försörjning.

En annan kritik som riktas mot nuvarande system är att det administreras av arbetslöshetskassor som har nära anknytning till olika intresseorganisationer vilket bl.a. lett till att många personer kommit att stå utanför arbetslös-

hetsförsäkringen. Utskottet ansluter sig inte till denna kritik. Enligt utskottets mening har sambandet mellan arbetslöshetskassorna och de fackliga organisationerna inneburit ett starkt fackligt engagemang i utvecklingen av arbetslöshetsförsäkringen. De fackliga organisationernas inflytande över arbetslöshetskassorna har inneburit att nödvändiga strukturomvandlingar inom arbetsmarknaden har underlättats. Man har kunnat acceptera rationaliseringar eftersom den ekonomiska tryggheten för arbetstagarna har varit säkrad. Bildandet av ALFA-kassan har också lett till att de grupper som valt att stå utanför de fackligt anknutna arbetslöshetskassorna getts en möjlighet att omfattas av inkomstbortfallsförsäkringen. Med denna möjlighet kan arbetslöshetsförsäkringen numera anses vara en allmän försäkring. Enligt utskottets bedömning finns det därför inget skäl att ändra den nuvarande administrationen och omforma försäkringen till ett rent statligt system.

Avslutningsvis kan utskottet konstatera att det framförs flera krav på ändrad finansiering av arbetslöshetsförsäkringen. Utskottet anser att den nuvarande finansieringsmodellen är en bra avvägning mellan den enskildes och statens insats.

Med hänsyn till det anförda kan utskottet inte ställa sig bakom de förändringsförslag som framförs i ovanstående motioner. Motionerna 1999/2000:A255 yrkande 3 (kd), 1999/2000:A273 (s), 1999/2000:A282 yrkandena 4–6 (m), A1 yrkande 2 (c), A2 yrkande 1 (fp), A5 yrkandena 1–4 (m), A276 (s), A279 yrkandena 1–2 (kd), 1999/2000:N214 yrkande 22 (c) och 1999/2000:Sk692 yrkande 26 (m) avstyrks.

3. Ett ömsesidigt ansvar

3.1 Handlingsplan

Propositionen

Regeringen konstaterar att det sedan ett antal år tillbaka gäller att arbetsförmedlingen skall utarbeta individuella handlingsplaner för de arbetssökande som är eller riskerar att bli arbetslösa. Riksdagen har beslutat att de individuella handlingsplanerna skall vidareutvecklas till ömsesidiga handlingsplaner och omfatta alla arbetssökande. De skall upprättas inom tre månader från tidpunkten från anmälan vid arbetsförmedlingen. Planerna skall ange de arbetssökandes skyldigheter samt de planerade aktiviteter som dessa behöver delta i för att öka möjligheterna att komma ur arbetslösheten. Regeringen kommer att föreskriva att AMS skall utfärda föreskrifter om handlingsplanernas utformning.

Regeringen anser att de individuella handlingsplanerna inte skall ha karaktären av egentliga sökkontrakt eftersom detta kan försäkra missuppfattningar om den juridiska innebörden i handlingsplanerna. Handlingsplanerna skall innehålla dels kraven på sökaktivitet enligt grundvillkoren, dels aktuella sökområden och en bedömning av vad som är lämpligt arbete eller lämplig arbetsmarknadspolitisk insats utifrån den arbetssökandes förutsättningar. Hänsyn skall tas till de villkor som råder på den arbetsmarknad som den arbetssökande är utbildad för eller etablerad inom. Skälet är att arbetsmarknadssituationen varierar på grund av olika arbetsmarknaders och branschers

speciella förhållanden. Detta gäller enligt regeringen särskilt kulturarbetare. Arbetsförmedlingen skall också kontinuerligt tillsammans med den arbetssökande följa upp handlingsplanen.

En förutsättning för att handlingsplanerna skall bli effektiva är enligt regeringen att de arbetssökande medverkar och aktivt deltar i framtagandet av sådana. Regeringen föreslår därför att detta skall utgöra ett grundvillkor för rätt till ersättning. En arbetssökande som underlåter att medverka till att en individuell handlingsplan upprättas kan inte anses uppfylla de grundläggande villkoren i arbetslöshetsförsäkringen och bör inte ha rätt till arbetslöshetsersättning så länge han eller hon inte medverkar till detta. I propositionen föreslås en ändring i 9 § ALF i enlighet med detta.

Motioner

Både *Moderaterna* och *Kristdemokraterna* tillstyrker i kommittémotionerna A5 respektive A279 regeringens förslag i dessa delar.

Moderaterna påpekar att man tidigare framhållit vikten av att vidareutveckla de individuella handlingsplanerna. De borde kunna fungera bättre som ett instrument i matchningsarbetet och samtidigt tydliggöra både den arbetssökandes och arbetsförmedlingens åtagande.

Kristdemokraterna konstaterar att partiet sedan länge hävdar att den individuella handlingsplanen måste vara ett aktivt redskap för såväl arbetssökande som arbetsförmedling.

I kommittémotion Kr230 anser *Moderaterna* att arbetsmarknadspolitiska åtgärder riktade mot kulturområdet bör vända sig endast till etablerade konstnärer (yrk. 1). I samma motion framhåller *Moderaterna* att konstnärer som inte kan försörja sig på sitt konstnärskap bör – precis som alla andra arbetstagare eller företagare – byta yrke (yrk. 12).

Folkpartiet anser i kommittémotion A2 att grundtanken med handlingsplanerna är bra. Partiet framhåller dock att handlingsplanen inte får bli en papperskonstruktion som inte används. Planen bör därför utvärderas efter en tids användning (yrk. 2).

I motion A3 (delvis) förespråkar *Jan Björkman* och *Karin Olsson* (båda s) en mjuk övergång mellan gamla och nya regler för att underlätta en omställning främst för dessa som varit arbetslösa länge.

Från den allmänna motionstiden 1999 finns en motion 1999/2000:A216 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* och *Henrik Westman* (båda m). De anser att grundvillkoren för rätt till ersättning enligt 9 § ALF bör anpassas till verkligheten och utvecklingen inom IT-området.

Charlotta L Bjälkebring och *Tasso Stafilidis* (båda v) anser i motion A296 att AMS bör ges i uppdrag att i samråd med berörda konstnärsorganisationer utforma närmare föreskrifter om hur arbetslöshetsförsäkringsreglerna skall tillämpas.

Utskottet har under en rad av år betonat vikten av individuella handlingsplaner, senast i samband med behandlingen av den arbetsmarknadspolitiska propositionen 1999/2000:98.

I betänkande 1999/2000:AU7 konstaterades att bakgrunden till utskottets positiva syn på handlingsplanerna givetvis är övertygelsen om att en realistisk, tydlig och konkret handlingsplan som används aktivt samt fortlöpande hålls aktuell är ett verksamt instrument när det gäller att gå från arbetslöshet till arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Att den enskilde aktivt deltar i utarbetande och aktualisering av en handlingsplan bör rimligen öka hans eller hennes förutsättningar att få arbete. Utvecklade handlingsplaner kan således bli ett centralt hjälpmedel för att förbättra resultatet i platsförmedlingsarbetet och för att motverka rundgången. Vid tidpunkten för utskottets behandling gällde enligt förordningen (1987:405) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten att arbetsförmedlingen och den arbets sökande skulle upprätta en individuell handlingsplan om denne riskerade långtidsarbetslöshet. Utskottet ansåg att ambitionsnivån borde höjas ytterligare och föreslog att det borde upprättas en ömsesidig handlingsplan för samtliga arbets sökande, inte bara för dem som riskerar långtidsarbetslöshet.

Numera regleras detta i förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Av förordningens 6 § framgår att länsarbetsnämnden i samråd med den som söker arbete skall upprätta en individuell handlingsplan där den arbets sökandes skyldigheter och planerade aktiviteter anges. Planen skall upprättas inom tre månader från det att den enskilde anmäler sig som arbets sökande hos den offentliga arbetsförmedlingen.

I regleringsbrevet för år 2000 har regeringen gett AMS i uppdrag att fortsätta att utveckla handlingsplanerna till att bli ett centralt hjälpmedel för att förbättra platsförmedlingsarbetet. AMS skulle senast i augusti 2000 redovisa omfattningen av och kvaliteten på de individuella handlingsplanerna och vilka åtgärder som vidtagits för att höja kvaliteten.

AMS har lämnat en redovisning av uppdraget. Under rubriken "Sammanfattning av AMS åtgärder och resultat" anges följande.

"Efter överenskommelse mellan AMS verksledning och länsarbetsdirektörerna i augusti 1999 har följande åtgärder vidtagits för att förbättra kvaliteten i de individuella handlingsplanerna:

- en gemensam kvalitetsstandard för innehållet i en "jobsökarplan" som alla arbetsförmedlingar skall följa och som skall vara upprättad senast 3 månader efter inskrivning vid förmedlingen
- metodstöd och datorstött utbildningsprogram för arbetsförmedlare
- medverkan för kvalitetsansvariga vid varje länsarbetsnämnd
- medverkan från AMS i chefskonferenser och utbildningsaktiviteter
- redovisningskrav för länsarbetsnämnderna till AMS om arbetet med att få genomslag för kvalitetsstandarderna och följa upp kvaliteten
- dialogträffar mellan AMS och länen för att utveckla länens eget uppföljningsarbete
- särskild granskning av jobsökarplaner i aktivitetsgarantin.

Förbättrad kvalitet har redan konstaterats för handlingsplaner som upprättats under våren 2000 i form av större delaktighet i planeringen för arbetssökande, tydligare ansvarsfördelning mellan den sökande och förmedlingen och bättre kvalitet i innehållet i dokumentationen av de individuella handlingsplanerna/jobbsökarplanerna.”

Utskottet vill ytterligare en gång betona vikten av att utvecklingsarbetet av handlingsplanerna fortsätter. Väl fungerande handlingsplaner är ett viktigt instrument för att komma till rätta med den höga arbetslöshet som trots allt kvarstår. En handlingsplan måste vara ömsesidig. Detta innebär att arbetsförmedlingen och den arbetssökande gemensamt har ett ansvar för att en sådan plan upprättas och för att den på bästa sätt tar till vara den arbetssökandes möjligheter att få ett arbete. Den arbetssökandes egna initiativ skall ges stort utrymme. Syftet med den individuella handlingsplanen är att den skall underlätta sökprocessen och att utgöra ett hjälpmedel för både den arbetssökande och arbetsförmedlingen. En väsentlig förutsättning för att handlingsplanerna skall bli effektiva är den enskildes aktiva medverkan. Utskottet delar därför regeringens åsikt att kravet på den enskildes medverkan bör utgöra ett grundvillkor för rätten till arbetslöshetsersättning. Detta innebär att den enskilde inte kan få någon ersättning i det fall att han eller hon underlåter att medverka till att en individuell handlingsplan upprättas.

Med hänvisning till det anförda biträder utskottet regeringens förslag i denna del. Förslaget innebär en ändring i 9 § ALF. Utskottet återkommer nedan till frågan om antagande av lagförslaget.

Folkpartiet har framfört kravet att handlingsplanerna utvärderas efter en tids användning. Utskottet kan konstatera att det av den ovan refererade redovisningen från AMS framgår att styrelsen kommit överens med länsarbetsnämnderna om att de även i fortsättningen två gånger om året skall redovisa hur utvecklingsarbetet fortskrider. Utskottet utgår från att regeringen även i fortsättningen kommer att följa denna utveckling. Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet motion A2 yrkande 2 (fp) i den mån motionen inte kan anses tillgodosedd genom vad utskottet har anført.

Som framgår ovan framförs i två motioner, A296 och Kr230, synpunkter vad gäller kulturarbetarna och deras villkor på arbetsmarknaden. Även om motionerna inte bara avser förslaget om handlingsplaner har utskottet valt att behandla dem i detta sammanhang.

Utskottet har senast våren 2000 i betänkande 1999/2000:AU7 kommit in på frågor om kulturarbetares villkor på arbetsmarknaden. I betänkandet påpekade utskottet att kulturarbetarna har en mycket speciell arbetsmarknad. Antalet tillsvidareanställningar är mycket begränsat. I stället dominerar tidsbegränsade anställningar och kortare uppdrag. Många kulturarbetare har långa perioder under vilka de är inskrivna vid arbetsförmedlingen, och de är också beroende av stöd i form av arbetslöshetsersättningar eller arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Detta förhållande innebär att stora delar av kulturområdet är starkt beroende av hur arbetsmarknadspolitiken utformas.

Utskottet är tveksamt till om detta är en tillfredsställande ordning. Det finns en risk för att arbetsmarknadspolitikens mål inte överensstämmer med de mål som ställs upp inom andra politikområden. Arbetsmarknadspolitikens

främsta uppgifter är att förmedla arbete till arbetslösa och arbetskraft till företagen, att öka de arbetslösas kunskaper och att stödja dem som har svårt att få arbete på den reguljära arbetsmarknaden.

I motion Kr230 föreslås att endast etablerade konstnärer skall kunna anvisas arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Vidare framförs att konstnärer som inte kan försörja sig på sitt konstnärskap måste byta yrke precis som alla andra.

Kulturutskottet har i sitt yttrande pekat på att regeringen, för att komma till rätta med den rådande obalansen och överetableringen på kulturarbetsmarknaden och för att begränsa de oetablerade konstnärernas tillgång till såväl aktiva som passiva arbetsmarknadsåtgärder med inriktning på denna marknad, fastställt vissa kriterier som måste uppfyllas för att en arbetssökande skall kunna erhålla arbetsmarknadspolitiska insatser. Dessa regler har enligt yttrandet inte tillämpats på avsett sätt. AMS har följt upp regeringens beslut i tre rapporter. Av slutrapporten som lämnades i augusti i år framgår att andelen oetablerade som deltar i program inriktade mot kulturarbetsmarknaden är relativt hög. För att undvika att oetablerade ungdomar med arbetsförmedlingens hjälp försöker etablera sig på kulturarbetsmarknaden måste enligt AMS en närmare samverkan ske mellan regionansvariga Af Kultur Media och ansvariga bakom de kommunala initiativen inom kulturområdet.

Kulturutskottet ansluter sig till AMS bedömning i rapporten att det är angeläget att andelen oetablerade kulturarbetssökande i program inriktade mot kulturområdet minskar, framför allt med hänsyn till att det totalt sett handlar om ansevliga resurser som används på ett enligt AMS uppfattning felaktigt sätt.

Med hänvisning till vad som redovisats ovan anser kulturutskottet att motionen Kr230 får anses i viss mån tillgodosedd, varför några uttalanden från riksdagens sida inte kan anses nödvändiga. Kulturutskottet avstyrker därför motionsyrkandena.

Arbetsmarknadsutskottet har ingen annan uppfattning än den kulturutskottet framfört. Utskottet avstyrker därför motion Kr230 yrkandena 1 och 12 (m).

Utskottet övergår nu till det krav som framställs i motion A296 om att AMS skall samråda med berörda konstnärorganisationer när föreskrifter utfärdas. Detta krav tar bl.a. sikte på utformandet av den individuella handlingsplanen och sökområdet.

Regeringen har i skilda sammanhang pekat på nödvändigheten av att beakta kulturarbetarnas villkor. Utskottet har ingen annan uppfattning än regeringen men vill ändå betona vikten av arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring.

Av Kulturutskottets yttrande framgår att man har inhämtat att AMS, på förslag från Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd (KLYS), har för avsikt att tillsätta en arbetsgrupp i vilken berörda konstnärorganisationer inom AMS Kulturarbetsdelegation skall ingå. Arbetsgruppen skall under AMS generaldirektör se över föreskrifterna när det gäller arbetslöshetsförsäkringen med tanke på deras tillämpning på kulturarbetsmarknaden.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att föreskriftsrätten när det gäller arbetslöshetsförsäkringen tillkommer regeringen och AMS exklusivt.

Givetvis kan AMS i detta arbete inhämta yttranden och synpunkter från berörda organisationer. Som framgår av redovisningen ovan har AMS för avsikt att göra det.

Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet motion A296 (v).

När det sedan gäller de synpunkter som framförs i motion A3 vill utskottet hänvisa till vad som sagts tidigare om att utgångspunkten måste vara individens behov när man utformar handlingsplanerna. Även om den arbetssökande utgått från vad som gällt tidigare måste han eller hon vara beredd på att det kommer att ställas krav på deltagande i olika former av insatser, allt i syfte att underlätta återinträde på den reguljära arbetsmarknaden. Utskottet avstyrker därför motion A3 delvis (s).

Slutligen behandlar utskottet det krav som framställs i motion 1999/2000:A216 (m) om att grundvillkoren för rätt till ersättning enligt 9 § ALF behöver anpassas till verkligheten och utvecklingen inom IT-området. Enligt utskottets uppfattning måste en avvägning göras från fall till fall. Givetvis innebär den nya tekniken, som motionärerna påpekar, en ökad möjlighet för den enskilde att arbeta från hemmet. Utskottet utgår från att det med handlingsplaner kommer att vara möjligt att med utgångspunkt i den enskildes förutsättningar göra en bedömning av om han eller hon kan anses stå till arbetsmarknadens förfogande eller inte. Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet motionen i den mån den inte kan anses tillgodosedd genom vad utskottet har anført.

3.2. Sökområde

Propositionen

Enligt 11 § ALF skall erbjudet arbete anses som lämpligt om det inom ramen för tillgången på arbetstillfällen tagits skälig hänsyn till den sökandes förutsättningar för arbetet samt andra personliga förhållanden. Exempel på förutsättningar för arbetet är sådana förhållanden som yrkesvana, utbildning och kompetens. Exempel på andra personliga förhållanden är ålder, hälsa och lokal bundenhet av familjeskäl. Ett arbete är inte olämpligt enbart av det skälet att det inte överensstämmer med den arbetslöses utbildning eller yrkesverksamhet. Riktlinjer för vad som skall anses vara lämpligt arbete har utarbetats i praxis. Reglerna har kommit att tillämpas så att en arbetssökande normalt först söker arbete inom det egna närområdet. Senare utvidgas sökområdet yrkesmässigt och geografiskt.

Regeringen slår fast att arbetslöshetsförsäkringen inte är en yrkesförsäkring. Ju längre arbetslösheten varar, desto större bör kraven vara på yrkesmässig och geografisk rörlighet. Med hänsyn till de betydande strukturella förändringarna på arbetsmarknaden bör rimlig hänsyn tas till de särskilda behov som kan finnas för grupper med projektanställningar m.m. Detta gäller bl.a. kulturarbetsmarknaden.

Regeringen, som anser att det finns skäl att differentiera kraven på arbetssökandet under ersättningsperioden, föreslår att det införs en regel som innebär att den arbetssökande ges ett rådrum under en period för att anpassa sig till den nya situationen. Enligt förslaget får den arbetssökande under de

första 100 ersättningsdagarna i en ersättningsperiod begränsa sitt arbetssökande till lämpliga arbeten inom sitt yrke och i närområdet. Tiden motsvarar drygt fem månaders obruten arbetslöshet. Därefter skall den arbetssökande vidga sitt sökområde såväl yrkesmässigt som geografiskt. Med vidgning geografiskt avses huvudsakligen pendling. Förutsättningarna skall framgå av den individuella handlingsplanen. Syftet är inte att den arbetssökande skall tvingas byta yrke om rimliga möjligheter finns till utkomst inom yrket. Om ett arbete på annan ort betraktas som lämpligt för den arbetssökande kan det medföra att han eller hon måste flytta. Man skall dock ta skäligen hänsyn till personliga förhållanden som ålder, hälsa och lokal bundenhet av familjeskäl. Man skall vid den yrkesmässiga och geografiska utvidgningen även ta rimlig hänsyn till att en arbetssökande genom regelbundna uppdrag eller anställningar kan visa sig vara förankrad inom ett yrke som han eller hon är utbildad till eller etablerad inom. Detta gäller särskilt kulturarbetare.

I det fall en arbetssökande påbörjar en ny ersättningsperiod i direkt anslutning till en föregående period bör kravet på yrkesmässig och geografisk utvidgning av sökområdet fortsätta att gälla. Detsamma gäller om den arbetssökande medgivits förlängning av ersättningsperioden. För att en arbetssökande skall ha rätt till ett nytt begränsat sökområde krävs att tolv månader har gått sedan han eller hon senast fick ersättning.

Motioner

Moderaterna, Kristdemokraterna och Folkpartiet avstyrker regeringens förslag vad gäller sökområde.

Moderaterna motiverar i kommittémotion A5 (yrk. 5) sitt avslagsyrkande med att det inte behövs några regler av det slag som regeringen föreslår med den tydliga tidsgräns i arbetslöshetsförsäkringen som partiet förordar. Moderaterna hänvisar också till att AMS avstyrker förslaget.

Kristdemokraterna konstaterar i kommittémotion A279 (yrk. 3) att arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring. Den arbetssökande skall sträva efter att så snabbt som möjligt få ett nytt arbete.

I kommittémotion A2 framför *Folkpartiet* att 100 dagar är en lång tid och att de arbetslösa redan från början bör ha hårda krav på sig att söka jobb. Det kan dock vara nödvändigt med undantagsbestämmelser för vissa speciella yrkesgrupper (yrk. 3).

Centerpartiet anser enligt kommittémotion A1 att det är för liten rörlighet på arbetsmarknaden både geografiskt, där rörligheten är ensidig in mot storstäderna, och yrkesmässigt, där alltför många inte byter till ett yrke med större efterfrågan. Det är enligt motionen viktigt att trygghetssystemen utformas så att människor tillåts växa och inte blir fastlåsta i gamla strukturer. Centerpartiet kan tänka sig att ställa sig bakom regeringens förslag om begränsning av sökområde under förutsättning att den arbetslöse enbart kan välja ett av alternativen och inte båda i kombination. Om båda kan väljas tappar den arbetslöse tempo i omställningsarbetet (yrk. 3).

I en partimotion 1999/2000:A220 från den allmänna motionstiden 1999 föreslår Centerpartiet att det tillsätts en utredning om varför sökaktiviteten är låg och vilka åtgärder som kan vidtas för att öka den (yrk. 19).

Utskottets ställningstagande

Som utskottet påpekat tidigare i detta betänkande är arbetslöshetsförsäkringen en omställningsförsäkring vars huvudsakliga syfte är att ersätta den enskilde för inkomstförlust vid arbetslöshet under en omställningsperiod fram till ett nytt arbete. Utskottet har också påpekat att arbetslöshetsförsäkringen är en försäkring som riktar sig till individen, dvs. den skall inte användas som någon form av företags- eller branschsubvention eller för att finansiera sådan verksamhet som i och för sig är behjärtansvärd, men som samhället i övrigt inte klarar av att finansiera. Utgångspunkten vid utformningen av arbetslöshetsförsäkringen är alltså den enskildes förhållanden.

Genom den utveckling som pågår kommer den enskilde att ges en större möjlighet till insatser som är anpassade för honom eller henne. Samtidigt har det gjorts tydligt vilka krav som ställs på den enskilde för rätt till arbetslöshetsersättning. Det förslag regeringen nu lägger fram innebär enligt utskottets åsikt att sökprocessen blir tydligare. Genom de föreslagna lagreglerna bör det bli enklare att uppnå likformighet i tillämpningen.

Utskottet delar regeringens syn att det är rimligt att den enskilde under de första 100 dagarna, vilket motsvarar ca 5 månaders arbetslöshet, får ett visst rådrum för att anpassa sig till den nya situationen. Att bli arbetslös är omskakande för de flesta. Det kan innebära stora förändringar både för den drabbade och hans eller hennes familj och för den nära omgivningen i övrigt.

Under 100-dagarsperioden skall den individuella handlingsplanen utarbetas för att vara färdig inom 3 månader efter arbetslöshetens inträde. Efter en tids arbetslöshet är det, som regeringen uttalat, naturligt att den arbetssökande utvidgar sitt arbetssökande både yrkesmässigt och geografiskt. Detta innebär att sökanden dels skall vara beredd att pendla, dels söka alla de arbeten som kan anses vara lämpliga för honom eller henne.

I likhet med regeringen vill utskottet betona att syftet inte är att den arbetssökande skall tvingas att byta yrke om det finns rimliga möjligheter till utkomst inom yrket. Om det finns arbete på annan ort som betraktas som lämpligt för den arbetssökande kan det medföra att han eller hon måste flytta. Regeringen har emellertid också poängterat att man i detta sammanhang måste ta skälig hänsyn till personliga förhållanden som ålder, hälsa och lokal bundenhet på grund av familjeförhållanden. Rimlig hänsyn skall som nämnts också tas till att en arbetssökande kan vara förankrad inom det yrke som han eller hon är utbildad till eller etablerad inom genom regelbundna uppdrag eller anställningar. Detta gäller särskilt kulturarbetare. Utskottet instämmer även i dessa synpunkter. Däremot vill utskottet betona att utgångspunkten måste vara att ju längre en person är arbetslös, desto svagare anknytning får han eller hon normalt anses ha till sitt tidigare yrke. Utskottet vill också klargöra att reglerna inte får tillämpas på det sättet att vissa grupper i praktiken får en form av yrkesförsäkring.

Med hänsyn till det ovan anförda ställer sig utskottet bakom regeringens förslag i denna del. Motionerna A2 yrkande 3 (fp), A5 yrkande 5 (m) och

A279 yrkande 3 (kd) bör därför avslås. Utskottet är inte heller berett att föreslå några tillkännagivanden med anledning av vad som anförts i motionerna 1999/2000:A220 yrkande 19 (c) och A1 yrkande 3 (c) varför också de bör avslås.

3.3. Nedsättning av dagpenning

Propositionen

Sanktionsregler återfinns i 43–46 §§ ALF. Av dessa regler följer att en sökande kan stängas av från ersättning i fyra olika fall, nämligen om han eller hon lämnat sitt arbete utan giltig anledning, har skilts från arbetet på grund av otillbörligt uppförande, har avvisat ett erbjudet lämpligt arbete utan godtagbart skäl eller om han eller hon, utan att uttryckligen ha avvisat ett sådant arbete, ändå genom sitt uppträdande uppenbarligen har orsakat att anställningen inte har kommit till stånd.

Regeringen ser det som en självklarhet att det, i likhet med i andra försäkringssystem, skall finnas regler som begränsar ersättningsrätten i det fall att den försäkrade själv orsakar försäkringsfallet.

Avstängningsreglerna skall också medverka till att den arbetssökande snabbt kan återgå till arbetsmarknaden. De skall även förhindra att försäkring utnyttjas i onödan. Avstängningsreglerna skall dessutom motverka att redan anställda försätter sig i en arbetslöshetssituation innan de har fått ett nytt arbete.

Regeringen konstaterar att sanktionsreglerna successivt har skärpts. Effektiviteten i dessa skärpningar har alltmer kommit att ifrågasättas. Allt färre meddelanden om ifrågasatt ersättningsrätt lämnas från arbetsförmedlingarna till arbetslöshetskassorna. Detta har tolkats som att alltfler arbetsförmedlare tvekar att använda reglerna eftersom det får stora ekonomiska konsekvenser för den enskilde. Tveksamheten att ifrågasätta ersättningsrätten varierar från arbetsförmedling till arbetsförmedling, vilket regeringen anser är otillfredsställande från rättssäkerhetssynpunkt.

Regeringen anser därför att det finns starka skäl att överväga om avstängningsreglerna bör reformeras i syfte att dels stärka den enskildes rättssäkerhet, dels underlätta den arbetssökandes återgång till arbetsmarknaden. Regeringen föreslår att avstängningsreglerna ändras i en riktning som bättre överensstämmer med det ursprungliga syftet. En förändring bör endast avse situationer där det finns möjlighet för arbetsförmedlingen att aktivt bidra till en lösning på den arbetssökandes arbetslöshetssituation.

Regeringen föreslår därför att sanktionen för den som har avvisat ett erbjudet lämpligt arbete utan godtagbart skäl eller som, utan att uttryckligen ha avvisat sådant arbete, ändå genom sitt uppträdande uppenbarligen har vållat att anställning inte kommit till stånd, skall vara en tidsbegränsad nedsättning av dagpenningen när det är fråga om ett eller två tillfällen inom samma ersättningsperiod. Är det fråga om ett tredje tillfälle inom samma ersättningsperiod bör en strängare bedömning göras.

Nedsättningen bör vid det första tillfället inte vara större än att den sökande i princip kan försörja sig på den resterande dagpenningen utan kom-

pletterande utfyllnad från andra samhälleliga ersättningssystem. En nedsättning med 25 % bedömer regeringen som rimlig. Vid en andra förseelse bör nedsättningen vara 50 %. Vid en tredje förseelse inom samma ersättningsperiod skall den sökande inte ha rätt till ersättning förrän han eller hon uppfyllt ett nytt arbetsvillkor. Regeringen anser att tiderna med nedsatt dagpenning, till skillnad från vad som nu gäller, skall vara enhetliga oavsett den förväntade varaktigheten på arbetet. Vid både första och andra tillfället skall nedsättningstiden vara 40 ersättningsdagar. Nedsättningstiden begränsas även till 180 kalenderdagar från den dag då nedsättningstiden inleddes. I nedsättningstiden räknas endast in de dagar då dagpenning lämnas.

I de två andra fallen av avstängningssituationer, dvs. då den sökande har lämnat sitt arbete utan giltig anledning eller har skilts från arbetet på grund av otillbörligt uppförande, anser regeringen att det inte bör ske någon förändring när det är fråga om enstaka tillfällen. Detta motiveras med att arbetsförmedlingen i dessa fall har mycket små möjligheter att påverka situationen. Enligt regeringen är det här dock lika viktigt med rättssäkerhet och likabehandling. Om en arbetssökande i dessa fall upprepar sitt beteende inom samma ersättningsperiod bör motsvarande gälla som i nedsättningsfallen.

Regeringen föreslår att ändringarna av sanktionsreglerna även skall gälla för deltagare i arbetsmarknadspolitiska program för vilka aktivitetsstöd lämnas.

Motioner

Enligt *Moderaterna* i kommittémotion A5 innebär de redovisade förslagen en uppmjukning av det formella regelsystem som i dag inte tillämpas av arbetsförmedlingar och arbetslöshetskassor. I förhållande till det faktiska regelsystemet innebär förslaget däremot en skärpning. Moderaterna anser att den här typen av sanktioner inte är nödvändiga i en uttalad omställningsförsäkring enligt partiets modell där försäkringstiden är begränsad och den enskildes eget ansvar är tydligt. Med hänvisning till att partiet förordar en bortre parentes i arbetslöshetsförsäkringen anser motionärerna att förslaget bör avslås (yrk. 6).

Kristdemokraterna tillstyrker i kommittémotion A279 förslaget i denna del. Utformningen av det nuvarande sanktionssystemet har lett till att det inte har använts. Det har upplevts som alltför strängt av många arbetsförmedlare.

I en kommittémotion 1999/2000:A255 från allmänna motionstiden 1999 föreslår *Kristdemokraterna* en översyn av sanktionsreglerna (yrk. 7).

Även *Folkpartiet* ställer sig i kommittémotion A2 bakom förslaget.

I en partimotion 1999/2000:A220 från allmänna motionstiden 1999 begär *Centerpartiet* att riksdagen hos regeringen begär förslag till ändringar av ALF som innebär att det införs mildare sanktionsregler som alternativ till fullständig avstängning (yrk. 20).

Jan Björkman och *Karin Olsson* (båda s) anser i motion A3 (delvis) att den enskilde inte bör drabbas av några sanktioner i det fall då han eller hon har nekat att ta ett arbete vid en arbetsplats som saknar kollektivavtal.

Barbro Feltzing (mp) tar i en motion 1999/2000:A250 från allmänna motionstiden 1999 upp frågor som har beröring med sanktionsreglerna. Enligt motionären bygger de förändringar som genomfördes för ett par år sedan på föreställningen att de som lämnar en anställning utan att ha försörjningen ordnad på annat sätt hamnar i ett långvarigt beroende av arbetslöshetsersättning. Vidare kan de nuvarande reglerna leda till inläsningseffekter. Barbro Feltzing föreslår därför att man utreder eventuella samband mellan en uppsägning på egen begäran och behov av ersättning från arbetslöshetsförsäkringen (yrk. 1) samt vilka specifika inläsningseffekter som den förlängda avstängningsperioden har på arbetsmarknaden (yrk. 3). Vidare anser hon att det bör göras en utredning av inläsningseffekter på arbetsmarknaden i stort (yrk. 2) samt en analys av hur trygghetssystemen skall kunna anpassas till en flexibel arbetsmarknad (yrk. 4).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens syn att arbetslöshetsförsäkringen i likhet med vad som gäller för andra försäkringssystem måste ha regler om begränsning av rätten till ersättning om den försäkrade själv orsakar försäkringsfall. Denna princip är viktig att upprätthålla inte minst mot bakgrund av att arbetslöshetsförsäkringen är solidariskt finansierad. Det är viktigt för dess legitimitet att missbruk motverkas. Mot detta skall ställas att det finns fall när man måste acceptera att den försäkrade orsakar en arbetslöshetssituation. Som exempel kan nämnas att en försäkrad lämnar sin anställning därför att han eller hon inte fått ut någon lön eller behandlats kränkande.

En särskild fråga är hur kraftiga sanktionsreglerna skall vara. Alltför stränga sanktionsregler t.ex. mot den som självmant lämnar en anställning kan leda till inläsningseffekter och motverka rörligheten på arbetsmarknaden. Stränga sanktionsregler kan också innebära att man inte alls tillämpar dem eftersom den enskilde skulle drabbas mycket hårt ekonomiskt. Alltför milda sanktionsregler kan å andra sidan leda till att man ifrågasätter försäkringens legitimitet.

Det finns tecken som tyder på att många uppfattar sanktionsreglerna som alltför stränga, både vad gäller det fallet att en person har sagt upp sig på egen begäran och det fallet att en arbetssökande har avvisat ett lämpligt arbete. I det förstnämnda fallet kan sanktionsreglernas utformning ha lett till att arbetstagare, som av personliga skäl velat lämna en anställning, avstått från att göra det på grund av det ekonomiska avbräck han eller hon skulle drabbas av. En vanlig föreställning är att arbetstagare som lämnar sin anställning utan att ha något nytt arbete riskerar att bli långtidsarbetslösa. Enligt utskottets mening finns det inte något belägg för detta. Det finns också tecken som tyder på att tillämpningen av sanktionsreglerna skiljer sig åt i olika delar av landet. En sådan utveckling är inte önskvärd. De sanktionsregler som avser att någon har avvisat ett lämpligt arbete eller genom sitt uppträdande orsakat att anställning inte har kommit till stånd kan leda till att sökprocessen försämras.

Utskottet delar regeringens åsikt att sanktionsreglerna bör ändras i de situationer när den enskilde är aktuell vid arbetsförmedlingen, dvs. när ett arbete avvisats eller en anställning inte har kommit till stånd (nuvarande 43 §

punkterna 3 och 4). Genom den föreslagna differentieringen kommer inte den enskilde att drabbas så hårt vid det första nedsättningstillfället. På det sättet undviks också att arbetsförmedlingen redan från början tvingas fatta ett för den enskilde alltför strängt beslut. Samtidigt innebär åtgärden en markering gentemot den enskilde att beteendet inte accepteras. De individuella handlingsplanerna har i detta sammanhang en mycket viktig funktion att fylla. Den arbetssökande skall genom planen få klart för sig vad som är lämpligt arbete och vilka krav som ställs på honom eller henne. Ett beslut om nedsättning bör därför inte komma som en överraskning.

Utskottet ansluter sig också till regeringens förslag att motsvarande regler bör gälla för de arbetsmarknadspolitiska program för vilka aktivitetsstöd lämnas.

Utskottet ställer sig alltså bakom förslaget om att införa en möjlighet till nedsättning av dagpenningen. Detta innebär att det kommer att finnas två parallella sanktionssystem med olika regler beroende på vilken situation de skall täcka. I de fall sanktionen är en följd av att den enskilde lämnat ett arbete eller skilts från det har arbetsförmedlingen ingen eller mycket liten möjlighet att påverka den enskilde. I avstängningsfallen däremot har arbetsförmedlingen större möjlighet att påverka.

I motion A3 föreslås att den enskilde inte bör drabbas av några sanktioner i det fall då han eller hon har nekat att ta ett arbete vid en arbetsplats som saknar kollektivavtal. Utskottet vill i denna del hänvisa till reglerna i 11 § ALF om lämpligt arbete. Ett erbjudet arbete skall anses som lämpligt om anställningsförmånerna är förenliga med de förmåner som arbetstagare får som anställda enligt kollektivavtal eller, om kollektivavtal inte finns, är skäligen i förhållande till de förmåner arbetstagare med likvärdiga arbetsuppgifter och kvalifikationer får vid jämförbara företag. Förslaget i motionen skulle innebära en förändring av dessa regler. Utskottet är inte berett att föreslå någon sådan förändring. Motion A3 delvis (s) avstyrks därför.

Med hänvisning till det ovan anförda ställer sig utskottet bakom regeringens förslag i denna del, som innebär en ny paragraf 45 a § och ändringar i de nuvarande 44–46 §§ ALF. Motion A5 yrkande 6 (m) avstyrks.

Vad gäller de krav på ytterligare utredningar som framförts i olika motioner kan utskottet konstatera att flertalet av dessa har framförts hösten 1999, dvs. långt innan regeringens förslag presenterades för riksdagen. Utskottet är inte berett att föreslå några ytterligare utredningar när de gäller dessa frågor. Utskottet utgår från att regeringen kommer att följa utvecklingen inom detta område – som sägs i propositionen kommer regeringen också att löpande utvärdera effekten av de föreslagna förändringarna. Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet motionerna 1999/2000:A220 yrkande 20 (c), 1999/2000:A250 yrkandena 1–4 (mp) och 1999/2000:A255 yrkande 7 (kd).

4.1 Ett enhetligt arbetsvillkor m.m.*Propositionen*

I den nuvarande regleringen görs en uppdelning av vad som kvalificerar till en första ersättningsperiod och vad som kan ge rätt till ytterligare ersättningsperioder. För att kvalificera sig till den första ersättningsperioden krävs att den enskilde utfört en viss mängd förvärvsarbete, ett arbetsvillkor. Enligt huvudregeln krävs att den arbetslöse under en ramtid av tolv månader omedelbart före arbetslöshetens inträde skall ha förvärvsarbetat under minst sex månader. Endast månad då förvärvsarbete har utförts under minst 70 timmar får räknas in. Det alternativa arbetsvillkoret innebär att sökanden skall ha förvärvsarbetat i minst 450 timmar under en sammanhängande tid av sex kalendermånader och utfört arbetet under minst 45 timmar under var och en av dessa månader inom ramtiden på 12 månader. Som kvalificerande förvärvsarbete räknas anställning med lönebidrag, skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare och anställning inom Samhall AB. Däremot kvalificerar inte arbete som finansieras med anställningsstöd.

Kvalificerande för ytterligare ersättningsperioder är bl.a. deltagande i olika former av arbetsmarknadspolitiska program.

Regeringen föreslår nu en viss ändring vad gäller kvalificeringsreglerna till en första ersättningsperiod. Enligt förslaget skall, i den mån det behövs för att uppfylla arbetsvillkoret, tid då den sökande har fullgjort totalförsvarspflicht eller uppburit föräldrapenning jämföras med förvärvsarbete, dock tillsammans högst två kalendermånader. Regeringen föreslår att det införs en ny bestämmelse, 13 a § i ALF.

När det sedan gäller återkvalificeringsreglerna konstaterar regeringen att många arbetsmarknadspolitiska åtgärder har använts till att tillförsäkra den arbetslöse fortsatt försörjning. Läget på arbetsmarknaden har nu avsevärt förbättrats. Det s.k. volymmålet för de arbetsmarknadspolitiska aktiviteterna har slopats och inriktningen är nu att prioritera kvalitativa aktiviteter, såsom yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning, som bedöms snabbare leda till reguljärt arbete. För dem som under en längre tid inte har kunnat få reguljärt arbete kommer det att finnas en aktivitetsgaranti. Regeringen anser därför att behovet av arbetsmarknadspolitiska insatser som kvalificerar för ny ersättningsrätt minskar.

Med hänsyn till att regeringen anser att arbetslöshetsförsäkringens karaktär av omställningsförsäkring bör stärkas föreslås att tid när den arbetssökande deltagit i arbetsmarknadspolitiska program inte längre skall vara återkvalificerande. Inte heller anställningar finansierade med anställningsstöd skall vara kvalificerande. Däremot skall sådan tid vara överhoppningsbar vid bestämmandet av ramtiden. Tiden föreslås bli överhoppningsbar såväl när det gäller beräkningen av ramtiden i samband med att arbetsvillkoret prövas, 17 § ALF, som vid prövningen vid återknytning till de pågående ersättningsperioder, 23 § ALF.

Vidare föreslås att 14 § andra stycket ALF upphävs.

Moderaterna förklarar i kommittémotion A5 att de delar uppfattningen att endast reguljärt arbete skall få tillgodoräknas vid uppfyllandet av arbetsvillkoret i försäkringen. De anser också att det är bra att arbetsmarknadspolitiska program används till det de är avsedda för och inte till att återkvalificera för nya ersättningsperioder. Moderaterna tillstyrker därför regeringens förslag i dessa delar.

Kristdemokraterna konstaterar i kommittémotion A279 att "den främre parenteserna" kommer att bestå i regeringens förslag. Partiet anser att man bör utreda möjligheten att mildra arbetsvillkoret för dem som endast gör anspråk på grundersättning (yrk. 4).

I motion A4 framför *Ewa Larsson* (mp) att hon ser positivt på att regeringen i propositionen uttryckt att rimlig hänsyn skall tas till de speciella förhållanden som råder inom kulturarbetsmarknaden. Hon utgår från att detta hänsynstagande även gäller anställningar med anställningsstöd.

Utskottets ställningstagande

Rätten till arbetslöshetsersättning under en första ersättningsperiod bör enligt utskottet bygga på en fast förankring på arbetsmarknaden. För att en sökande skall anses ha fast förankring måste det krävas att han eller hon har förvärvsarbetat reguljärt i en viss omfattning. Vilken omfattningen skall vara är en svår avvägning. Ett för lågt krav innebär en svag förankring på arbetsmarknaden medan ett alltför högt krav skulle utesluta stora arbetstagargrupper från försäkringsskydd. Det skulle även försvåra för deltidsarbetande att omfattas av försäkringen.

Enligt utskottets mening är dagens arbetsvillkor förhållandevis väl avvägt. Det innebär rimliga krav på sökandens anknytning till arbetsmarknaden utan att det får till effekt att stora grupper ställs utanför försäkringen. Samtidigt upprätthålls kravet på den fasta förankringen. Genom arbetsvillkorets utformning, som enligt huvudregeln innebär 70 timmars arbete per månad, underlättas för deltidsarbetande att erhålla arbetslöshetsersättning. Det alternativa arbetsvillkoret innebär att grupper som har god anknytning till arbetsmarknaden men som arbetar oregelbundet ges möjlighet att kvalificera sig för ersättning.

Regeringens förslag innebär ingen förändring i detta avseende. Däremot införs en möjlighet att till viss del uppfylla arbetsvillkoret med hjälp av föräldraledighet eller totalförsvarsplikt. Utskottet återkommer till detta förslag nedan.

Utskottet kan ha förståelse för de synpunkter Kristdemokraterna framför. I propositionen konstateras att många människor inte i dag kan få del av det ekonomiska skydd vid arbetslöshet som arbetslöshetsförsäkringen ger. Det gäller bl.a. nyutträdande på arbetsmarknaden, korttidsanställda, invandrare och andra utsatta grupper. Det har därför påbörjats ett arbete inom Regeringskansliet med att kartlägga dessa grupper och analysera varför de står utan försäkringsskydd och, om det statsfinansiella läget medger det, hur skyddet skulle kunna förbättras inom ramen för försäkringssystemet. Utskot-

tet är därför inte berett att föreslå något tillkännagivande på det sätt Kristdemokraterna föreslår. Motion A279 yrkande 4 (kd) bör därför avslås.

En fråga som har uppkommit vid utskottets behandling av ärendet är vilka anställningar som skall betraktas som förvärvsarbete vid bestämmande av ersättningsrätten till en första ersättningsperiod. Enligt nuvarande regler räknas som förvärvsarbete även anställning med lönebidrag, skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (OSA) och anställning inom Samhall AB. Däremot räknas inte arbete som utförs i anställningar med anställningsstöd enligt förordningen (1997:1275) om anställningsstöd.

För närvarande finns flera olika former av anställningsstöd. Utskottet har i sin tidigare behandling av dessa stöd brukat indela dem i fyra olika kategorier.

Allmänt anställningsstöd som får lämnas vid anställning av en person som är långtidsarbetslös och som under minst tolv månader omedelbart före anvisningen varit anmäld som arbetssökande på den offentliga arbetsförmedlingen.

Förstärkt anställningsstöd som får anvisas en person som sedan 24 månader antingen varit arbetslös eller har deltagit i ett arbetsmarknadspolitiskt program och som omedelbart före anvisningen i minst 24 månader varit anmäld som arbetssökande på den offentliga arbetsförmedlingen.

Utökat förstärkt anställningsstöd som får anvisas en person som sedan 48 månader antingen varit arbetslös eller har deltagit i ett arbetsmarknadspolitiskt program och som omedelbart före anvisningen i minst 48 månader varit anmäld som arbetssökande på den offentliga arbetsförmedlingen.

Särskilt anställningsstöd som får anvisas en person som fyllt 57 år och som sedan 24 månader antingen varit arbetslös eller deltagit i ett arbetsmarknadspolitiskt program och som omedelbart före anvisningen under samma tid varit anmäld som arbetssökande på den offentliga arbetsförmedlingen samt tagit del av aktivitetsgarantin under minst tre månader.

De förstärkta anställningsstöden behandlas i den ovan nämnda förordningen i ett sammanhang. I AMS veckostatistik betecknas dessa som förstärkt anställningsstöd (för 2-årsinskrivna) respektive förstärkt anställningsstöd (för 4-årsinskrivna).

Syftet med anställningsstöd är att underlätta för arbetslösa med långa eller mycket långa inskrivningstider på arbetsförmedlingen att få en anställning. Anställningsstöd skall stimulera arbetsgivare att tidigarelägga sina rekryteringar. Anställningsstöd får lämnas till både privat och offentlig arbetsgivare och anställningen kan vara en tillsvidare-, prov- eller visstidsanställning. Stöd får inte lämnas till arbetsgivare som senare än nio månader före den aktuella anställningen sagt upp anställda på grund av arbetsbrist.

Den anställda skall ha lön och andra anställningsförmåner enligt kollektivavtal eller förmåner som är likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal i branschen.

Till skillnad från övriga anställningsstöd omfattas inte anställningar med särskilt anställningsstöd av anställningsskyddslagen.

Som framgår av ovanstående redogörelse innebär en anställning med anställningsstöd att den enskilde i huvudsak har samma förhållanden som övriga anställda vid arbetsplatsen. Det måste därför framstå som märkligt för

honom eller henne att det utförda arbetet inte kvalificerar för arbetslöshetsersättning på grund av att anställningen delvis är finansierad genom statligt stöd, samtidigt som andra anställningar som också är offentligt finansierade är kvalificerande, t.ex. anställningar med lönebidrag och anställningar i Samhall AB. Utskottet anser därför att det finns starka skäl för att även arbete i en anställning med anställningsstöd skall kvalificera för arbetslöshetsersättning. Detta bör gälla det allmänna anställningsstödet och de två formerna av förstärkt anställningsstöd. Det särskilda anställningsstödet avviker dock från de övriga stödformerna. Detta stöd riktar sig till äldre arbetslösa som har särskilt svårt att komma in på arbetsmarknaden. Anvisningarna görs inom ramen för aktivitetsgarantin, och avsikten är att den enskilde skall återgå till aktivitetsgarantin för det fall att han eller hon inte har fått något reguljärt arbete efter anställningen. Detta följer av att en anställning med anställningsstöd till skillnad från de övriga stödformerna inte är återkvalificerande för nya ersättningsperioder. Till detta kommer, som tidigare påpekats, att anställningar med särskilt anställningsstöd inte omfattas av anställningsskyddslagen.

Utskottet föreslår därför att anställningar som finansieras med anställningsstöd, med undantag för anställningar som finansieras med särskilt anställningsstöd, skall vara kvalificerande för en första ersättningsperiod.

Utskottet vill poängtera att avsikten i första hand är att skapa enhetliga kvalificeringsregler så att den enskildes ersättningsrätt inte är beroende av hur anställningen finansieras. Man kan dock inte bortse från risken att det huvudsakliga syftet med anställningsstödet är att den enskilde skall kvalificera sig för nya ersättningsperioder och inte att anvisningen skall övergå i en reguljär anställning. Denna risk kan vara särskilt påtaglig när det offentliga är arbetsgivare eller har ett medbestämmande över verksamheten. För att motverka detta är det viktigt att man vid beslut om anställningsstöd ställer sådana krav på arbetsgivarna att man försäkras sig om att anställningen normalt leder till att den enskilde får ett reguljärt arbete. En lösning skulle kunna vara att utforma särskilda regler för anvisningar till de offentliga arbetsgivarna.

Utskottet utgår från att regeringen beaktar dessa synpunkter. Den föreslagna förändringen innebär att utgifterna för arbetslöshetsförsäkringen kommer att öka. Hur stor denna kostnad kommer att bli är svår att fastställa. Med hänsyn till det allt bättre arbetsmarknadsläget anser utskottet att kostnadsökningen bör kunna uppvägas av minskade utgifter på grund av lägre arbetslöshet.

Med hänsyn till det ovan anförda föreslår utskottet att bestämmelsen i 14 § i berörda delar ges ha följande lydelse.

Vid prövning av arbetsvillkoret bortses från utfört förvärvsarbete

1. som arbetsgivaren finansierat med särskilt anställningsstöd enligt förordningen (1997:1275) om anställningsstöd, eller - - -

På grund av den föreslagna förändringen av kvalifikationsreglerna bör även ramtidsbestämmelserna få en annan utformning. Det finns inte längre skäl till att förvärvsarbete i de anställningar som blir kvalificerande skall vara över-

hoppningsbar tid. Följden blir att endast tid under vilken den arbetssökande haft anställning finansierad med särskilt anställningsstöd skall anses som överhoppningsbar i fortsättningen. Utskottet föreslår därför att 17 § i berörd del bör ha följande lydelse.

När ramtid skall bestämmas enligt 12 § räknas inte heller tid då den sökande

---

6. utfört förvärvsarbete som arbetsgivaren finansierat med särskilt anställningsstöd enligt förordningen (1997:1275) om anställningsstöd, eller ---

Utskottet övergår nu till att behandla den del av förslaget som rör möjligheten att *uppfylla arbetsvillkoret med hjälp av föräldraledighet eller totalförsvarsplikt*. Utskottet har ingen invändning i sak mot förslaget. Under ärendets behandling i utskottet har dock en fråga uppkommit om utformningen av lagtexten. Enligt förslaget införs en ny bestämmelse, 13 a §. I andra stycket återfinns en närmare reglering av hur det s.k. alternativa arbetsvillkoret skall beräknas i dessa fall. Av propositionen framgår att sökanden, förutom att uppfylla det generella kravet på 450 timmars kvalificerande tid, skall ha haft förvärvsarbete utöver föräldraledigheten eller totalförsvarsplikten i minst 300 timmar under minst 4 av de 6 sammanhängande kalendermånader som det alternativa arbetsvillkoret förutsätter. Enligt utskottets mening bör det inte ställas krav på att de högst två månader då sökanden kan kvalificera sig med totalförsvarsplikt eller föräldrapenningförmåner i sin helhet avser sådant. Det bör också vara möjligt att tillgodoräkna sig högst två månader som består av en kombination av förvärvsarbete och totalförsvarsplikt eller föräldrapenningförmåner. Vid tillämpning av det alternativa arbetsvillkoret i 12 § första stycket 2 bör, som regeringen föreslår, ett krav dock vara att minst 45 timmar med förvärvsarbete, totalförsvarsplikt eller föräldrapenningförmåner belöper på vardera månaden.

För att tydliggöra innebörden förordar utskottet att 13 a § får följande lydelse.

I den mån det behövs för att uppfylla arbetsvillkoret jämföras med förvärvsarbete även tid då den sökande har fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, dock tillsammans under högst två kalendermånader.

Vid tillämpning, i fall som avses i första stycket, av 12 § första stycket 2 skall minst 300 av de där angivna 450 timmarna avse förvärvsarbete under minst 4 kalendermånader som har utförts med minst 45 timmar under var och en av dessa månader. Under var och en av de återstående högst 2 månaderna skall sökanden ha utfört förvärvsarbete, fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring under tid som motsvarar minst 45 timmar.

Lagförslag i enlighet med det som anförts ovan läggs fram i utskottets hemställan.

Regeringens övriga förslag i denna del, som innebär att återkvalificeringsvillkoret slopas, att reglerna för överhoppningsbar tid ändras och att bestäm-

melsen i 14 § andra stycket tas bort, tillstyrks av utskottet. Utskottet återkommer till frågan om antagande av lagändringarna nedan.

Vad slutligen gäller de synpunkter som framförs i motion A4 (mp) om de speciella förhållandena inom kulturarbetsmarknaden anser utskottet att motionären får anses tillgodosedd genom vad utskottet anfört. Motion avstyrks därför.

4.2 Överhoppningsbar tid i övrigt

Propositionen

Regeringen föreslår, utöver det som redovisats under avsnitt 4.1, att tid då hel närståendepenning uppburits inte skall räknas när ramtiden bestäms i samband med prövning av arbetsvillkoret. Vidare föreslås att den tid som får hoppas över vid beräkning av ramtiden begränsas till sju år.

Motioner

Kristdemokraterna tillstyrker i kommittémotion A279 förslaget att tid med hel närståendepenning skall få hoppas över.

I en motion, 1999/2000:A255 från allmänna motionstiden 1999, påpekar partiet att den överhoppningsbara tiden vid vård av sjukt eller handikappat barn begränsas till två år. Partiet anser att vård av barn skall vara överhoppningsbar oavsett tidsperiod (yrk. 5).

Håkan Juholt m.fl. (s) anser i motion A259 att tid i samband med vård av svårt sjukt barn då föräldern uppbär vårdbidrag bör vara överhoppningsbar.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag innebär i korthet dels att tid då hel närståendepenning uppburits skall vara överhoppningsbar, dels att ramtiden begränsas till sju år.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det inte är förenligt med försäkringens syfte att en arbetssökande skall kunna vara borta från arbetsmarknaden under en mycket lång tid och ändå vara berättigad till ersättning. En begränsning av ramtiden innebär att kravet på anknytning till arbetsmarknaden upprätthålls bättre samtidigt som administrationen underlättas. Detta måste särskilt beaktas när man bestämmer vilka hinder att utföra arbete som skall godtas som överhoppningsbar tid. Som regeringen påpekat i propositionen utgår hel närståendepenning under begränsad tid varför en arbetssökandes anknytning till arbetsmarknaden inte kan anses upphöra till följd av sådan.

När det sedan gäller motion A259 (s) kan utskottet känna sympati för de synpunkter som förs fram och som innebär att tid under vilken den sökande uppburit vårdbidrag skall vara överhoppningsbar. Utskottet kan notera att rätten att få vårdbidrag inte utesluts av förvärvsinkomster. Utskottet är dock inte berett att i nuläget föreslå några ytterligare förändringar av reglerna om överhoppningsbar tid. Motionen avstyrks därför. Av detta följer att utskottet inte heller kan ställa sig bakom motion A255 yrkande 5 (kd).

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag i dessa delar och återkommer nedan till frågan om antagandet av lagförslagen.

Propositionen

Enligt dagens regler omfattas inte alla ungdomar av möjligheten att kvalificera sig för ersättning enligt det s.k. studerandevillkoret. Detta villkor, som regleras i 18 § ALF, innebär att en sökande är berättigad till ersättning enligt grundförsäkringen om han eller hon har stått till arbetsmarknadens förfogande som arbetssökande genom den offentliga arbetsförmedlingen eller förvärvat arbetat i minst 90 kalenderdagar under en ramtid av 10 månader i anslutning till att en utbildning på heltid avslutats som omfattat minst ett läsår och som berättigat till studiesocialt stöd. Eftersom ersättning från grundförsäkringen lämnas tidigast den dag den arbetslöse fyller 20 år innebär nuvarande regler att yngre arbetssökande inte kan erhålla sådan ersättning.

Regeringen föreslår nu att detta villkor ändras och att ramtiden förlängs så att villkoret kan uppfyllas vid 20 års ålder av den som har avslutat sin utbildning genom att ha fullföljt treårigt gymnasium före 20-årsdagen.

Motioner

I flera motioner behandlas frågor om studerandes villkor i arbetslöshetsförsäkringen. Ingen av motionärerna ställer sig avvisande till regeringens förslag i denna del eller framställer några ändringsyrkanden.

I kommittémotion 1999/2000:A255 från den allmänna motionstiden 1999 anser *Kristdemokraterna* att studier inte skall behöva vara avslutade för att man skall vara berättigad till arbetslöshetsersättning, förutsatt att kraven i övrigt är uppfyllda (yrk. 4). Motsvarande synpunkt framför partiet i kommittémotion A279, dock utan att särskilt yrka det.

Centerpartiet framför i kommittémotion A1 att studenters möjlighet att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning måste förbättras (yrk. 5). Partiet kräver i en kommittémotion, 1999/2000:Ub499, att 16 § ALF ändras så att studenter som annars uppfyller kraven för arbetslöshetsersättning också skall ha rätt till sådan under ferier (yrk. 23). Motsvarande krav framställs i kommittémotion Ub479 (yrk. 10).

I motion A229 efterlyser *Bengt Silfverstrand och Hans Hoff* (båda s) jämlika regler för arbetslöshetsersättning till studerande.

Jan Björkman och Karin Olsson (båda s) föreslår i motion A272 en översyn av arbetslöshetsförsäkringens regler om sökandens försäkrans att inte återuppta studier. Samma motionärer föreslår i motion A297 att reglerna om uppehåll mellan studier bör anpassas till den verklighet som råder vid utbildning.

Utskottets ställningstagande

Som framgår av motionsredogörelsen framförs flera ståndpunkter som rör studerandes rätt till arbetslöshetsersättning. En iakttagelse är att flertalet av de krav som framförs grundas på det förhållandet att studerande ofta har svårt få någon ekonomisk ersättning under studieuppehåll och ferier. Detta

beror till stor del på utformningen av de ersättningsystem som finns vid studier.

Den grundläggande tanken med arbetslöshetsförsäkringen är som tidigare påpekats att den skall ge den enskilde rätt till ekonomisk ersättning under en omställningsperiod. Detta innebär att den sökande måste stå till arbetsmarknadens förfogande och aktivt söka lämpligt arbete. Enligt utskottets mening överensstämmer inte dessa krav med den situation många studerande befinner sig i. Avbrotten i studierna är tillfälliga och görs ofta mellan olika perioder av studier. Frågan om ersättning från arbetslöshetsförsäkringen måste ses mot den ovan angivna bakgrunden. Utskottet ser för närvarande inget skäl att utvidga ersättningsmöjligheten inom arbetslöshetsförsäkringen. Utskottet vill dock peka på att arbetsmarknadens krav på utbildning kommer att öka. Skulle det visa sig att många personer undviker att studera på grund av ersättningsystemens utformning är det viktigt att en översyn av ersättningsfrågan genomförs. Utskottet utgår från att regeringen kommer att noggrant följa utvecklingen inom detta område.

Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet motionerna A1 yrkande 5 (c), A229 (s), A272 (s) och A297 (s), 1999/2000:A255 yrkande 4 (kd), 1999/2000:Ub499 yrkande 23 (c) och Ub479 yrkande 10 (c).

Vad sedan gäller regeringens förslag om en förlängning av ramtiden för studerande kan konstateras att det inte har väckts någon motion med anledning av regeringens förslag i denna del. Utskottet som inte har någon erinran mot förslaget i denna del återkommer nedan till frågan om antagande av lagförslaget.

5 Ersättningsperiodens längd

Propositionen

När det gäller frågan om vilket antal ersättningsdagar som bör utgå konstaterar regeringen att de flesta arbetslösa får arbete efter en kortare tids arbetslöshet. Skälet till att de äldre arbetslösa har rätt till en längre ersättningsperiod är att erfarenheten har visat att det kan ta längre tid för dessa att finna ett nytt arbete.

Genom införandet av aktivitetsgaranti och det särskilda anställningsstödet finns det enligt regeringen goda möjligheter för de äldre arbetslösa att behålla sin förankring på arbetsmarknaden. Det finns inte längre samma behov att ha kvar den längre ersättningsperioden. Regeringen föreslår att varje ersättningsperiod skall ge rätt till ersättning under längst 300 ersättningsdagar.

Vidare anser regeringen att en prövning skall göras om sökanden uppfyller ett nytt arbetsvillkor först när en ersättningsperiod gått till ända. Skulle så vara fallet lämnas en ny ersättningsperiod. Om den sökande inte uppfyller villkoren för en ny ersättningsperiod bör det finnas möjlighet till förlängning av perioden. Möjligheten till förlängning av ersättningsperioden bör avse högst 300 ersättningsdagar. Arbetslöshetskassan beslutar om förlängning efter förslag från arbetsförmedlingen. Förmedlingens förslag skall bygga på en bedömning inom ramen för den individuella handlingsplanen om vad som

är effektivast för att uppnå målet att den sökande åter kommer i arbete. Vid denna bedömning skall man utgå från den arbetssökandes risk att bli långtidsinskriven.

Den s.k. avräkningsregeln slopas. Den följer av 23 § ALF och innebär att den nya ersättningsperioden skall räknas från inträdet av den arbetslöshet då den sökande uppfyllde det arbetsvillkor som ligger till grund för den nya perioden. Den nya regeln innebär att ersättningsdagar i en äldre ersättningsperiod inte längre skall räknas av vid beviljande av en ny ersättningsperiod. Alla nya ersättningsperioder skall i enlighet med nuvarande regler inledas med en karens.

Motion

Moderaterna hävdar i kommittémotion A5 att förslaget om att förlänga ersättningsperiodens längd innebär en möjlighet till evig ersättning. Detta motverkar systemets karaktär som omställningsförsäkring. Förslaget avstyrks därför (yrk. 7).

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag om att ta bort återkvalificeringsreglerna innebär som tidigare påpekats en radikal förändring av arbetslöshetsförsäringen. Genom förändringen kommer det inte längre vara möjligt att under längre perioder varva öppen arbetslöshet med deltagande i olika former av arbetsmarknadspolitiska insatser. Det kommer att finnas en klart markerad tidsgräns för ersättningsrätten för dem som inte har förvärvsarbetat efter att ha blivit arbetslösa. För att undvika att arbetssökande står utan försörjning efter ersättningsperiodens utgång och för att förbättra möjligheterna att återkomma i reguljärt arbete kommer de berörda att omfattas av det nya arbetsmarknadspolitiska programmet aktivitetsgaranti.

För att den enskilde skall få en reell möjlighet till omställning måste det ges en tillräckligt lång tid under vilken han eller hon kan delta i olika former av insatser. I detta ligger även att det måste ingå perioder under vilka den enskilde kan vara öppet arbetslös samtidigt som han eller hon söker arbete. Enligt utskottets mening får inte denna period vara alltför kort utan den bör sträcka sig över ett antal år. Med slopandet av återkvalificeringsreglerna skulle denna period i vissa fall kunna bli alltför kort, dvs. endast 300 ersättningsdagar. En möjlighet till förlängning på det sätt regeringen föreslår skulle däremot innebära att den enskilde kunde ges en tillräckligt lång omställningsperiod. Av effektivitetsskäl bör det dock krävas att man inför olika kontrollfunktioner. En sådan viktig kontrollfunktion har utformningen och uppföljningen av de individuella handlingsplanerna. Detta är enligt utskottets mening inte tillräckligt. Utöver dessa handlingsplaner bör det därför införas ytterligare en kontrollfunktion på det sätt som regeringen föreslagit, dvs. att arbetslöshetskassan efter 300 ersättningsdagar efter förslag av arbetsförmedlingen skall fatta beslut om eventuell förlängning. Härigenom görs en ordentlig genomgång av vilka åtgärder som krävs för att den enskilde skall kunna erhålla ett reguljärt arbete och om det finns risk för att han eller hon skall bli långtidsinskriven. Vidare bibehålls strukturen i systemet.

När det sedan gäller frågan om att slopa de särskilda reglerna om förlängd ersättningsperiod för äldre arbetslösa biträder utskottet regeringens förslag i denna del.

Med hänvisning till det anförda ställer sig utskottet bakom regeringens förslag vad gäller möjligheten att förlänga ersättningsperioden, vilket regleras i 22 § första stycket ALF. Motion A5 yrkande 7 (m) avstyrks därför.

Avslutningsvis ställer sig utskottet bakom förslaget om att en ny ersättningsperiod skall räknas från den tidpunkt när den tidigare perioden löper ut. Utskottet återkommer till antagande av lagförslaget.

6 Ersättnings- och kompensationsnivåer

Propositionen

I propositionen konstateras att sedan 1992 har grundbeloppet och den högsta dagpenningen i arbetslöshetsförsäkringen höjts endast marginellt. Detsamma gäller för den lägsta och högsta nivån på utbildningsbidragen, numera aktivitetsstöden. Storleken på den högsta dagpenningen återspeglar inte löneutvecklingen under denna period. Detta har lett till att man alltmer har kommit att ifrågasätta om försäkringen är att betrakta som en inkomstbortfallsförsäkring. Inom flera avtalsområden på arbetsmarknaden finns nu långtgående planer på att införa kompletterande privata försäkringslösningar. Enligt regeringen kan denna utveckling minska viljan att finansiera den allmänna arbetslöshetsförsäkringen och hota försäkringens legitimitet.

Regeringen anser därför att det är ytterst angeläget att inleda en utveckling för att återställa värdet av den lägsta och högsta nivån på ersättningen och motverka försäkringslösningar som endast de mer välbeställda på arbetsmarknaden har råd med. Regeringen avser därför, under förutsättning att det statsfinansiella läget så tillåter, att i två steg höja den högsta dagpenningen under de första 100 ersättningsdagarna fr. o. m. den 1 juli 2001 respektive den 1 januari 2002. I samband med detta avser regeringen att också höja grundbeloppet. Höjningarna sker om förslagen i propositionen genomförs. Regeringen avser att följa upp och utvärdera de i propositionen framlagda förslagens effekter inför en eventuell förändring. För att möjliggöra en kommande höjning föreslås en ny regel i 25 § andra stycket ALF.

Regeln innebär att sökande kan få en förhöjd dagpenning de första 100 dagarna i en ersättningsperiod. Detta motsvarar ca fem månaders arbetslöshet. Sökande som uppfyller ett nytt arbetsvillkor under pågående ersättningsperiod och därefter beviljas en ny ersättningsperiod blir åter berättigad till en förhöjd dagpenning under de första 100 dagarna i den nya ersättningsperioden. En sökande som beviljas en förlängning av ersättningsperioden bör däremot inte vara berättigad till förhöjd dagpenning.

En sökande som får arbetslöshetsersättning samtidigt som regelbundet deltidsarbete utförs bör ha rätt till förhöjd dagpenning. En viss skillnad bör dock gälla i fråga om varaktighet i tid. För denna grupp bör förhöjd dagpenning utgå längst under 20 kalenderveckor från det att ersättning i kombination med deltidsarbetet började lämnas.

För den som deltar i arbetsmarknadspolitiskt program eller utbildning som berättigar till aktivitetsstöd eller särskilt utbildningsbidrag bör enligt regeringens bedömning det sammanlagda antalet ersättningsdagar med förhöjd dagpenning i arbetslöshetsförsäkringen eller med förhöjt aktivitetsstöd eller förhöjt särskilt utbildningsbidrag uppgå till högst 100 dagar.

Kompensationsnivån bör enligt regeringen även i fortsättningen vara 80 % av den arbetslöses tidigare normalinkomst.

I stället för en indexering av ersättningsnivåerna skall en årlig prövning göras utifrån vad som är statsfinansiellt möjligt. De bedömningar som Medlingsinstitutet gör av löneutvecklingen skall därvid beaktas.

Motioner

Både Moderaterna och Kristdemokraterna anser att förslaget i denna del bör avslås.

Moderaterna förordar i kommittémotion A5 att arbetslöshetsförsäkringen skall omfatta 300 ersättningsdagar med 75 % kompensationsnivå. Eventuellt bör denna ersättning successivt trappas ned. Frågan är dock inte tillräckligt utredd (yrk. 8).

Även *Kristdemokraterna* hänvisar i kommittémotion A279 till en alternativ ersättningsmodell. Ersättningsnivån bör det första året vara 80 % av den lön man hade vid inträdet i arbetslöshetsförsäkringen. Därefter kan den ersättningsgrundande inkomsten beräknas som 80 % på 24 månaders basis. Omräkningen skall förslagsvis ske varje kvartal (yrk. 5).

Folkpartiet anser i kommittémotion A2 att ersättningen först bör vara 80 % av den tidigare inkomsten för att sedan successivt sänkas. Regeringens förslag ligger enligt Folkpartiet i fas med vad partiet anser.

Jan Björkman och Karin Olsson (båda s) anser i motion A3 (delvis) att det är angeläget att när de samhällsekonomiska förutsättningarna medger höja "taket" för dagpenningen så att den kommer i nivå med sjukpenningen. Vidare anser de att man bör undersöka möjligheten att höja ersättningen totalt och inte bara under de första 100 dagarna.

Utskottets ställningstagande

Som regeringen konstaterat har ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen endast höjts marginellt under 1990-talet. De återspeglar inte den löneutveckling som skett under perioden. Skälet har varit det ekonomiskt ansträngda läge som Sverige har befunnit sig i under stora delar av detta årtionde. Detta har lett till att alltfler ersättningsberättigade "slår i taket", dvs. erhåller en lägre ersättning än 80 % av den tidigare inkomsten. Denna utveckling innebär enligt utskottets mening att arbetslöshetsförsäkringen i allt mindre grad kan betraktas som en inkomstbortfallsersättning. Snarare finns det en risk att arbetslöshetsförsäkringen kan komma att betraktas som en form av grundförsäkring om inte ersättningsnivåerna höjs. Dessa farhågor besannas i viss mån av det faktum att man inom vissa avtalsområden infört kompletterande privata försäkringslösningar. Sådana försäkringar erbjuds numera bl.a. till Saco:s medlemmar. Även TCO har enligt uppgift långtgå-

ende planer på att utforma försäkringslösningar för medlemmarna. Till detta kommer att det finns en risk för att viljan att vara med och finansiera försäkringen minskar. Enligt utskottet är det angeläget att så snart som möjligt höja ersättningsnivåerna i försäkringen.

Utskottet biträder därför regeringens förslag om att det skall vara möjligt att lämna ett förhöjt dagpenningbelopp under de första 100 ersättningsdagarna i ersättningsperioden, f.n. dock med högst 80 % av den ersättningsgrundande inkomsten. På det sättet återställs en del av arbetslöshetsförsäkringens karaktär av inkomstbortfallsförsäkring. Även om regeringens förslag i denna del endast innebär att nuvarande regler i arbetslöshetsförsäkringen ändras så att det blir möjligt med differentierade ersättningsnivåer kan utskottet notera att regeringen har för avsikt att genomföra höjningar av högsta dagpenning som skall gälla dels fr.o.m. den 1 juli 2001, dels fr.o.m. 1 januari 2002. Regeringen avser också att i samband med dessa höjningar höja grundbeloppet. För detta belopp föreslås dock ingen differentiering. En förutsättning för höjningarna är att det statsfinansiella läget tillåter det. Utskottet har ingen erinran mot detta förbehåll men vill samtidigt betona vikten av att höjningarna genomförs.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag i denna del och avstyrker motionerna A5 yrkande 8 (m) och A279 yrkande 5 (kd).

När det sedan gäller de krav som framställs i motion A3 om ytterligare höjningar av ersättningsnivåerna vill utskottet poängtera att det är viktigt med en kontinuerlig höjning av dessa nivåer. Utskottet vill i dag inte närmare ta ställning till hur detta bör genomföras utöver de förslag som utskottet nyss ställt sig bakom. Enligt utskottets mening måste på sikt sådana förändringar genomföras att arbetslöshetsförsäkringens roll som inkomstbortfallsförsäkring ytterligare stärks. Utskottet avstyrker motion A3 delvis (s) i den mån motionen inte kan anses tillgodosedd genom vad utskottet har anfört.

7 Aktivitetsgaranti

Bakgrund

Regeringen beslutade den 10 februari 2000 att det skulle startas ett pilotprojekt för personer som har svårt att få ett arbete och gav AMS i uppdrag att utforma och genomföra denna aktivitet.

I propositionen Förnyad arbetsmarknadspolitik för delaktighet och tillväxt (prop. 1999/2000:98) föreslog regeringen att en aktivitetsgaranti skulle införas i hela landet fr.o.m. den 1 augusti 2000. Riksdagen biföll detta förslag.

Målgruppen för aktiviteten är personer som är 20 år eller äldre och som är eller riskerar att bli långtidsinskrivna. De skall stå till arbetsmarknadens förfogande. Åtgärden skall pågå så länge det är arbetsmarknadspolitiskt motiverat. Inom ramen för aktivitetsgarantin skall den individuella handlingsplanen och åtgärderna omprövas.

Aktiviteten skall bygga på den handlingsplan som upprättats i samråd med den arbetslöse. Basen i aktivitetsgarantin skall bestå av jobbsökaraktiviteter. Verksamheten skall bedrivas i grupper om 10–15 deltagare. Deltagare i aktivitetsgarantin erhåller aktivitetsstöd. För aktivitetsgarantin gäller de

vanliga reglerna i arbetslöshetsförsäkringen. Det innebär bl.a. att deltagande i aktivitetsgarantin kan vara återkvalificerande och att avstängningsreglerna är tillämpliga.

Propositionen

Inledningsvis konstateras att de föreslagna reglerna om nedsättning av dagpenningen även kommer att omfatta aktivitetsgarantin. Regeringen aviserar dock att man fortsatt kommer att överväga hur reglerna för rätt till arbetslöshetsersättning skall förhålla sig till aktivitetsgarantin.

Regeringen konstaterar att det i proposition 1999/2000:98 inte fanns något angivet om när en person som uppbär arbetslöshetsersättning senast skall erbjudas en plats inom ramen för aktivitetsgarantin. Regeringen anser nu att en sådan tidsgräns bör införas (propositionens förslag p. 3). En arbetssökande som har fyllt 20 år och som är eller riskerar att bli långtidsinskriven skall senast inom 27 månader från arbetslöshetens inträde erbjudas en heltidsaktivitet inom ramen för aktivitetsgarantin. Detta motsvarar ca 600 ersättningsdagar för den som är kontinuerligt arbetslös. En arbetssökande skall kunna anvisas till aktivitetsgarantin när som helst under ersättningsperioden. En arbetssökande skall också kunna få en plats inom ramen för aktivitetsgarantin sedan ersättningsperioden och förlängningen på som mest 300 ersättningsdagar passerats.

Motioner

I kommittémotion A5 anser *Moderaterna* att det finns en risk för att garantin i praktiken blir ytterligare en i raden av arbetsmarknadspolitiska volymåtgärder. Enligt *Moderaterna* är det inte motiverat att införa tidsgränser. Förslaget avstyrks därför (yrk. 9).

Centerpartiet påstår i kommittémotion A1 att det råder står osäkerhet ute på de lokala arbetsförmedlingarna om vad denna aktivitet skall innehålla. Regeringen bör därför uppdra åt AMS att utarbeta riktlinjer som är anpassningsbara till lokal nivå för att undanröja osäkerheten vid de lokala arbetsförmedlingarna om vad detta program skall innehålla (yrk. 4).

Utskottets ställningstagande

I samband med behandlingen av regeringens förslag i proposition 1999/2000:98 konstaterade utskottet att antalet långtidsinskrivna vid arbetsförmedlingen ökat dramatiskt under 1990-talet och att kulmen nåddes 1997 då antalet var 130 000 (bet. 1999/2000:AU7). Vid behandlingen av propositionen i våras var antalet 63 000 personer. Utskottet konstaterade vidare att i gruppen långtidsinskrivna är personer med låg utbildning eller med arbetshandikapp samt äldre överrepresenterade. Utskottet såg allvarligt på utvecklingen och ansåg att det var viktigt att åtgärder vidtogs för att komma till rätta med detta problem. Enligt utskottet var det särskilt angeläget att utnyttja den mycket goda utvecklingen inom svensk ekonomi och det förbättrade arbetsmarknadsläget för att undvika att dessa personer permanent skulle slås ut från arbetsmarknaden.

Enligt utskottet krävdes åtgärder för att motverka den s.k. rundgången och stärka den enskildes möjligheter att komma in på den reguljära arbetsmarknaden. Den föreslagna aktivitetsgarantin ansågs som en åtgärd som skulle kunna anpassas efter den enskildes förutsättningar och motverka långtidsinskrivningar.

Utskottet kan konstatera att antalet långtidsinskrivna ytterligare har minskat. För närvarande (november 2000) finns det ca 52 700 långtidsinskrivna personer utan arbete. Aktivitetsgarantin omfattar ca 20 000 personer.

Utskottet delar inte Moderaternas uppfattning att aktivitetsgarantin riskerar att i praktiken bli en i raden av volymåtgärder. Aktivitetsgarantin bygger på den mycket väsentliga förutsättningen att den skall anpassas till individen. Detta innebär att insatserna inom ramen för garantin kan skilja sig väsentligt åt från person till person. Syftet är således inte att låta stora grupper ägna sig åt samma form av aktiviteter. Till detta kommer att stora resurser kommer att läggas på de grupper av arbetslösa som har svårast att komma in på den reguljära arbetsmarknaden. Det förslag som nu läggs att en enskild skall erbjudas en aktivitet senast 27 månader från arbetslöshetens inträde skall enligt utskottets uppfattning tolkas som en trygghet för den enskilde. På det sättet vet den arbetsökande att han eller hon kommer att vara tillförsäkrad en aktivitet när ersättningsperioden i arbetslöshetsförsäkringen går till ända. Det kan påpekas att det inte är nödvändigt att invänta denna tidpunkt för att aktivitetsgaranti skall bli aktuellt. Detta kan ske när som helst under en period av arbetslöshet om man bedömer att sökanden riskerar att bli långtidsinskriven. Med hänsyn till det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag samt avstyrker motion A5 yrkande 9 (m).

När det sedan gäller Centerpartiets synpunkter om att det råder stor osäkerhet ute på det lokala arbetsförmedlingarna om vad denna aktivitet skall innehålla och att det därför bör utarbetas riktlinjer är följande att säga. Utskottet ansluter sig inte till denna beskrivning. Aktivitetsgarantin är fortfarande inne i ett uppbyggnadsskede och det är förklarligt om man på olika håll i landet hunnit olika långt med att förverkliga intentionerna i garantin. AMS följer dock noga utvecklingen och dess Programenheter har också tillsatt en projektgrupp som har fått i uppdrag att i nära samarbete med länen arbeta vidare med ett antal utvecklingsområden som bedömts som strategiska utifrån delrapporten efter pilotprojekten. Enligt de signaler utskottet har fått finns många framgångsrika projekt som kan fungera som goda exempel.

Ett viktigt moment i garantin är att den skall anpassas efter individens behov. Arbetet skall ske i nära samverkan med stat, kommuner, företag och arbetsmarknadens parter. En viktig uppgift inom ramen för detta samarbete är att gemensamt utarbeta och förankra lokala mål för verksamheten och att följa upp och utveckla aktiviteterna. Utskottet förutsätter att även regeringen noga följer utvecklingen.

Med hänsyn till det ovan anförda är utskottet inte berett att göra något tillkännagivande med anledning av motion A1 yrkande 4 (c) varför den avstyrks.

Avslutningsvis vill utskottet erinra om att riksdagen på förslag av utskottet i samband med behandlingen av proposition 1999/2000:98 gjorde ett tillkännagivande som bl.a. innebar att det skulle vara möjligt att inom ramen för

aktivitetsgarantin anvisa arbetslösa reguljära studier (se bet. 1999/2000:AU7 s. 32). Utskottet kan nu notera att regeringen har vidtagit erforderliga åtgärder med anledning av detta tillkännagivande. Genom en ändring i 30 § förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program ges nu en möjlighet för deltagare inom aktivitetsgarantin att med bibehållet aktivitetsstöd delta i utbildning inom det reguljära utbildningsväsendet. Utbildningen får avse förberedande insatser på grundskole- eller gymnasienivå och får motsvara längst 6 månaders heltidsstudier.

8 Ändring i lagen om arbetslöshetskassor

8.1 Inträdeskraven

Propositionen

Av 34 § lagen om arbetslöshetskassor framgår att var och en har rätt att bli medlem som uppfyller villkoren i kassans stadgar och arbetar inom kassans verksamhetsområde. Däremot har den som redan är medlem i en annan kassa eller har fyllt 64 år inte rätt till medlemskap. Vidare krävs en viss anknytning till arbetsmarknaden. För att erhålla medlemskap krävs att sökanden under en sammanhängande period av fem veckor under minst fyra veckor har förvärvat arbetat i minst 17 timmar per vecka.

Det nuvarande systemet innebär att kassan först måste ta emot en anmälan om inträde och därefter kontrollera att den som sökt inträde faktiskt utfört erforderligt antal arbetstimmar fördelade på fyra av de fem senaste arbetsveckorna. När regeln infördes den 1 januari 1998 vållade den vissa tillämpningsproblem bl.a. för yrkesgrupper inom kulturområdet. Dessa problem har nu åtgärdats.

Förslag har nu framförts om att ändra medlemsvillkoret. Regeringen anser att det är viktigt att det finns en tydlig anknytning till arbetsmarknaden för att medlemskap i kassan skall vara möjligt. Enligt regeringen är de nuvarande reglerna väl avvägda och bör därför inte ändras. Däremot föreslår regeringen att det bör införas en regel som slår fast att inträdet i arbetslöshetskassan skall anses ha skett första dagen i den kalendermånad i vilken sådant förvärvsarbete som utgör villkor för medlemskap påbörjades.

Vidare föreslås att det införs en regel som innebär att den som redan är medlem i en arbetslöshetskassa skall kunna byta till en annan kassa inom vars verksamhetsområde medlemmen arbetar utan att på nytt uppfylla det s.k. medlemsvillkoret.

Motion

Enligt *Susanne Eberstein m.fl.* (s) har förändringarna av arbetsvillkoret som trädde i kraft 1998 försvårat för nya sökande att bli fullvärdiga medlemmar. Detta kan i sin tur påverka den framtida utvecklingen av vissa näringsgrenar. Motionärerna föreslår därför i motion A285 att det bör genomföras en utvärdering av reglerna för att bli medlem i en arbetslöshetskassa.

Utskottet delar regeringens åsikt att ett rimligt krav för att kunna bli medlem i en arbetslöshetskassa är att det finns en tydlig anknytning till arbetsmarknaden. I likhet med regeringen anser utskottet att nuvarande regler är väl avvägda. Som tidigare påpekats har det inom Regeringskansliet påbörjats ett arbete som syftar till att kartlägga varför vissa grupper, t.ex. nyutbildade på arbetsmarknaden, korttidsanställda och invandrare, står utanför arbetslöshetsförsäkringen och hur skyddet för dem skulle kunna förbättras.

Med hänsyn till det ovan anförda är utskottet inte berett att ställa sig bakom det förslag som framförs i motion A285 (s), som alltså avstyrks. Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag om tidpunkten för inträde som medlem samt om en medlems rätt att byta arbetslöshetskassa utan att uppfylla ett nytt medlemsvillkor. Propositionen i denna del bör bifallas. Utskottet återkommer nedan till antagandet av lagförslagen.

8.2 Utträde ur arbetslöshetskassan på grund av bristande betalning m.m.

Propositionen

Av 45 § lagen om arbetslöshetskassor framgår att en medlem skall anses ha utträtt ur en arbetslöshetskassa om han eller hon inte vid utgången av andra månaden efter den tid på vilken en medlemsavgift eller ett särskilt uttaxerat belopp belöper inte har betalat avgiften eller beloppet till kassan och inte heller har anmält ett förhållande för vilket befrielse från betalningsskyldighet grundas. Av lagen framgår inte uttryckligen att kassan skall fatta ett beslut när en medlem anses ha utträtt ur kassan. JO har i ett beslut uttalat sig i frågan och ansett att en arbetslöshetskassa är skyldig att meddela ett formligt beslut, dvs. ett skriftligt beslut, när en medlem anses ha utträtt ur kassan till följd av försummad avgiftsbetalning (se 1998/99:JO1).

Regeringen föreslår därför att kassan skall fatta beslut om utträdet och omgående informera den enskilde om beslutet ifall en arbetslöshetskassa anser att en medlem utträtt ur kassan på grund av bristande betalning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som kan konstatera att det inte har väckts någon motion med anledning av regeringens förslag i denna del, har ingen erinran mot förslaget. Utskottet återkommer nedan till frågan om antagande av lagförslaget som finns i bilaga 2 till detta betänkande.

8.3 Information vid arbetsförmedlingarna

Propositionen

Den inledningsvis nämnda arbetsgruppen inom Näringsdepartementet, ALF-gruppen, föreslog att arbetslöshetskassorna skulle ges rätt att under sekretess ta del av arbetsförmedlingens daganteckningar. Utskottet kan notera att regeringen inte delar denna uppfattning. Regeringen anser att noggranna med-

9 Aviserade utredningar

9.1 Tillsynen över arbetslöshetskassorna och arbetsförmedlingarna

Propositionen

Enligt regeringen är det mot bakgrund av de stora belopp som betalas ut till de arbetslösa viktigt med tydliga regler och att dessa följs och tillämpas på ett rättvist och likartat sätt. För att åstadkomma detta krävs en väl fungerande tillsynsverksamhet. Eftersom ansvaret för att de arbetssökande uppfyller villkoren enligt arbetslöshetsförsäkringen åvilar både arbetsförmedlingarna och arbetslöshetskassorna anser regeringen att tillsynen av arbetslöshetsförsäkringen bör omfatta både verksamheten i arbetslöshetskassorna och den uppföljning som sker av arbetsförmedlingarnas arbete i förhållande till den som gör anspråk på ersättning. Genom att organisatoriskt hålla samman tillsynen över arbetslöshetsförsäkringen och samtidigt ge tillsynen en mer fristående ställning främjas likabehandlingen av de arbetssökande.

Regeringen kommer därför att utreda utformningen av och arbetsuppgifterna för en från Arbetsmarknadsverket fristående myndighet som skall utöva tillsyn över arbetslöshetskassorna och över arbetsförmedlingens arbete med frågor som rör arbetslöshetskassorna.

Motion

Kristdemokraterna föreslår i kommittémotion A279 att det av regeringen aviserade utredningsuppdraget kompletteras med uppgiften att också utreda alternativa organisations- och tillsynsmodeller samt konsekvenserna av att bryta kopplingarna mellan fackliga organisationer och arbetslöshetskassorna (yrk. 9).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser i likhet med regeringen att det är angeläget med en väl fungerande tillsynsverksamhet. Genom en sådan tillförsäkras den enskilde ett effektivt och rättvist ersättningssystem. Som regeringen mycket riktigt har anmärkt finns det ett delat ansvar mellan arbetsförmedlingarna och arbetslöshetskassorna för att arbetssökandena uppfyller villkoren för ersättning. Det är därför naturligt att tillsynen måste omfatta båda dessa organisationer för att bli effektiv och att tillsynen organisatoriskt hålls samman. För att tillförsäkra tillsynsmyndigheten oberoende är det viktigt att den får en självständig ställning. Utskottet delar inte *Kristdemokraternas* synpunkt att man även bör utreda konsekvenserna av att bryta kopplingarna mellan fackliga organisationer och arbetslöshetskassor. Som utskottet framfört inledningsvis bör den nuvarande administrationen bibehållas. Det finns därför ingen anledning att utreda denna fråga.

Sammanfattningsvis har utskottet ingen erinran mot hur regeringen har för avsikt att utreda denna fråga och avstyrker därför motion A279 yrkande 9 (kd).

Propositionen

Regeringen aviserar att det kommer att tillsättas en utredning för att undersöka möjligheterna att genom en trygghetsförsäkring stärka och stödja den enskilde i omställningen till ett nytt arbete. Utredningen skall pröva möjligheterna att lägga ett större ansvar för omställningen på arbetsgivarna och att stärka kvaliteten hos de försäkringar som erbjuds.

10 Lagfrågor m.m.

Som framgått ovan har utskottet i huvudsak ställt sig bakom regeringens förslag som med några smärre redaktionella ändringar m.m. återfinns i bilagorna 1 och 2. De av utskottet föreslagna avvikelserna i förhållande till propositionen framgår av bilaga 3 till betänkandet.

När det gäller *övergångs- och ikraftträdandebestämmelserna* föreslås i propositionen följande.

Ändringarna i ALF och i lagen om arbetslöshetskassor föreslås träda i kraft den 1 januari 2001. I fråga om reglerna för återkvalificering föreslås en särskild övergångsbestämmelse. Enligt regeringen är det skäligt att en sökande som vid ikraftträdandet uppfyllt ett arbetsvillkor enligt 19 § ges en rimlig möjlighet att anpassa sig till den nya situationen. Övergångsbestämmelsen skall dock inte omfatta tid med föräldrapenning eller totalförsvarsplikt.

En sökande som vid ikraftträdandet uppfyller ett återkvalificeringsvillkor skall kunna ansöka om en ny ersättningsperiod och beräkna dagpenningen för denna ersättningsperiod enligt äldre regler t.o.m. den 31 mars 2001.

När det gäller ersättningsperiodens längd föreslås att äldre bestämmelser skall gälla för den som före ikraftträdandet har fyllt 57 år och har rätt till ersättning på grund av en pågående ersättningsperiod. En förlängning skall dock avse längst 300 ersättningsdagar.

Utskottet kan konstatera att propositionen överlämnades till riksdagen den 21 juni 2000. Motionstiden med anledning av propositionen gick ut den 4 oktober, dvs. en dag innan den allmänna motionstiden gick till ända. Eftersom riksdagen kommer att besluta i ärendet först under december månad är det enligt utskottets mening inte rimligt att lagen träder i kraft redan vid årsskiftet. Hänsyn måste bl.a. tas till AMS möjligheter att utfärda föreskrifter med anledning av de föreslagna ändringarna. Utskottet föreslår därför att ikraftträdandet, som bör ske en måndag, senareläggs till den 5 februari 2001.

Motsvarande senareläggning av ikraftträdandet bör också göras vad gäller förslaget till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

Förslag i enlighet med detta läggs fram i utskottets hemställan.

11.1 Diverse frågor om ersättningsrätt m.m.*Motioner*

I en partimotion 1999/2000:A219 från den allmänna motionstiden 1999 pekar *Vänsterpartiet* på att det finns könsdiskriminerande inslag i arbetslöshetsförsäkringen. Som exempel nämns att fast anställda som arbetar deltid bara erhåller ersättning under en ersättningsperiod. Bestämmelserna i fråga drabbar oftast kvinnor eftersom de utgör majoriteten av de deltidsarbetslösa. Regeringen bör därför få i uppdrag att ta bort könsdiskriminerande inslag i arbetslöshetsförsäkringen (yrk. 2).

Carina Ohlsson och Monica Green (båda s) hävdar i motion A271 att deltidsarbetslösa i vissa fall kan förlora sin ersättningsrätt om de tar ett arbete med högre sysselsättningsgrad.

I motion 1999/2000:A208 som väckts under allmänna motionstiden 1999 pekar *Britt-Marie Lindkvist och Christina Nenes* (båda s) på att det bör göras en översyn av beräkningen av dagpenning. I motionen lämnas exempel på hur två relativt likartade situationer ändå kan innebära stora skillnader i ersättningsnivåer.

Kerstin-Maria Stalin (mp) hävdar i motion 1999/2000:A204 från allmänna motionstiden 1999 att det råder osäkerhet om rätten för politiker att erhålla arbetslöshetsersättning i kombination med arvoden för politiska uppdrag. Motionären efterlyser därför ett tydligare regelverk vad gäller politikernas arvode och rätten till arbetslöshetsersättning.

Jan Björkman (s) anser i motion A298 att man bör samordna utbetalningsrutinerna vad gäller arbetslöshetsersättning och ersättning vid deltagande i arbetsmarknadsutbildning.

Motsvarande yrkande har motionären framställt i motion 1999/2000: A265 från allmänna motionstiden 1999.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet behandla de synpunkter *Vänsterpartiet* fört fram om deltidsarbetslösas ersättningsrätt. Enligt utskottets mening är det angeläget att ansträngningar i första hand görs för att bereda dessa personer möjlighet att arbeta på heltid. Deltidsarbetslösa har också rätt att få aktivitetsgaranti. Som framgår av propositionen kommer regeringen att ge AMS i uppdrag att kartlägga vilka arbetsgivare som har en stor andel deltidsarbetare och som inte erbjuder önskad arbetstid. AMS skall sedan ha överläggningar med dessa arbetsgivare i syfte att förmå dem att organisera sitt arbete på ett sådant sätt att oönskade deltidsarbeten i möjligaste mån undviks.

Utskottet vill i detta sammanhang även peka på att man i den s.k. Vårdkommissionen, dvs. regeringen tillsammans med Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet, Svenska kommunalarbetsförbundet, Vårdförbundet och SACO, enats om att deltidsarbetslösheten bland vård- och omsorgspersonal skall halveras. Regeringen avser att kalla parterna till ett möte i

december 2000 i syfte att låta göra en gemensam utvärdering av i vilken utsträckning det skett en förskjutning från tim- och deltidsanställningar till heltidsanställningar.

Enligt utskottets mening är de pågående insatserna ett viktigt led i arbetet med att bereda deltidsarbetslösa möjlighet att arbeta heltid. Utskottet förutsätter att regeringen fortlöpande följer denna fråga. Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet motion 1999/2000:A219 yrkande 2 (v) i den mån den inte kan anses tillgodosedd genom vad utskottet anfört.

Utskottet övergår nu till att behandla motionerna A271, 1999/2000:A208, 1999/2000:A204 som samtliga tar upp olika frågor som rör tillämpningen av arbetslöshetsförsäkringen. Den förstnämnda motionen tar upp deltidsarbetslösas rätt till ersättning och den andra rör dagpenningberäkningen. Enligt vad utskottet har erfart är tillämpningen i dessa fall inte enhetlig. När det gäller frågan om deltidsanställdas ersättningsrätt är det AMS uppfattning att ersättning skall utgå, men det finns exempel på kassor som är av annan uppfattning. När det gäller frågan om beräkningen av dagpenning håller AMS på med en översyn av sina föreskrifter.

Praxis i fråga om politikerns rätt till ersättning varierar från kassa till kassa. Detta beror på att det är oklart om arvoden skall berättiga till arbetslöshetsersättning. AMS har i ett meddelande (nr 17/1995) lämnat viss vägledning i detta hänseende. Enligt meddelandet kvalificerar arvoden som utgår för förtroendeuppdrag på heltid till arbetslöshetsersättning. Enstaka förtroendeuppdrag kvalificerar inte enligt detta meddelande.

Utskottet anser att dessa exempel visar på behovet av att det sker en kontinuerlig uppföljning av reglernas tillämpning. Utskottet vill dock betona att man i varje enskilt fall måste beakta de särskilda omständigheter som kan finnas. Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet motionerna 1999/2000:A204 (mp), 1999/2000:A208 (s) och A271 (s).

När det slutligen gäller kravet på samordning av utbetalningsrutinerna vad gäller arbetslöshetsersättning och ersättning vid deltagande i arbetsmarknadsutbildning har utskottet underhand fått information om att frågan för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Utskottet vill inte föregripa denna beredning och är därför inte berett att föreslå något tillkännagivande i frågan. Utskottet avstyrker därför motionerna 1999/2000:A265 och A298 (s).

11.2 Företagare

Bakgrund

I samband med 1997 års ändringar i arbetslöshetsförsäkringen genomfördes förbättringar för företagare. En förändring rörde kriteriet för när en företagare skall anses som arbetslös. Den innebar att en företagare skall anses som arbetslös när den personliga verksamheten i rörelsen vid en samlad bedömning kan anses ha upphört annat än tillfälligt. Detta innebär att prövningen av om företagaren har upphört med verksamheten skall göras mot bakgrund av samtliga omständigheter i ärendet. Enstaka omständigheter, såsom en kvarvarande skyldighet att vara registrerad för mervärdesskatt eller innehav av F-

skattedel, får inte vara avgörande för om en företagare skall anses vara arbetslös. Inte heller det förhållandet att en företagare, som har sin privatbostad på samma fastighet som rörelsen eller i anslutning till denna, bor kvar på näringsfastigheten efter den definitiva nedläggningen av rörelsen, bör i sig innebära att arbetslöshetsersättning inte kan utgå. Det är även möjligt för en företagare som blivit arbetslös att under vissa förhållandena hyra ut lokaler eller arrendera mark. Begreppet "samlad bedömning" innebär också att man kan beakta en medlems roll i ett kooperativ eller en ekonomisk förening. Endast innehavet av ett förtroendeuppdrag eller tillhörigheten till ett kooperativ eller en förening bör inte vara avgörande för den enskildes möjlighet att erhålla ersättning. Det väsentliga vid bedömningen är medlemmens funktion och inflytande samt ekonomiska engagemang i och beroende av kooperativet eller föreningen och om detta hindrar personen i fråga från att stå till arbetsmarknadens förfogande.

Vidare infördes en möjlighet för företagare att betraktas som arbetslös vid ett tillfälligt uppehåll i en och samma verksamhet. Upphållet får dock inte till någon del vara av säsongskaraktär. Ersättningsrätten är begränsad till ett avbrott. Under uppehållet får det inte bedrivas någon verksamhet. Den försäkrade måste anmäla sig som arbetslös och stå till arbetsmarknadens förfogande. I likhet med när verksamheten avvecklas definitivt skall företagaren i dessa situationer kunna hyra ut lokaler eller arrendera ut mark.

Vid bestämmande av företagarnas dagpenning är huvudregeln att den skall beräknas på ett genomsnitt av inkomsterna från rörelsen under de senaste tre åren, exklusive avvecklingsåret, före arbetslöshetens inträde.

Om företagaren har bedrivit verksamhet kortare tid än tolv månader och innan dess varaktigt haft anställning som arbetstagare kan dagsförtjänsten, om det är till fördel för henne eller honom, beräknas på grundval av inkomsten som anställd.

Motioner

I en rad motioner framförs olika synpunkter och förslag som rör företagarnas ersättningsrätt.

Flera motioner tar upp frågan om att tillsätta en utredning för att se över företagarnas arbetslöshetsersättning.

Kristdemokraterna påpekar i kommittémotion A279 att de nuvarande reglerna i arbetslöshetsförsäkringen främst är inriktade på arbetstagare. Frågan om företagares ställning i arbetslöshetsförsäkringen är komplicerad och måste snabbt ses över i syfte att ge grundtrygghet också till egenföretagare. Särskilt bör jordbrukares situation uppmärksammas. Även kraven för att erhålla arbetslöshetsersättning måste se över. Reglerna om rätt till ersättning för delägare i kooperativ måste förtydligas. *Kristdemokraterna* föreslår därför att det tillsätts en utredning med detta uppdrag (yrk. 7).

Motsvarande krav framställde partiet under den allmänna motionstiden 1999 i kommittémotion 1999/2000:A255 (yrk. 8 och 9).

Även *Marianne Andersson m.fl.* (c, m, kd, fp) föreslår i motion A246 att det tillsätts en utredning som skall belysa villkoren för företagares rätt till arbetslöshetsersättning.

I motion 1999/2000:A224 från allmänna motionstiden 1999 framställer *Kent Härstedt och Annika Nilsson* (båda s) krav på översyn av ersättningsvillkoren för nyföretagare.

Miljöpartiet behandlar i partimotion N388 frågor om de s.k. soloföretagarnas rätt till arbetslöshetsersättning. Enligt *Miljöpartiet* är soloföretagare mycket utsatta i händelse av arbetslöshet. Detta beror på att trygghetssystemen från början utformades utifrån den anstälde lönearbetarens behov. *Miljöpartiet* pekar i motionen på en del områden där det krävs förändringar. Detta gäller bl.a. det förhållandet att en företagare till skillnad från en vanlig arbetstagare inte kan växla mellan aktivt arbete och arbetslöshetsersättning. Vidare bör återbetalningsreglerna ändras. Beräkningsgrunderna för dagpenningen måste ändras så att de utgår från en längre tidsperiod. Slutligen måste företagarens rätt till deltidserättning lösas (yrk. 3).

I motion A250 av *Per-Erik Granström m.fl.* (s) föreslås att regeringen i sitt fortsatta arbete med företagarefrågor ser över problematiken med ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen och stöd till start av näringsverksamhet.

Barbro Feltzing (mp) föreslår i motion A299 att man bör utreda möjligheterna för renskötande samer att kunna erhålla arbetslöshetsersättning.

Kenneth Johansson hävdar i motion 1999/2000:N212 från den allmänna motionstiden 1999 att den praktiska tillämpningen av arbetslöshetsförsäkringen innebär att vissa medlemmar i arbets- eller personalkooperativ inte erhåller någon ersättning (yrk. 1).

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets uppfattning är det viktigt att stimulera företagandet. Ett väl utvecklat företagande leder till fler arbetstillfällen och därigenom minskad arbetslöshet. För att underlätta företagandet har det under de senaste åren vidtagits en rad åtgärder.

En åtgärd som ofta diskuterats i detta sammanhang är företagarnas möjligheter att erhålla arbetslöshetsersättning. Ersättningsrätten har alltid varit omdiskuterad. Skäl som anförts emot ersättningsrätt är att det är svårt att kontrollera om företagaren verkligen står till arbetsmarknadens förfogande. En alltför generös ersättningsrätt bli ett slags subvention och kan indirekt leda till att andra företag drabbas. Skäl som anförts för ersättningsrätt är att företagarna i likhet med andra grupper behöver ekonomisk trygghet.

Som framgår av bakgrundsbeskrivningen genomfördes 1998 en förbättringar för företagare. Dessa förändringar var principiellt mycket viktiga och innebar en väsentlig förbättring av företagares rätt till ersättning. Ändringarna var enligt utskottets mening en bra avvägning mellan de olika intressen som gör sig gällande. Genom kriteriet "samlad bedömning" har en mer nyanserad bedömning av ersättningsrätten möjliggjorts. Vidare innebär möjligheten att ha ett tillfälligt uppehåll i rörelsen att risken för kapitalförstörelse minskar samtidigt som det blir lättare att återuppta verksamheten. Den nya beräkningen av dagpenningens storlek innebär att fler personer törs starta nya företag.

Lagändringarna har nu varit i kraft i snart tre år. Utskottet kan notera att det framförts synpunkter på de nya reglerna och på deras tillämpning. Krav ställs på förbättringar. I flera motioner har också framförts krav på en utredning för att se över dessa frågor.

Utskottet kan notera att regeringen i propositionen har uppmärksammat företagarnas rätt till arbetslöshetsersättning. Regeringen påpekar att det sker stora förändringar vad gäller nyföretagande vilket ställer nya krav på alla sociala försäkringssystem inklusive arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen avser därför att analysera dessa förändringar. Vidare uppges det att regeringen kommer att följa utvecklingen av de nya anställningsformerna i gränslandet egenföretagande och anställning. Enligt vad utskottet har erfart har det inom Regeringskansliet tillsatts en analysgrupp.

Utskottet, som till viss del kan dela de synpunkter som förts fram i vissa motioner, förutsätter att denna analysgrupp följer utvecklingen av företagarnas rätt till arbetslöshetsersättning i syfte att få ett underlag för fortsatta bedömningar av om det krävs några förändringar som bidrar till att företagande inte motverkas. Det är särskilt viktigt att följa hur reglerna i arbetslöshetsförsäkringen tillämpas så att en enhetlig tillämpning uppnås. Det är också viktigt att i sammanhanget väga in det kooperativa företagandet. Utskottet utgår från att analysgruppen även överväger behovet av en utredning som ser över reglerna om arbetslöshetsersättning för företagare.

Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet motionerna 1999/2000:A224 (s), 1999/2000:A255 yrkandena 8 och 9 (kd), A246 (c, m, kd, fp), A250 (s), A279 yrkande 7 (kd), A299 (mp), N388 yrkande 3 (mp) och 1999/2000:N212 yrkande 1 (c) i den mån de inte kan anses tillgodosedda genom vad utskottet har anfört.

11.3 Bemanningsföretag

Motioner

Frågor om ersättningsrätten för anställda vid bemanningsföretag tas upp i flera motioner.

Moderaterna förordar i kommittémotion A290 en översyn av reglerna i arbetslöshetsförsäkringen i syfte att åstadkomma en likabehandling oavsett i vilken typ av företag man arbetar (yrk. 3). Enligt nuvarande regler betraktas anställda vid bemanningsföretag alltid som heltidsanställda. De kan därför inte få någon arbetslöshetsersättning för den deltid under vilken de är arbetslösa.

I kommittémotion A279 framför *Kristdemokraterna* motsvarande synpunkter som *Moderaterna*. De påpekar att ersättningsreglerna för anställda vid bemanningsföretag är olika beroende på om företaget är offentligt eller privat. Partiet efterlyser därför enhetliga regelsystem i privata och offentliga bemanningsföretag (yrk. 6).

Helena Höij och Inger Strömbom (båda kd) anser i motion A252 att regelverket i arbetslöshetsförsäkringen för de privata bemanningsföretagen är diskriminerande (yrk. 1).

I motion Sk732 konstaterar *Anne-Katrine Dunker och Patrik Norinder* (båda m) att arbetskraftsbehov till följd av svängningar inom turistbranschen bör kunna tillgodoses genom bemanningsföretag. Det bör vara möjligt för anställda vid dessa företag att erhålla arbetslöshetsersättning (yrk. 4).

Utskottets ställningstagande

I samband med utskottets behandling av förslaget till den nuvarande lagen om arbetslöshetsförsäkring behandlade utskottet ett antal motioner som rörde ersättningsrätten för anställda i uthyrningsföretag (1996/97:AU13 s. 48 ff.). I sitt ställningstagande lämnade utskottet en utförlig redovisning av de ersättningsregler som gäller för dessa arbetstagare. I betänkandet anfördes följande.

I ett meddelande den 27 februari 1996 förklarade AMS (nr 5/1996) att man ansåg att anställda vid uthyrningsföretag inte var ersättningsberättigade. Meddelandet var föranlett av att AMS hade uppmärksammat att en del arbetslöshetskassor hade olika tillämpning avseende rätten till arbetslöshetsersättning för arbetstagare som var anställda i uthyrningsföretag.

Den uppfattning som AMS gav till kända överensstämde med den rättspraxis som finns inom detta område. Av ett flertal avgöranden i Försäkringsöverdomstolen framgår att domstolen har funnit att en person som vid återkommande tillfällen anlitas av ett personaluthyrningsföretag skall anses vara tillsvidareanställd vid företaget i den omfattning som svarar mot personens arbetsutbud. Detta gäller oavsett hur anställningsavtalet i det enskilda fallet är utformat.

Denna praxis är fortfarande vägledande vid bedömningen av ersättningsrätten. Utskottet kan konstatera att det numera inom flera avtalsområden finns kollektivavtal som innebär att anställda vid bemanningsföretag är garanterade en viss lön även om de inte får något uppdrag.

I samband med utskottets behandling av budgetpropositionen för år 2000 tog utskottet upp frågor som rörde uthyrnings- och bemanningsföretag (bet. 1999/2000:AU1). Utskottet pekade där på att verksamheten vid uthyrningsföretag väcker en rad frågor. På förslag av utskottet gjorde riksdagen ett tillkännagivande med innebörd att det bör ske en förutsättningslös översyn av denna verksamhet.

Enligt vad utskottet har erfarit kommer det vid Regeringskansliet att tillsätts en arbetsgrupp som skall göra denna översyn. I gruppen skall företrädare för arbetsmarknadens parter ingå. Utskottet utgår från att gruppen i sin översyn även kommer att beakta frågor som rör arbetslöshetsersättningen. Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet motionerna A252 yrkande 1 (kd), A279 yrkande 6 (kd), A290 yrkande 3 (m) och Sk732 yrkande 4 (m).

11.4 Familjehem m.m.

Motioner

I kommittémotion A279 konstaterar *Kristdemokraterna* att en familjehemsförälder som regel inte kan erhålla arbetslöshetsersättning. Partiet anser att arbetstagarbegreppet i arbetslöshetsförsäkringen bör ändras så att även denna grupp kan erhålla ersättning (yrk. 8).

Motsvarande yrkande framställer Kristdemokraterna i kommittémotion 1999/2000:A255 (yrk. 10) som väckts under allmänna motionstiden 1999.

2000/01:AU5

I motionerna A221 respektive A251 framför *Ulla-Britt Hagström* och *Rosita Runegrund* (båda kd) respektive *Berit Adolfsson* och *Anita Sidén* (båda m) kravet att fosterföräldrar skall likställas med anställda och därigenom kunna bli berättigade till arbetslöshetsersättning.

Även *Hans Karlsson* (s) anser att familjehemsföräldrarnas ekonomiska trygghet och arbetsrättsliga ställning bör stärkas och föreslår i motion 1999/2000:A243 från allmänna motionstiden 1999 att dessa frågor utreds.

Utskottets ställningstagande

Även frågan om familjehemsföräldrars rätt till arbetslöshetsersättning har behandlats i flera tidigare betänkanden (se bl.a. 1997/98:AU5 och 1998/99:AU7). Senaste gången var våren 1999.

Med familjehem avses ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn för stadigvarande vård och fostran eller vuxna för vård och omvårdnad. Enligt hittillsvarande praxis kan en person i egenskap av familjehemsförälder eller fosterhemsförälder inte erhålla medlemskap i en arbetslöshetskassa. Inte heller har det arbete som han eller hon utför ansetts tillgodoräkningsbart i arbetsvillkoret. Tiden i arbetet har inte heller ansetts vara s.k. överhoppningsbar tid.

Utskottet har vid sin behandling av frågan inte velat föreslå någon förändring. Även om utskottet kan ha förståelse för de synpunkter som lämnats av motionärerna är utskottet inte heller i nuläget berett att föreslå någon förändring. Utskottet vill dock peka på att i den uppföljning som regeringen skall genomföra vad gäller utvecklingen av anställningsformerna i gränslandet mellan egenföretagande och anställning, bör det vara möjligt att överväga problematiken vad gäller ersättningsrätten för dem som erhåller arvoden och inte betraktas som anställda. Med hänsyn till det anförda avstyrker utskottet motionerna 1999/2000:A243 (s), 1999/2000:A255 yrkande 10 (kd), A221 (kd), A251 (m) och A279 yrkande 8 (kd).

11.5 "Elektroniska kassakort"

När en arbetslös skall ansöka om arbetslöshetsersättning skall det ske skriftligen enligt 47 § ALF. Till ansökan skall sökanden bifoga ett intyg av arbetsgivaren om den sökandes arbetsförhållanden samt de uppgifter i övrigt som behövs för bedömandet av ersättningsrätten. Av 23 § förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring framgår att ansökan skall göras på den blankett som fastställts av AMS. Denna blankett brukar kallas kassakort.

Handläggningen vid arbetslöshetskassorna är således skriftlig. Sedan någon tid tillbaka pågår det olika former av försöksverksamhet där sökanden gör sin ansökan på elektronisk väg.

Som exempel kan nämnas att Akademikernas arbetslöshetskassa (AEA) i april 1999 startat en projektverksamhet som innebär att sökanden erbjuds att göra sin ansökan på ett s.k. e-kassakort. Ett e-kassakort är en elektronisk blankett som sänds in till AEA via Internet. All personlig information som

den sökande skickar via nätet är krypterad, och endast den som har en personlig kod kan hämta och lämna uppgifter via e-kassakort. De uppgifter den sökande lämnar måste bekräftas med en elektronisk signatur för att AEA skall kunna ta emot e-kassakortet. För att kunna använda sig av e-kassakort måste sökanden teckna ett användaravtal.

Ett annat exempel är den försöksverksamhet som bedrivs av Kommunalarbetarnas arbetslöshetskassa och som innebär att ett antal medlemmar skall kunna deklarerar sin arbetslöshet per telefon, s.k. telekassakort. Försöket startade i april 2000 och skall pågå till den 31 december 2001. Systemet fungerar så att den arbetslöse kassamedlemmen ringer ett 020-nummer. Medlemmen anger sitt personnummer och den personliga PIN-kod som han eller hon har erhållit tidigare. Därefter lämnar sökanden uppgifter genom att svara på ett antal frågor. Innan en medlem kan använda sig av systemet måste ett skriftligt avtal träffas med arbetslöshetskassan.

Enligt vad utskottet har erfarit har dessa försök fallit väl ut. En effekt av de nya ansökningsförfarandena är bl.a. att antalet ofullständiga ansökningar har minskat kraftigt. Det finns nu intresse hos flera arbetslöshetskassor att få börja med liknande verksamhet. Utskottet anser att denna verksamhet bör uppmuntras. Det blir lättare för den enskilde att söka ersättning samtidigt som arbetslöshetskassornas verksamhet kan utvecklas och bli effektivare. Utskottet vill dock betona att det är angeläget att systemen utformas på ett rättssäkert och tillförlitligt sätt.

En fråga som har uppkommit är om system av detta slag överensstämmer med det krav på skriftlighet som finns i ALF. Enligt vad utskottet har erfarit har denna fråga inte utretts. Enligt uppgift pågår det inte heller något sådant arbete inom Regeringskansliet.

Utskottet anser att det är angeläget att verksamheten med olika former av elektroniska ansökningar utvecklas. Det är därför av största vikt att det görs en översyn av regelverket kring arbetslöshetsersättningen i syfte att underlätta och effektivisera arbetslöshetskassornas verksamhet genom användandet av elektroniska ansökningar. Utskottet anser att regeringen skyndsamt bör göra en sådan översyn och, om så erfordras, föreslå nödvändiga lagändringar. Vad utskottet har anfört bör ges regeringen till känna.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *avslag på propositionen*
att riksdagen avslår motionen 2000/01:A1 yrkande 1,
res. I (c)
2. beträffande *införande av en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A255 yrkande 3, 1999/2000:A273, 1999/2000:A282 yrkandena 4–6, 2000/01:A1 yrkande 2, 2000/01:A2 yrkande 1, 2000/01:A5 yrkandena 1–4,

2000/01:A276, 2000/01:A279 yrkandena 1 och 2, 1999/2000:Sk692 2000/01:AU5
yrkande 26 samt 1999/2000:N214 yrkande 22,

res. 2 (m)

res. 3 (kd)

res. 4 (c)

res. 5 (fp)

3. beträffande *uppföljning av handlingsplaner*
att riksdagen avslår motion 2000/01:A2 yrkande 2,

res. 6 (fp)

4. beträffande *arbetsmarknadspolitiska insatser på kulturområdet*
m.m.

att riksdagen avslår motion 2000/01:Kr230 yrkandena 1 och 12,

5. beträffande *uppföljning av föreskrifter*
att riksdagen avslår motion 2000/01:A296,

6. beträffande *mjuk övergång mellan gamla och nya regler*
att riksdagen avslår motion 2000/01:A3 i motsvarande del,

7. beträffande *anpassning av grundvillkoret*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:A216,

8. beträffande *förslaget om sökområde*
att riksdagen med bifall till propositionens yrkande 1 i motsvarande
del och med avslag på motionerna 2000/01:A2 yrkande 3, 2000/01:A5
yrkande 5 och 2000/01:A279 yrkande 3 antar det av regeringen enligt
bilaga 1 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om
arbetslöshetsförsäkring såvitt avser 9 a §,

res. 7 (m, kd, fp)

9. beträffande *sökaktivitet m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A220 yrkande 19 och
2000/01:A1 yrkande 3,

res. 8 (c)

10. beträffande *utformningen av sanktionsreglerna*
att riksdagen avslår motion 2000/01:A3 i motsvarande del,

11. beträffande *nedsättning av dagpenning m.m.*
att riksdagen med bifall till propositionens yrkande 1 i motsvarande
del och med avslag på motion 2000/01:A5 yrkande 6 antar det av re-
geringen enligt bilaga 1 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen
(1997:238) om arbetslöshetsförsäkring såvitt avser 43–45, 45 a och 46
§§,

res. 9 (m)

12. beträffande *utredning om sanktionsregler m.m.*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A220 yrkande 20,
1999/2000:A250 yrkandena 1–4 och 1999/2000:A255 yrkande 7,

13. beträffande *främre parentesen*
att riksdagen avslår motion 2000/01:A279 yrkande 4,
res. 10 (kd, c)

14. beträffande *arbetsvillkor och anställningsstöd m.m.*
att riksdagen att riksdagen med anledning av propositionens yrkande 1
i motsvarande del antar det av utskottet enligt bilaga 3 framlagda för-
slaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäk-
ring såvitt avser 14 och 17 §§,
res. 11 (m)

15. beträffande *alternativt arbetsvillkor*
att riksdagen att riksdagen med anledning av propositionens yrkande 1
i motsvarande del antar det av utskottet enligt bilaga 3 framlagda för-
slaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäk-
ring såvitt avser 13 a §

16. beträffande *anställningsstöd och kulturarbetare*
att riksdagen avslår motion 2000/01:A4,

17. beträffande *tid med vårdbidrag*
att riksdagen avslår motion 2000/01:A259,

18. beträffande *vård av sjukt barn*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:A255 yrkande 5,
res. 12 (kd)

19. beträffande *studerandes ersättningsrätt*
att riksdagen att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A255 yr-
kande 4, 2000/01:A1 yrkande 5, 2000/01:A229, 2000/01:A272,
2000/01:A297, 1999/2000:Ub499 yrkande 23 och 2000/01:Ub479 yr-
kande 10,

res. 13 (kd)

res. 14 (c)

20. beträffande *förlängning av ersättningsperioden*
att riksdagen med bifall till propositionens yrkande 1 i motsvarande
del och med avslag på motion 2000/01:A5 yrkande 7 antar det av re-
geringen enligt bilaga 1 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen
(1997:238) om arbetslöshetsförsäkring såvitt avser 22 § första stycket,
res. 15 (m)

21. beträffande *förhöjd dagpenning*
att riksdagen att riksdagen med bifall till propositionens yrkande 1 i
motsvarande del och med avslag på motionerna 2000/01:A5 yrkande 8
och 2000/01:A279 yrkande 5 antar det av regeringen enligt bilaga 1
framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbets-
löshetsförsäkring såvitt avser 25 §,
res. 16 (m, kd)

22. beträffande *ytterligare höjning av dagpenningnivån*
att riksdagen avslår motion 2000/01:A3 i motsvarande del,
res. 17 (m) - motiv.

23. beträffande *tidsgränser för aktivitetsgarantin*
att riksdagen med bifall till propositionens punkt 3 och med avslag på
motion 2000/01:A5 yrkande 9 godkänner det som regeringen föresla-
git i fråga om tidpunkten för att erbjuda heltidsaktivitet inom ramen
för aktivitetsgarantin,

res. 18 (m)

24. beträffande *riktlinjer för aktivitetsgarantin*
att riksdagen avslår motion 2000/01:A1 yrkande 4,
res. 19 (c)

25. beträffande *utredning om medlemsvillkor m.m.*
att riksdagen avslår motion 2000/01:A285,

26. beträffande *utredning om tillsynsverksamhet*
att riksdagen avslår motion 2000/01:A279 yrkande 9,
res. 20 (m, kd)

27. beträffande *lagförslagen i övrigt, ikraftträdande m.m.*
att riksdagen
dels med bifall till propositionens yrkande 1 i motsvarande del antar
det av utskottet enligt bilaga 1 framlagda förslaget till lag om ändring i
lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring i den mån det inte omfat-
tas av vad utskottet hemställt ovan,
dels beslutar att ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna samt
ingressen till förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om ar-
betslöshetsförsäkring skall ha den lydelse som framgår av bilaga 3,
dels med anledning av propositionens yrkande 2 antar det enligt bilaga
2 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1997:239) om ar-
betslöshetskassor med den ändringen att ikraftträdandebestämmelsen
skall ha följande lydelse: "Denna lag träder i kraft den 5 februari
2001.",

28. beträffande *deltidsarbetslösas ersättningsrätt*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:A219 yrkande 2,
res. 21 (m) - motiv.

29. beträffande *tillämpningsfrågor i arbetslöshetsförsäkringen*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A204, 1999/2000:A208
och 2000/01:A271,

30. beträffande *samordning av utbetalningsrutiner*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A265 och 2000/01:A298,

31. beträffande *utredning om företagares ersättningsrätt*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A224, 1999/2000:A255
yrkandena 8 och 9, 2000/01:A246, 2000/01:A250, 2000/01:A279 yr-

kande 7, 2000/01:A299, 1999/2000:N212 yrkande 1 samt 2000/01:AU5
2000/01:N388 yrkande 3,

res. 22 (m, kd, c, fp)

32. beträffande *anställda i bemanningsföretag*
att riksdagen avslår motionerna 2000/01:A252 yrkande 1,
2000/01:A279 yrkande 6, 2000/01:A290 yrkande 3 och
2000/01:Sk732 yrkande 4,

res. 23 (m, kd)

33. beträffande *familjehem*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:A243, 1999/2000:A255
yrkande 10, 2000/01:A221, 2000/01:A251 och 2000/01:A279 yrkande
8,

res. 24 (kd)

34. beträffande *översyn med anledning av elektroniska ansökningar*
att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet
anfört om en översyn av regelverket med anledning av användandet av
elektroniska ansökningar.

Stockholm den 7 december 2000

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Sven-Erik Österberg

I beslutet har deltagit: Sven-Erik Österberg (s), Hans Andersson (v), Margareta Andersson (c), Mikael Odenberg (m), Björn Kaaling (s), Martin Nilsson (s), Kent Olsson (m), Laila Bjurling (s), Patrik Norinder (m), Sonja Fransson (s), Kristina Zakrisson (s), Camilla Sköld Jansson (v), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m), Barbro Feltzing (mp), Magnus Jacobsson (kd) och Runar Patriksson (fp).

Reservationer

1. Avslag på propositionen (mom. 1) (c)

Margareta Andersson (c) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt 2 *Allmänna frågor m.m.* som börjar med "Utskottet tar" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening skall arbetslöshetsförsäkringen vara en omställningsförsäkring för de personer uppfyller vissa kvalifikationskrav. Den får inte bli en långsiktig försörjningskälla för de arbetslösa och det är viktigt att arbetslösa så snabbt som möjligt kommer tillbaka in på arbetsmarknaden. I detta sammanhang har arbetslöshetsförsäkringens utformning en viktig funktion att fylla. Utskottet anser att regeringens förslag inte uppfyller det krav som bör ställas på en väl fungerande omställningsförsäkring. Utskottet återkommer i reservation 4 till hur den enligt utskottets mening bör utformas.

Med hänsyn till det anförda anser utskottet i likhet med Centerpartiet i motion A1 yrkande 1 att propositionen bör avslås.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *avslag på propositionen*
att riksdagen med bifall till motion 2000/01:A1 yrkande 1 avslår propositionen,

2. Införande av en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring m.m. (mom. 2) (m)

Mikael Odenberg, Kent Olsson, Patrik Norinder och Christel Anderberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt 2 *Allmänna frågor m.m.* som börjar med "Utskottet går" och slutar med "(m) avstyrks" bort ha följande lydelse:

För närvarande saknas det minst 300 000 jobb för att lika många skall ha ett arbete i dag som för tio år sedan. Och då har ändå den arbetsföra befolkningen ökat med ca 100 000 personer sedan dess. Jämfört med 1990 har vi ca 135 000 fler öppet arbetslösa och ca 80 000 fler i arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Socialdemokraterna har medvetet exkluderat alltfler människor i arbetsför ålder från arbetskraften och därmed också från "officiell" arbetslöshet. Följaktligen är det i dag 1,25 miljoner individer (400 000 fler än för tio år sedan) i arbetsför ålder som överhuvudtaget inte räknas in i det statistiska begreppet "arbetskraft".

Utskottet kan således inte dela regeringens och stödpartiernas förtjusning över framgången för de senaste årens utpräglade statistikpolitik. Det var visserligen "bara" 4 % öppet arbetslösa i september/oktober. Men det uppsatta målet nåddes framför allt genom en våldsam expansion av de arbetsmarknadspolitiska insatserna. Trots en brinnande högkonjunktur trycktes ytterligare ca 50 000 människor ut i olika AMS-åtgärder under de sista tre månaderna.

Sammanfattningsvis framstår arbetsmarknadsläget som fortsatt allvarligt. Det är ca 4 % öppet arbetslösa. Därtill kommer ca 3 % arbetslösa som utsätts för AGA och andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Ytterligare ca 1 % återfinns inom det s.k. kunskapslyftet och den totala arbetslösheten uppgår därmed i verkligheten till drygt 9 %. Därutöver finns ytterligare ca 2–3 % s.k. latent arbetssökande som över huvud taget inte syns i statistiken. Det är människor som kan arbeta och vill arbeta. Men eftersom de av olika skäl inte aktivt söker arbete så har de "bortdefinierats" från arbetskraften.

I näringslivet ökar svårigheterna att rekrytera personal. Samtidigt är över 55 000 människor långtidsarbetslösa. För denna grupp ljusnar läget endast långsamt. Med nuvarande takt skulle det teoretiskt dröja 20 år innan dagens alla långtidsarbetslösa åter är i arbete.

Mot denna bakgrund är det nödvändigt att såväl arbetsmarknadspolitiken som arbetslöshetsförsäkringen verkligen understöder en arbetslinje. Så är inte fallet. I stället har arbetsmarknadspolitiken i hög grad varit inriktad på volym-

åtgärder i syfte att kvalificera arbetslösa för nya ersättningsperioder i försäkringen, snarare än för nya arbeten.

Avsikten med arbetslöshetsförsäkringen är att skydda människor som drabbas av ofrivillig arbetslöshet från stora inkomstbortfall. Därigenom skall den arbetslöse under en omställningstid ges möjlighet att söka andra jobb eller utbilda sig för nya. I stället har arbetslöshetsförsäkringen alltmer kommit att anta formen av en sorts medborgarlön för "insiders" på arbetsmarknaden. Ersättningsberättigade perioder av arbetslöshet varvas med arbetsmarknadspolitiska åtgärder i en utsträckning som har gjort arbetslöshetsförsäkringen till en permanent försörjningskälla för många. Samtidigt finns det en halv miljon "outsiders", vilket motsvarar 12 % av arbetskraften, som står helt utanför arbetslöshetsförsäkringen. Särskilt drabbade är ungdomar och invandrare.

I propositionen anges fyra olika krav som regeringen vill ställa på en god arbetslöshetsförsäkring. Utskottet, som inte har någon invändning mot kraven som sådana, anser att den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen inte uppfyller dessa krav. Inte heller innebär de föreslagna förändringarna av arbetslöshetsförsäkringen att kraven uppnås.

När det gäller kravet på att försäkringen skall främja den ekonomiska effektiviteten anser utskottet att effektiviteten i samhällsekonomin motverkas av att arbetslöshetsförsäkringen har förlorat sin karaktär av omställningsförsäkring. För att återge försäkringen karaktären av en omställningsförsäkring krävs att det införs någon form av tidsmässig begränsning (en s.k. borte parentes). En tidsbegränsning skulle förstärka försäkringstagarnas incitament att söka och ta jobb och därmed förkorta arbetslöshetstiderna.

Med nuvarande utformning bidrar arbetslöshetsförsäkringen inte till att främja en sund lönebildning. I stället bidrar den till att hålla uppe reservationslöner, dvs. den lönenivå som krävs för att en individ skall uppfatta det som mer lönsamt att arbeta jämfört med att inte arbeta. Det gör att den enskilde blir mindre benägen att acceptera de arbeten som erbjuds. Söktiderna när den arbetslöse letar arbete förlängs och rörligheten minskar, både mellan olika lokala arbetsmarknader och mellan olika branscher eller yrken.

Höga reservationslöner bidrar till att öka den strukturella arbetslösheten. Arbeten med heltidslöner som understiger reservationslönen slås ut från arbetsmarknaden. Ju högre reservationslöner är, desto svårare blir det att komma in på arbetsmarknaden utan att besitta en hög kompetens.

Vad sedan gäller de *försäkringsmässiga sambanden* i arbetslöshetsförsäkringen kan utskottet konstatera att dessa är svaga. I nuläget är arbetslöshetsförsäkringen till mer än 90 % finansierad med skattemedel. Samtidigt administreras den i huvudsak av arbetslöshetskassor som är direkt knutna till de fackliga organisationerna. Det är visserligen möjligt att vara medlem i en arbetslöshetskassa utan att samtidigt vara medlem i fackförening. I realiteten är emellertid arbetslöshetskassorna och fackföreningarna sammankopplade och konstruktionen framstår som ett sorts rekryteringsbidrag till dessa föreningar. Utskottet delar Moderaternas ståndpunkt att det är orimligt att en arbetslöshetsförsäkring som har så totalt dominerande offentliga inslag skall administreras av andra.

I stället för den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen bör det införas en allmän försäkring som omfattar alla. Administrationen bör skötas av det allmänna. Vidare bör de försäkringsmässiga sambanden förstärkas genom höjd egenfinansiering. Härigenom understöds också en sund lönebildning.

Vidare konstateras i propositionen att en arbetslöshetsförsäkring måste vara *rättvis*. I propositionen beskrivs det som rättvist att arbetslöshetsförsäkringen håller reservationslönerna uppe. Utskottet delar inte detta synsätt. Enligt utskottets mening kan en arbetslöshetsförsäkring inte anses som rättvis när den omöjliggör för stora grupper av människor att ens komma in på arbetsmarknaden. Däremot instämmer utskottet i att arbetslöshetsförsäkringen bör vara solidariskt finansierad i den meningen att försäkringspremierna inte skall relateras till risken för att man skall bli arbetslös.

Slutligen slås i propositionen fast att arbetslöshetsförsäkringen skall *präglas av legitimitet och rättssäkerhet i tillämpningen*. Enligt utskottets mening är det två omständigheter som särskilt skadar arbetslöshetsförsäkringens legitimitet. Den ena är att försäkringen inte fungerar som den var tänkt, dvs. att den har tappat sin karaktär av omställningsförsäkring. Den andra är det faktum att en nästan helt skattefinansierad verksamhet inte administreras av staten.

Även rättssäkerheten vid tillämpningen brister. Genom att det inte finns någon tidsgräns vad gäller ersättningsrätten har den enskildes eget ansvar blivit otydligt. För att i någon mån upprätthålla arbetslinjen tvingas regeringen därför att införa olika sanktionsregler och krav på sökaktiviteter, byte av bostadsort och yrke etc. Inte sällan har arbetsförmedlarna upplevt sanktions-systemet som så hårt att man underlätit att tillämpa det.

De förslag till förändringar av sanktionsreglerna som nu framläggs innebär en uppmjukning jämfört med det formella regelsystem som gäller i dag – men som inte tillämpas i praktiken. I praktiken är det emellertid fråga om en betydande skärpning.

Utskottet menar, i likhet med Moderaterna, att man i stället bör införa en tydlig omställningsförsäkring. Då läggs ett ökat ansvar på den enskilde försäkringstagaren och då kan man också slopa huvuddelen av regel-, kontroll- och sanktionssystemen. Det skulle innebära en betydande ökning av rättssäkerheten i tillämpningen. Det skulle också innebära att arbetsförmedlarna slapp agera poliser gentemot de arbetslösa och i stället kunde koncentrera sig på att ge dessa hjälp och biträde.

Utskottet anser i likhet med Moderaterna att arbetslöshetsförsäkringen måste reformeras. Det bör införas en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Administrationen av arbetslöshetsförsäkringen skall skötas av staten. Den enskilde skall under en övergångstid erhålla ersättning för inkomstbortfall. Ersättningsnivån bör vara 75 % av den arbetslöses tidigare inkomst och en bortre parentes bör införas. Härigenom blir den enskildes ansvar tydligare. Egenfinansieringen bör samtidigt öka.

Vad utskottet har anfört bör ges regeringen tillkänna. Utskottet tillstyrker därmed motionerna A5 yrkandena 1–4 (m), 1999/2000:A282 yrkandena 4–6 (m) och 1999/2000:Sk692 yrkande 26 (m). Motionerna A1 yrkande 2 (c), A2 yrkande 1 (fp), A276 (s), A279 yrkandena 1 och 2 (kd), 1999/2000:A255 yrkande 3 (kd), 1999/2000:A273 (s) och 1999/2000:N214 yrkande 22 (c)

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *införande av en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring m.m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:A282 yrkandena 4–6, 2000/01:A5 yrkandena 1–4 och 1999/2000:Sk692 yrkande 26 samt med avslag på motionerna 1999/2000:A255 yrkande 3, 1999/2000:A273, 2000/01:A1 yrkande 2, 2000/01:A2 yrkande 1, 2000/01:A276, 2000/01:A279 yrkandena 1 och 2 samt 1999/2000:N214 yrkande 22 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Införande av en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring m.m. (mom. 2) (kd)

Maria Larsson och Magnus Jacobsson (båda kd) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt 2 *Allmänna frågor m.m.* som börjar med ”Utskottet går” och slutar med ”(m) avstyrks” bort ha följande lydelse:

Utskottet delar Kristdemokraternas uppfattning att arbetslöshetsförsäringen är ett viktigt och nödvändigt inslag i det svenska välfärdssystemet. Vid en period av arbetslöshet skall den arbetslöse ha kvar ett ekonomiskt stöd under den tid han eller hon söker ett nytt arbete. Arbetslöshetsförsäringen skall fungera som en omställningsförsäkring där incitamenten att ta ett nytt arbete är stora. Försäringen skall även ge grundtrygghet så länge man aktivt står till arbetsmarknadens förfogande. Det måste alltid vara mer lönsamt att ta ett kort, tillfälligt arbete än att låta bli. Man måste sträva efter att minska marginaleffekterna när personer går från arbetslöshet till arbete eller från deltidsarbete till heltidsarbete.

Det bör införas en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring som betalas solidariskt av alla. Den skall till skillnad från dagens försäkring omfatta alla förvärvsarbetande som har en anknytning till arbetsmarknaden. I slutet av 1999 var 3,8 miljoner personer anslutna till arbetslöshetskassorna, vilket motsvarar 88 % av arbetskraften. Enligt utskottets uppfattning är det viktigt att det även i fortsättningen finns en från parterna på arbetsmarknaden fristående kassa.

Försäringen måste utformas på ett sådant sätt att allt arbete oavsett anställningsform lönar sig. Reglerna skall vara enkla och överblickbara och anpassas efter dagens arbetsmarknad. Kraven för att kunna omfattas av arbetslöshetsförsäringen bör mildras. Ersättningsnivån bör vara 80 % av den arbetslöses tidigare inkomst vid arbetslöshetens inträde. Det bör vara möjligt att höja sin ersättning under pågående ersättningsperiod genom att arbeta. Det bör inte införas någon bortre parentes i försäringen. Enligt utskottets uppfattning skall arbetsmarknadspolitiken vara ett statligt ansvar.

Det nuvarande finansieringssystemet måste förändras. I dag motsvarar de försäkrades medlemsavgifter endast 10 % av utgifterna för arbetslöshetsför-

säkringen. Avgiften är helt oberoende av arbetslöshetens nivå, och därmed saknas incitament för kassorna och deras huvudmän att hålla arbetslösheten nere. Genom en högre grad av avgiftsfinansiering uppnås ett bättre samband mellan lönebildning och arbetslöshet. En viktig åtgärd är därför att successivt öka egenfinansieringen i arbetslöshetsförsäkringen. Avsikten är att ökad arbetslöshet som följer av dålig lönebildning ökar kostnaden för den enskilde. På samma sätt sjunker avgiften när arbetslösheten sjunker. Egenfinansieringen bör motsvara en tredjedel av de totala utgifterna för arbetslöshetsförsäkringen. Den enskilde skall kompenseras genom en generell höjning av grundavdraget.

Det anförda bör ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därmed motionerna A279 yrkandena 1 och 2 (kd) och 1999/2000:A255 yrkande 3 (kd). Motionerna A1 yrkande 2 (c), A2 yrkande 1 (fp), A5 yrkandena 1–4 (m), A276 (s), 1999/2000:A273 (s), 1999/2000:A273 (s), 1999/2000:A282 yrkandena 4–6 (m), 1999/2000:N214 yrkande 22 (c) och 1999/2000:Sk692 yrkande 26 (m) avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda genom vad utskottet anför.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *införande av en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring m.m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:A255 yrkande 3 och 2000/01:A279 yrkandena 1 och 2 samt med avslag på motionerna 1999/2000:A273, 1999/2000:A282 yrkandena 4–6, 2000/01:A1 yrkande 2, 2000/01:A2 yrkande 1, 2000/01:A5 yrkandena 1–4, 2000/01:A276, 1999/2000:Sk692 yrkande 26 och 1999/2000:N214 yrkande 22 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

4. Införande av en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring m.m. (mom. 2) (c)

Margareta Andersson (c) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt 2 *Allmänna frågor m.m.* som börjar med ”Utskottet går” och slutar med ”(m) avstyrks” bort ha följande lydelse:

Som framgår av reservation 1 anser utskottet att arbetslöshetsförsäkringen bör få en annan utformning. Enligt utskottets mening bör ersättningsnivån motsvara 80 % av den arbetslöses tidigare inkomst under de första 200 ersättningsdagarna. Därefter bör ersättningarna successivt trappas ned. Ersättningsdagarna skall maximalt vara 600. Den högsta dagpenningnivån bör ändras så att den motsvarar ersättningsnivåerna i övriga socialförsäkringar. Det skall inte heller vara möjligt att mer än en gång återkvalificera sig till en ny ersättningsperiod genom deltagande i arbetsmarknadspolitiska program. Utförsäkrade bör få en ersättningsnivå som är lägre än ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen. Denna ersättning skall inte sänkas på grund av egna besparingar eller fastighetsinnehav. Vidare bör småföretagarens möjligheter att få arbetslöshetsersättning förbättras. Utskottet anser att regering-

ens hållning i denna fråga är otillfredsställande. Enligt utskottet bör man i högre grad beakta intentionerna i utredningen om företagares rätt till ersättning från arbetslöshets- och socialförsäkringen, SOU 1998:34, för att därigenom i större utsträckning stimulera fler att starta företag. Det är också viktigt att arbetslöshetsförsäkringen utformas så att den i högre grad tar hänsyn till att många kombinerar anställning med företagande.

Det anförda bör ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därmed motionerna A1 yrkande 2 (c) och 1999/2000:N214 yrkande 22 (c). Motionerna A2 yrkande 1 (fp), A5 yrkandena 1–4 (m), A276 (s), A279 yrkandena 1 och 2 (kd), 1999/2000:A255 yrkande 3 (kd), 1999/2000:A273 (s), 1999/2000:A282 yrkandena 4–6 (m) och 1999/2000:Sk692 yrkande 26 (m) avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda genom vad utskottet anför.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *införande av en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring m.m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 2000/01:A1 yrkande 2 och 1999/2000:N214 yrkande 22 samt med avslag på motionerna 1999/2000:A255 yrkande 3, 1999/2000:A273, 1999/2000:A282 yrkandena 4–6, 2000/01:A2 yrkande 1, 2000/01:A5 yrkandena 1–4, 2000/01:A276, 2000/01:A279 yrkandena 1 och 2 samt 1999/2000:Sk692 yrkande 26 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

5. Införande av en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring m.m. (mom. 2) (fp)

Runar Patriksson (fp) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt 2 *Allmänna frågor m.m.* som börjar med ”Utskottet går” och slutar med ”(m) avstyrks” bort ha följande lydelse:

Den enskildes trygghet och rörligheten på arbetsmarknaden gynnas av att det finns ett försäkringsskydd vid tillfällig arbetslöshet. Utskottet delar därför Folkpartiets åsikt att det behövs en arbetslöshetsförsäkring som omfattar alla på arbetsmarknaden och ger tillfälligt inkomstskydd då en arbetslös söker ny anställning.

Enligt utskottets mening bör arbetslöshetsförsäkringen utformas som en omställningsförsäkring där en tidsbegränsad ersättning baserad på inkomstbortfall utgår till alla som arbetat länge nog för att kvalificera sig. Ersättningen skall inledningsvis motsvara 80 % av inkomstbortfallet för att successivt trappas ned. Ersättningsnivån skall motsvara nivåerna i övriga socialförsäkringssystem. Den inkomstrelaterade ersättningen bör vara tidsbegränsad. Deltagande i arbetsmarknadspolitiska program skall bara kunna återkvalificera en gång. För arbetslösa som trots allt blir utförsäkrade bör det finnas ett efterskydd på en nivå som är lägre än arbetslöshetsersättningen. Denna ersättning skall till skillnad från socialförsäkringarna inte sänkas på grund av den enskildes besparingar eller fastighetsinnehav.

Det anförda bör ges regeringen tillkänna. Utskottet tillstyrker därmed motion A2 yrkande 1 (fp). Motionerna A1 yrkande 2 (c), A5 yrkandena 1–4 (m), A276 (s), A279 yrkandena 1 och 2 (kd), 1999/2000:A255 yrkande 3 (kd), 1999/2000:A273 (s), 1999/2000:A282 yrkandena 4–6 (m), 1999/2000:N214 yrkande 22 (c) och 1999/2000:Sk692 yrkande 26 (m) avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda genom vad utskottet anför.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *införande av en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring m.m.*

att riksdagen med anledning av motion 2000/01:A2 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1999/2000:A255 yrkande 3, 1999/2000:A273, 1999/2000:A282 yrkandena 4–6, 2000/01:A1 yrkande 2, 2000/01:A5 yrkandena 1–4, 2000/01:A276, 2000/01:A279 yrkandena 1 och 2, 1999/2000:Sk692 yrkande 26 samt 1999/2000:N214 yrkande 22 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anför,

6. Uppföljning av handlingsplaner (mom. 3) (fp)

Runar Patriksson (fp) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande under avsnitt 3.1 *Handlingsplan* som börjar med ”Folkpartiet har” och slutar med ”har anför” bort ha följande lydelse:

Utskottet delar Folkpartiets uppfattning att handlingsplanerna inte bara får bli en ”papperskonstruktion” som inte används. Enligt utskottets mening bör det därför genomföras en utvärdering av dessa planer efter en tids användning. Vad utskottet har anför bör ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därför motion A2 yrkande 2 (fp).

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *uppföljning av handlingsplaner*

att riksdagen med anledning av motion 2000/01:A2 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

7. Förslaget om sökområde (mom. 8) (m, kd, fp)

Mikael Odenberg (m), Kent Olsson (m), Patrik Norinder (m), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m), Magnus Jacobsson (kd) och Runar Patriksson (fp) anser.

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt 3.2 *Sökområde* som börjar med ”Som utskottet” och slutar med ”därför avslås” bort ha följande lydelse:

Arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring, vilket innebär att syftet med försäkringen är att ersätta den arbetslöse för inkomstförlust under en omställningsperiod fram till ett nytt arbete. En viktig förutsättning för arbetslöshetsförsäkringens funktion är att den enskilde strävar efter att så snabbt som möjligt få ett nytt arbete så att tiden i arbetslöshet inte blir för

lång. Regeringens förslag motverkar detta. Det finns en uppenbar risk att förslaget kommer att leda till att tiden i arbetslöshet blir längre. Även AMS har i sitt remissvar över utredningsförslaget påtalat att det finns en risk för en sådan utveckling. Enligt utskottet är en sådan utveckling inte önskvärd. Med hänsyn till det anförda tillstyrker utskottet motionerna A2 yrkande 3 (fp), A5 yrkande 5 (m) och A279 yrkande 3 (kd) samt föreslår att regeringens förslag i denna del avslås.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *förslaget om sökområde*

att riksdagen med bifall till motionerna 2000/01:A2 yrkande 3, 2000/01:A5 yrkande 5 och 2000/01:A279 yrkande 3 avslår det av regeringen enligt bilaga 1 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring såvitt avser 9 a §,

8. Sökaktivitet m.m. (mom. 9) (c)

Margareta Andersson (c) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt 3.2 *Sökområde* som börjar med ”Som utskottet” och slutar med ”av yrkesförsäkring” samt sista meningen i sista stycket bort ha följande lydelse:

Att som arbetslös aktivt söka arbete eller delta i utbildning är viktigt för att snabbt kunna återinträda på arbetsmarknaden. Utskottet delar Centerpartiets uppfattning att det är för lite rörlighet både geografiskt, där rörligheten är ensidig in mot storstäderna, och yrkesmässigt, där alltför många inte byter till ett yrke där efterfrågan är större.

Rörlighetens betydelse har även framkommit i såväl den regionalpolitiska utredningens slutsatser som i NUTEK:s rapport Arbetskraftens rörlighet – ett smörjmedel för tillväxt. Åtgärder för att stimulera rörlighet på arbetsmarknaden bör enligt dessa prioriteras. En sådan åtgärd är att höja reseavdraget.

Enligt utskottets mening är det viktigt att trygghetssystemen utformas så att människor tillåts att växa och inte låses fast i gamla strukturer. Utskottet anser att det, när det gäller förslaget om begränsning av sökområde, bara bör vara möjligt att kunna välja ett av alternativen avseende rörlighet, inte båda i kombination. Som förslaget nu är utformat finns det en risk för att arbetslösa tappar tempo i omställningsarbetet. Vad utskottet har anförat bör ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därför motionerna A1 yrkande 3 (c) och 1999/2000:A220 yrkande 19 (c).

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. beträffande *sökaktivitet m.m.*

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:A220 yrkande 19 och 2000/01:A1 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anförat,

Mikael Odenberg, Kent Olsson, Patrik Norinder och Christel Anderberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt 3.3 *Nedsättning av dagpenning* som börjar med "Det finns" och slutar med "att påverka" och fortsätter med "Med hänvisning" och slutar med "(m) avstyrks" bort ha följande lydelse:

Regeringens förslag innebär enligt utskottets mening en uppmjukning av det formella regelsystem som i dag inte tillämpas av arbetsförmedlingar och arbetslöshetskassor. I förhållande till hur det nuvarande sanktionssystemet faktiskt har tillämpats innebär förslaget en skärpning.

Enligt utskottets uppfattning är den här typen av sanktioner inte nödvändiga i en uttalad omställningsförsäkring där försäkringstiden är begränsad och den enskildes eget ansvar är tydligt. Eftersom utskottet delar Moderaternas åsikt att det bör införas en s.k. bortre parentes som begränsar ersättnings-tidens längd anser utskottet att regeringens förslag bör avslås.

Med hänsyn till det ovan anförda tillstyrker utskottet motion A5 yrkande 6 (m) och föreslår att propositionen i motsvarande del avslås.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *nedsättning av dagpenning m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 2000/01:A5 yrkande 6 avslår det av regeringen enligt bilaga 1 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring såvitt avser 43–45, 45 a och 46 §§,

10. Främre parentesen (mom. 13) (kd, c)

Margareta Andersson (c), Maria Larsson (kd) och Magnus Jacobsson (kd) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt 4.1 *Ett enhetligt arbetsvillkor* som börjar med "Rätten till" och slutar med "därför avslås" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan konstatera att bara hälften av de ungdomar som är arbetslösa är berättigade till arbetslöshetsersättning. I Stockholm finns det ca 8 000 arbetslösa som inte är berättigade till arbetslöshetsersättning utan tvingas att leva på socialbidrag. Under 1990-talets höga arbetslöshet har många personer kommit att inte omfattas av något ersättningssystem. Framför allt rör det sig om personer med dåliga kunskaper i svenska språket och liten arbetslivs-erfarenhet. Vidare saknar många av dem som inte är berättigade till arbetslöshetsersättning kontakt med arbetsförmedlingen. Enligt utskottets mening är det viktigt att bollandet mellan statligt arbetsmarknadsansvar och kommunalt försörjningsansvar upphör.

För att undvika att en permanent underklass etableras behövs en betydligt mer flexibel arbetsrätt som gör det lättare att gå in på och ut från arbetsmarknaden. Om denna förändring kombineras med ett enklare sätt att kvalificera

sig för arbetslöshetsersättning minskar otryggheten för alla, även för de yngre.

Utskottet delar de synpunkter som framförs i motion A279 om att kvalifikationskraven i arbetslöshetsförsäkringen är alltför krångligt utformade och innehåller många olika begränsande komponenter. Som exempel kan nämnas att det krävs ett viss antal arbetade timmar per månad för att den arbetslöse skall anses vara ersättningsberättigad. Detta missgynnar bl.a. dem som har säsong-, projekt- eller deltidsarbete. Systemet innebär också att det är en nackdel att bryta en arbetslöshetsperiod för att ta en kortare anställning.

Utskottet anser därför att de nuvarande kvalifikationsreglerna bör ersättas med en annan och enklare beräkningsgrund. Eftersom arbetslöshetsförsäkringen enligt utskottets uppfattning bör vara obligatorisk bör även medlemsvillkoret tas bort.

Vad utskottet har anfört bör ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därför motion A279 yrkande 4 (kd).

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *främre parentes*
att riksdagen med anledning av motion 2000/01:A279 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

11. Arbetsvillkor och anställningsstöd m.m. (mom. 14) (m)

Mikael Odenberg, Kent Olsson, Patrik Norinder och Christel Anderberg (alla m) anser

Utskottets majoritet har tagit ett initiativ till ändringar i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring som innebär att anställningar som finansieras med anställningsstöd, med undantag för anställningar som finansieras med särskilt anställningsstöd, skall vara kvalificerande för en första ersättningsperiod. Vi har i tidigare riksdagsbehandling motsatt oss införandet av de olika anställningsstöden. Enligt vår uppfattning är det i och för sig en rimlig ståndpunkt att allt arbete – oavsett hur det finansieras – skall behandlas lika när det gäller frågan om en arbetslös skall anses ha uppfyllt arbetsvillkoret eller inte. Däremot är det inte rimligt att fatta ett sådant beslut utan beredning och utan underlag. Inte heller har förslagets finansiella konsekvenser analyserats eller redovisats. Mot den här bakgrunden borde inte utskottet ha tagit detta initiativ. Det bör i stället ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen i frågan. Detta innebär

dels av utskottets ställningstagande i avsnitt 4.1 *Ett enhetligt arbetsvillkor m.m.* som börjar med ”Som framgår av” och slutar med ”eller - -” bort utgå.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. beträffande *arbetsvillkor och anställningsstöd m.m.*
att riksdagen med bifall till propositionens yrkande 1 i motsvarande del antar det av regeringen enligt bilaga 1 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring såvitt avser 14 och 17 §§,

12. Vård av sjukt barn (mom. 18) (kd)

2000/01:AU5

Maria Larsson och Magnus Jacobsson (båda kd) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt 4.2 *Överhoppningsbar tid i övrigt* som börjar med ”Av detta” och slutar med ”5 (kd)” bort ha följande lydelse:

Utskottet kan konstatera att när det gäller bestämmandet av ramtiden och vad som skall räknas som överhoppningsbar tid begränsas den tid under vilken sökande vårdar sjukt handikappat barn av en tvåårsregel. Enligt utskottet bör denna regel tas bort så att vård av sjukt barn skall betraktas som överhoppningsbar tid oavsett hur länge vården har pågått. Vad utskottet har anfört bör ges regeringen till känna. Med hänsyn till det anförda tillstyrker utskottet motion 1999/2000:A255 yrkande 5 (kd).

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. beträffande *vård av sjukt barn*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:A255 yrkande 5
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

13. Studerandes ersättningsrätt (mom. 19) (kd)

Maria Larsson och Magnus Jacobsson (båda kd) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt 4.3 *Studerandes ersättningsrätt* som börjar med ”Som framgår” och slutar med ”yrkande 10 (c)” bort ha följande lydelse:

Utskottet delar Kristdemokraternas uppfattning att studier bör betraktas som överhoppningsbar tid i proportion till omfattningen av tiden. Enligt utskottet bör inte, som är fallet i dag, krävas att studier skall vara avslutade för att sökanden skall ha rätt till arbetslöshetsersättning under förutsättning att han eller hon uppfyller övriga krav.

Vad utskottet har anfört bör ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker motion 1999/2000:A255 yrkande 4 (kd). Motionerna A1 yrkande 5 (c), A229 (s), A272 (s), A297 (s), 1999/2000:Ub499 yrkande 23 (c) och Ub479 yrkande 10 (c) avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda genom vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *studerandes ersättningsrätt*
att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:A255 yrkande 4 samt med avslag på motionerna 2000/01:A1 yrkande 5, 2000/01:A229, 2000/01:A272, 2000/01:A297, 1999/2000:Ub499 yrkande 23 och 2000/01:Ub479 yrkande 10 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

14. Studerandes ersättningsrätt (mom. 19) (c)

Margareta Andersson (c) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt 4.3 *Studerandes ersättningsrätt* som börjar med ”Som framgår” och slutar med ”yrkande 10 (c)” bort ha följande lydelse:

Situationen för studenter som kvalificerat sig till a-kassan måste förbättras. Den karen på tre månader som införts för studenter drabbar många med försörjningsansvar, och de riskerar att ställas utan ersättning över huvudet. Detta får bl.a. till följd att studenter avstår från att under sin sommarledighet aktivt söka jobb. Utskottet delar därför Centerpartiets ståndpunkt att reglerna i dessa fall bör ändras. Vidare anser utskottet att den förändring som genomfördes i samband med att den nuvarande lagen om arbetslöshetsförsäkring infördes och som innebar att studerande inte kan få arbetslöshetsersättning under ferierna bör ändras. Förändringen har inneburit stora påfrestningar framför allt för äldre studerande med försörjningsansvar. Det har förekommit att studerande har tvingats att avbryta sina studier för att åter få rätt till ersättning. Enligt utskottets mening bör 16 § ALF ändras så att det åter blir möjligt för studerande att erhålla arbetslöshetsersättning under ferierna.

Det anförda, som innebär att motionerna A1 yrkande 5 (c), 1999/2000:Ub499 yrkande 23 (c) och Ub479 yrkande 10 (c) tillstyrks, bör ges regeringen till känna. Motionerna A229 (s), A272 (s), A297 (s) och 1999/2000:A255 yrkande 4 (kd) avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda genom vad utskottet anför.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *studerandes ersättningsrätt*
att riksdagen med anledning av motionerna 2000/01:A1 yrkande 5, 1999/2000:Ub499 yrkande 23 och 2000/01:Ub479 yrkande 10 samt med avslag på motionerna 1999/2000:A255 yrkande 4, 2000/01:A229, 2000/01:A272 och 2000/01:A297 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

15. Förlängning av ersättningsperioden (mom. 20) (m)

Mikael Odenberg, Kent Olsson, Patrik Norinder och Christel Anderberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt 5 *Ersättningsperiodens längd* som börjar med ”Regeringens förslag” och slutar med ”avstyrks därför” bort ha följande lydelse:

Regeringens förslag innebär, som Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) påpekat, en möjlighet för den enskilde att kunna erhålla ”evig” ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. Enligt utskottet är detta förslag raka motsatsen till de åtgärder som borde vidtas för att betona systemets karaktär av omställningsförsäkring. Utskottet biträder därför motion A5 yrkande 7 (m) och föreslår att regeringens förslag i denna del avslås.

dels att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. beträffande *förlängning av ersättningsperioden*

att riksdagen med bifall till motion 2000/01:A5 yrkande 7 avslår det av regeringen enligt bilaga 1 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring såvitt avser 22 § första stycket,

16. Förhöjd dagpenning (mom. 21) (m, kd)

Mikael Odenberg (m), Kent Olsson (m), Patrik Norinder (m), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m) och Magnus Jacobsson (kd) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt 6 *Ersättnings- och kompensationsnivåer* som börjar med ”Snarare finns” och slutar med ”yrkande 5 (kd)” bort ha följande lydelse:

Regeringens förslag innebär att en korttidsarbetslös får en högre ersättning än den som är arbetslös under en längre tid. Utskottet utesluter inte att det kan finnas skäl att införa någon form av successiv nedtrappning av ersättningsnivåerna. Innan en sådan förändring genomförs krävs, som Riksrevisionsverket påpekat, ytterligare beredning av frågan. Utskottet vill i detta sammanhang understryka att man i det arbetet bör utgå från att nuvarande lägsta respektive högsta dagpenningnivå skall bestå. I stället bör inkomstskatterna sänkas rejält för alla. Därigenom minskas marginaleffekterna vid övergång från arbetslöshet till arbete.

Med hänsyn till det anförda tillstyrker utskottet motionerna A5 yrkande 8 (m) och A279 yrkande 5 (kd) samt avstyrker regeringens förslag i denna del.

dels att utskottets hemställan under 21 bort ha följande lydelse:

21. beträffande *förhöjd dagpenning*

att riksdagen med bifall till motionerna 2000/01:A5 yrkande 8 och 2000/01:A279 yrkande 5 avslår det av regeringen enligt bilaga 1 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring såvitt avser 25 §,

17. Ytterligare höjning av dagpenningnivån (mom. 22, motiveringen) (m)

Mikael Odenberg, Kent Olsson, Patrik Norinder och Christel Anderberg (alla m) anser att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt 6 *Ersättnings- och kompensationsnivåer* som börjar med ”När det” och slutar med ”har anförts” bort ha följande lydelse:

Det finns skäl som talar för att ersättningsnivåerna bör vara desamma i olika socialförsäkringssystem som har till syfte att skydda den enskilde mot inkomstbortfall. Så är inte fallet i dag då påtagliga skillnader föreligger mellan t. ex. arbetslöshetsförsäkring, sjukförsäkring och föräldraförsäkring. Utskottet finner det dock inte påkallat att nu göra några uttalanden om framtida kompensationsnivåer, varför motion A3 (s) avstyrks i motsvarande del.

18. Tidsgränser för aktivitetsgarantin (mom. 23) (m)

2000/01:AU5

Mikael Odenberg, Kent Olsson, Patrik Norinder och Christel Anderberg (alla m) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt 7 *Aktivitetsgaranti* som börjar med "I samband" och slutar med "yrkande 9 (m)" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är det viktigt att arbetslösa så snabbt som möjligt antingen kommer ut på riktiga arbetsplatser eller i en fokuserad arbetsmarknadsutbildning. I den danska kommunen Farum har man utfäst sig att erbjuda alla arbetslösa någon form av arbete inom 48 timmar efter anmälan. Regeringens förslag framstår därför som en minst sagt blygsam målsättning.

Tanken bakom aktivitetsgarantin – att de långtidsarbetslösa skulle få en bättre och mer målinriktad service – framstod som ett rimligt förhållningssätt från arbetsförmedlingarna gentemot de arbetslösa. Tillämpningen så här långt indikerar dock att det i praktiken bara är fråga om ytterligare en i raden av arbetsmarknadspolitiska volymåtgärder. Utskottet anser därför i likhet med motion A5 yrkande 9 (m) att regeringens förslag i denna del bör avslås.

dels att utskottets hemställan under 23 bort ha följande lydelse:

23. beträffande *tidsgränser för aktivitetsgarantin*
att riksdagen med bifall till motion 2000/01:A5 yrkande 9 avslår propositionens punkt 3,

19. Riktlinjer för aktivitetsgarantin (mom. 24) (c)

Margareta Andersson (c) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt 7 *Aktivitetsgaranti* som börjar med "När det" och slutar med "den avstyrks" bort ha följande lydelse:

Den 1 augusti 2000 infördes programmet aktivitetsgarantin. Trots att det har gått en relativt lång tid sedan programmet infördes råder det fortfarande en stor osäkerhet ute på de lokala arbetsförmedlingarna om vad aktiviteten skall innehålla. Utskottet delar därför Centerpartiets uppfattning att regeringen för att undanröja denna osäkerhet snarast bör ge AMS i uppdrag att utarbeta riktlinjer som är anpassade till lokal nivå. Det anförda, som innebär att motion A1 yrkande 4 (c) tillstyrks, bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 24 bort ha följande lydelse:

24. beträffande *riktlinjer för aktivitetsgarantin*
att riksdagen med anledning av motion 2000/01:A1 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

20. Utredning om tillsynsverksamhet (mom. 26) (m, kd)

Mikael Odenberg (m), Kent Olsson (m), Patrik Norinder (m), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m) och Magnus Jacobsson (kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt 9.1 *Tillsynen över arbetslöshetskassorna och arbetsförmedlingarna* bort ha följande lydelse:

Administrationn av arbetslöshetsförsäkringen har en mycket speciell utformning. Den sköts av från staten fristående arbetslöshetskassor som i de allra flesta fall har stark anknytning till olika fackliga organisationer. Kassornas beslut är att betrakta som myndighetsutövning och deras verksamhet bekostas nästan helt med statliga medel. Under hösten 1999 presenterades två utredningar som genomförts av Statskontoret respektive Riksrevisionsverket (RRV). I båda utredningarna ifrågasätts dagens system. RRV anser att arbetslöshetskassornas privaträttsliga ställning utgör ett hinder för en effektiv tillsyn. Statskontoret pekar i sin utredning på att statsbidragen inte är utformade på ett sådant sätt att de stimulerar till en god hushållning med skattebetalarnas pengar. En annan brist som Statskontoret pekar på är att statens möjlighet till insyn i arbetslöshetskassornas verksamhet via den styrelseledamot som staten utser har förfelats.

Statskontoret föreslår bl.a. att statsbidraget ändras så att kassorna får ekonomiska incitament att agera striktare och att AMS tilldelas resurser för en effektivare tillsyn av arbetslöshetskassorna och ges möjlighet att vidta sanktionsåtgärder mot dessa. RRV anser bl.a. att AMS måste bli aktivare i sin utvärderings- och tillsynsroll och föreslår att RRV ges befogenhet att även granska arbetslöshetskassorna.

Utskottet anser i likhet med vad som anförs i motion A279 att regeringen i sin utredning även bör se över alternativa organisations- och tillsynsmodeller. Kopplingen mellan arbetslöshetskassorna och de fackliga organisationerna bör brytas. Vad utskottet har anfört bör ges regeringen till känna. Med det anförda tillstyrker utskottet motion A279 yrkande 9 (kd).

dels att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. *beträffande utredning om tillsynsverksamhet*
att riksdagen med anledning av motion 2000/01:A279 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

21. Deltidsarbetslösas ersättningsrätt (mom. 28, motiveringen) (m)

Mikael Odenberg, Kent Olsson, Patrik Norinder och Christel Anderberg (alla m) anser att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt 11.1 *Diverse frågor om ersättningsrätt m.m.* som börjar med "Inledningsvis vill" och slutar med "utskottet anfört" bort ha följande lydelse:

Deltidsarbetslösheten är trots det förbättrade konjunkturläget alltjämt mycket hög. De åtgärder som regeringen har vidtagit har inte lett till att deltidarbetslösheten har minskat i någon nämnvärd utsträckning. Som avskräckande exempel kan nämnas statsrådet Sahlins s.k. Vårdkommission som skulle halvera deltidarbetslösheten inom vård och omsorg på ett år. Dessa försök har havererat och kommissionen är inte ens i närheten av de proklamerade målen.

Utskottet anser att det är viktigt att deltidarbetande som önskar utöka sin arbetstid ges möjlighet till detta. Detta är emellertid inte främst en fråga om

22. Utredning om företagares ersättningsrätt (mom. 31) (m, kd, c, fp)

Margareta Andersson (c), Mikael Odenberg (m), Kent Olsson (m), Patrik Norinder (m), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m), Magnus Jacobsson (kd) och Runar Patriksson (fp) anser

dels att den del av utskottets ställningstagande i avsnitt *11.2 Företagare* som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "har anfört" bort ha följande lydelse:

Ett grundläggande problem med den nuvarande regleringen vad gäller företagares rätt till arbetslöshetsersättning är att det saknas vägledande förarbetsuttalanden i väsentliga delar. Detta har fått till följd att arbetslösa företagare har bedömts olika beroende på vilken arbetslöshetskassa som beslutat i ärendet. Till detta kommer att det saknas rättspraxis som kan ge en nöjaktig vägledning. Det kan noteras att det enligt den utredning som föregick regeringens förslag borde tillsättas en utredning som skulle klargöra villkoren för företagares rätt till ersättning vid arbetslöshet.

Utskottet kan konstatera att regeringen inte har följt detta förslag. I stället har regeringen i propositionen påpekat att det sker stora förändringar vad gäller nyföretagande, vilket ställer stora krav på alla sociala försäkringssystem inklusive arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen har därför för avsikt att analysera dessa förändringar.

Enligt utskottets mening är detta inte tillräckligt. I stället bör det tillsättas en parlamentarisk utredning som ser över företagares ersättningsrätt. Vid denna översyn bör man även överväga ersättningsrätten för jordbrukare och delägare i kooperativ samt möjligheten att låta ett företag vara vilande mer än en gång.

Vad utskottet har anfört bör ges regeringen till känna. Med det anförda tillstyrker utskottet motionerna A246 (c, m, kd, fp), A279 yrkande 7 (kd), 1999/2000:A255 yrkandena 8 och 9 och 1999/2000:N212 yrkande 1 (c). Motionerna A250 (s), A299 (mp), N388 yrkande 3 (mp) och 1999/2000:A224 (s) avstyrks i den mån de inte kan anses tillgodosedda genom vad utskottet anfört.

dels att utskottets hemställan under 31 bort ha följande lydelse:

31. beträffande *utredning om företagares ersättningsrätt* att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:A255 yrkandena 8 och 9, 2000/01:A246, 2000/01:A279 yrkande 7 och 1999/2000:N212 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1999/2000:A224, 2000/01:A250, 2000/01:A299 och 2000/01:N388 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Mikael Odenberg (m), Kent Olsson (m), Patrik Norinder (m), Maria Larsson (kd), Christel Anderberg (m) och Magnus Jacobsson (kd) anser

dels att utskottets ställningstagande i avsnitt 11.3 *Bemanningsföretag* bort ha följande lydelse:

Utskottet kan konstatera att reglerna i arbetslöshetsförsäkringen diskriminerar privata bemanningsföretag dels i förhållande till andra slags företag, dels i förhållande till offentligt organiserade bemanningsföretag, t.ex. arbetscentrum.

Enligt nuvarande regler skall en anställd i ett bemanningsföretag anses vara tillsvidareanställd i den omfattning som svarar mot medlemmens arbetsutbud oavsett hur anställningsförhållandet benämns i anställningsavtalet. Den som är deltidsanställd vid ett bemanningsföretag kan på grund av detta inte få någon arbetslöshetsersättning under den tid under vilken vederbörande är arbetslös. Det kan däremot den som är deltidsanställd i ett annat slags företag få. Detsamma gäller den som arbetar på ett offentligt organiserat bemanningsföretag.

Vidare kan en arbetslös inte acceptera korta erbjudanden om arbete från bemanningsföretag utan att riskera sin ersättningsrätt. Skälet till detta är att anställda vid bemanningsföretag till skillnad från anställda vid andra slags företag inte får någon ersättning under arbetslösa perioder mellan olika uppdrag.

Enligt utskottets uppfattning är dessa skillnader otillfredsställande och innebär att bemanningsföretagen och deras anställda diskrimineras. Utskottet anser därför att det bör göras en översyn av regelsystemet i syfte att åstadkomma likabehandling oavsett vilket slags företag man arbetar hos.

Detta bör ges regeringen till känna. Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet motionerna A252 yrkande 1 (kd), A279 yrkande 6 (kd), A290 yrkande 3 (m) och Sk732 yrkande 4 (m).

dels att utskottets hemställan under 32 bort ha följande lydelse:

32. *beträffande anställda i bemanningsföretag*

att riksdagen med anledning av motionerna 2000/01:A252 yrkande 1, 2000/01:A279 yrkande 6, 2000/01:A290 yrkande 3 och 2000/01:Sk732 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

24. Familjehem (mom. 33) (kd)

Maria Larsson och Magnus Jacobsson (båda kd) anser

dels att utskottets *dels* att utskottets ställningstagande i avsnitt 11.4 *Familjehem m.m.* bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att familjehemsföräldrars rätt till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen bör säkerställas. Arbetstagarbegreppet bör innefatta även familjehemsföräldrar och ersättning från arbetslöshetskassa bör möjliggöras. Vad utskottet har anförts bör ges regeringen till känna. Utskottet tillstyrker därför motionerna A221 (kd), A279 yrkande 8 (kd) och 1999/2000:A255

yrkande 10 (kd) samt avstyrker motionerna A251 (m) och 1999/2000:A243 (s) i den mån de inte kan anses tillgodosedda genom vad utskottet anfört.

2000/01:AU5

dels att utskottets hemställan under 33 bort ha följande lydelse:

33. beträffande *familjehem*

att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:A255 yrkande 10, 2000/01:A221 och 2000/01:A279 yrkande 8 samt med avslag på motionerna 1999/2000:A243 och 2000/01:A251 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Särskilt yttrande

Anställningsstöd (kd)

Maria Larsson och Magnus Jacobsson (båda kd) anför.

Som framgår av utskottets ställningstagande finns det för närvarande fyra olika former av anställningsstöd. Dessa har tillkommit inom loppet av ett år. Det är i och för sig är positivt att regeringen och dess stödpartier har insett att sänkta arbetskraftskostnader kan öka sysselsättningen, men vi anser att det är viktigt att en åtgärd får verka fullt ut och inte störas av ständiga regelförändringar. De ständiga förändringarna har enligt vår uppfattning inte bidragit till att regelverket förenklats. De har istället försvårat överblickbarheten såväl för den arbetssökande som för arbetsförmedlingens personal. Det är högst olyckligt med en sådan ryckighet från regeringens sida. När regeringen nu inför olika regler för återkvalificering till a-kassa utifrån olika sorters anställningsstöd kompliceras regelverket ytterligare. Kristdemokraterna menar att det då hade varit ett ypperligt tillfälle att samordna och förenkla istället. Vidare anser vi att det är orimligt med så höga subventioner under en så lång tid som två år som det utökade särskilda anställningsstödet innebär. Det riskerar att skapa en osund konkurrenssituation.

Propositionens lagförslag avseende lagen om
arbetslöshetsförsäkring

**Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om
arbetslöshetsförsäkring**

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring¹

dels att 19 och 30 §§ skall upphöra att gälla,

dels att 9, 14, 16–18, 22, 23, 25, 43–46 §§ samt rubriken närmast före 46 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas fyra nya paragrafer, 9 a, 13 a, 17 a och 45 a §§, samt närmast före 45 a § en ny rubrik, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §²

Rätt till ersättning vid arbetslöshet har sökande som

1. är arbetsföra och oförhindrade att åta sig arbete för en arbetsgivares räkning minst 3 timmar varje arbetsdag och i genomsnitt minst 17 timmar i veckan,

2. är beredda att anta erbjudet lämpligt arbete under tid för vilken de inte anmält hinder som kan godtas av arbetslöshetskassan,

3. är anmälda som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen i den ordning som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, *och*

3. är anmälda som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen i den ordning som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer,

4. *medverkar till att en individuell handlingsplan upprättas i samråd med den offentliga arbetsförmedlingen, och*

4. aktivt söker ett lämpligt arbete men inte kan få ett sådant arbete.

5. aktivt söker ett lämpligt arbete men inte kan få ett sådant arbete.

9 a §

Under de första 100 ersättningsdagarna i en ersättningsperiod får en sökande begränsa sig till att söka lämpliga arbeten inom sitt yrke och i närområdet. Detsamma gäller vid ny arbetslöshet, om tolv månader förflutit sedan den sökande senast fick ersättning och ersättningsperioden inte har löpt ut.

Möjligheten att begränsa sökandet under de första 100 dagarna gäller dock inte om en sökande påbörjar en ny ersättningsperiod i direkt anslutning till den föregående perioden.

¹Senaste lydelse 2000:627

²Senaste lydelse 2000:627

13 a §

I den mån det behövs för att uppfylla arbetsvillkoret avses med förvärvsarbete även tid då den sökande har fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fått föräldrapenningsförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, dock tillsammans under högst två kalendermånader.

Vid tillämpning av 12 § första stycket 2 skall den sökande haft förvärvsarbete, som inte avser tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller föräldrapenningsförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, i minst 300 timmar under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader. Sökanden skall ha utfört arbetet under minst 45 timmar under var och en av dessa månader.

14 §³

Vid prövning av arbetsvillkoret bortses från utfört förvärvsarbete

1. som arbetsgivaren finansierat med stöd av förordningen (1997:1275) om anställningsstöd, eller
2. som bedrivits med stöd av bestämmelserna om stöd till start av näringsverksamhet enligt förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program.

Detta gäller dock inte om den sökande när det i första stycket nämnda arbetet påbörjades uppfyllde arbetsvillkoret med annat förvärvsarbete enligt 12–13 §§.

16 §⁴

När ramtid skall bestämmas enligt 12 § räknas inte den tid då den sökande varit hindrad att arbeta på grund av

1. styrkt sjukdom,
2. avslutad heltidsutbildning som den sökande har avslutat efter fyllda 25 år eller som har föregåtts av sammanhängande förvärvsarbete på heltid i minst 5 månader,
3. tvångsvård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall,
4. frihetsberövande på kriminalvårdens område,
5. vård av eget barn som inte har fyllt 2 år eller vård av adoptivbarn i 2 år efter barnets ankomst i familjen,
6. beslut enligt smittskyddslagen (1988:1472) eller livsmedelslagen (1971:511) eller föreskrifter som har meddelats med stöd av livsmedelslagen,

³Senaste lydelse 2000:627

⁴Senaste lydelse 2000:627

7. utlandsvistelse till följd av att den sökande följt med sin make eller maka vid dennes arbete i utlandet under förutsättning att makens eller makans arbetsgivare har sitt säte i Sverige och att lönen utbetalas från Sverige, varvid med make eller maka jämställs person med vilken den sökande sammanbor under förhållanden som liknar makars, eller

8. *deltagande i ungdomsgarantin enligt förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program.* 8. *vård av närstående när hel ersättning lämnats enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård.*

17 §⁵

När ramtid skall bestämmas enligt 12 § räknas inte heller tid då den sökande fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller varit hindrad att arbeta på grund av

1. tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt,

2. arbetsmarknadsutbildning, arbetspraktik, datortekverksamhet och arbetslivsinriktad rehabilitering,

3. utbildning för vilken utbildningsbidrag lämnas enligt förordningen (1996:1654) om särskilt utbildningsbidrag, eller

4. deltagande i verksamhet där ersättning enligt 3 a § har lämnats, i den mån tiden inte jämställs enligt vad som följer av 19 §.

När ramtid skall bestämmas enligt 12 § räknas inte heller tid då den sökande

1. fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring,

2. varit hindrad att arbeta på grund av tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt,

3. varit hindrad att arbeta på grund av deltagande i arbetsmarknadsutbildning eller annan utbildning inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program, arbetspraktik, aktivitetsgarantin, ungdomsgarantin, datortekverksamhet, arbetslivsinriktad rehabilitering eller projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning enligt förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program.

4. varit hindrad att arbeta på grund av utbildning för vilken utbildningsbidrag lämnas enligt förordningen (1996:1654) om särskilt utbildningsbidrag, eller

5. varit hindrad att arbeta på grund av deltagande i verksamhet där ersättning enligt 3 a § har lämnats,

6. utfört förvärvsarbete som arbetsgivaren finansierat med stöd av förordningen (1997:1275) om anställningsstöd, eller

⁵Senaste lydelse 2000:627

7. utfört förvärvsarbete som bedrivits med stöd av bestämmelserna om stöd till start av näringsverksamhet enligt förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program.

Tid som enligt 13 a § har jämförts med förvärvsarbete skall dock räknas in i ramtiden.

17 a §

Tid som enligt 16, 17 eller 23 §§ inte skall räknas in i ramtiden får omfatta högst sju år.

18 §

Sökande är berättigade till ersättning enligt grundförsäkringen utan att ha uppfyllt arbetsvillkoret, om de stått till arbetsmarknadens förfogande som arbetssökande genom den offentliga arbetsförmedlingen eller förvärvsarbetat i minst 90 kalenderdagar under en ramtid av 10 månader i anslutning till att de avslutat en utbildning på heltid som omfattar minst ett läsår och som berättigar till studiesocialt stöd. När ramtiden bestäms räknas inte in den tid då sökandena har varit hindrade att stå till arbetsmarknadens förfogande på grund av sjukdom, tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspåbud, havandeskap, vård av eget barn som inte har fyllt 2 år eller vård av adoptivbarn i 2 år efter barnets ankomst i familjen.

För en sökande som avslutat sin utbildning genom att fullfölja en treårig gymnasieutbildning och är under 20 år efter att ramtiden om 10 månader i första stycket förflutit förlängs dock ramtiden till den dag den sökande fyller 20 år.

22 §⁶

Ersättning lämnas under längst 300 dagar (ersättningsperiod). Om den sökande har fyllt 57 år före ersättningsperiodens slut är perioden i stället 450 dagar.

Ersättning lämnas under längst 300 dagar (ersättningsperiod). När ersättningsperioden löpt ut kan den förlängas med längst 300 dagar, om sökanden då inte uppfyller ett nytt arbetsvillkor och inte heller enligt arbetsförmedlingen bör erbjudas aktivitet i aktivitetsgarantin enligt förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program.

⁶Senaste lydelse 1998:1783.

I ersättningsperioden räknas inte in dagar under vilka den sökande har anvisats ett offentligt tillfälligt arbete för äldre arbetslösa, verksamhet enligt lagen om kommuners ansvar för ungdomar mellan 20 och 24 år eller verksamhet där ersättning enligt 3 a § lämnas i enlighet med föreskrifter som har meddelats av regeringen.

Om den sökande omedelbart före inträdet i en arbetslöshetskassa har fått ersättning från en annan arbetslöshetskassa, räknas ersättningsdagar i den andra kassan in i ersättningsperioden.

Rätten till dagpenning upphör vid månadsskiftet före den månad då den arbetslöse fyller 65 år.

I ersättningsperioden räknas inte in dagar under vilka den sökande har anvisats ett offentligt tillfälligt arbete för äldre arbetslösa, verksamhet i ungdomsgarantin enligt förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program eller verksamhet där ersättning enligt 3 a § lämnas i enlighet med föreskrifter som har meddelats av regeringen.

23 §

Om arbetslösheten upphör före ersättningsperiodens slut, har den sökande rätt till ersättning under det återstående antalet dagar av perioden vid ny arbetslöshet, även om den sökande då inte uppfyller arbets- och karensvillkoren. Vad som nu har sagts gäller dock inte om en sammanhängande tid av 12 månader har förflutit sedan den sökande senast fick ersättning. I sådan tid räknas inte in tid *då den sökande varit hindrad att arbeta på grund av någon av de orsaker* som anges i 16 och 17 §§.

Om ersättningsperioden har löpt ut men den sökande under perioden på nytt uppfyllt arbetsvillkoret lämnas ersättning under ytterligare en ersättningsperiod. Då skall dock karensvillkoret på nytt uppfyllas. Den nya ersättningsperioden räknas från *inträdet av den arbetslöshet då den sökande uppfyllde det arbetsvillkor som ligger till grund för den nya perioden.*

Om arbetslösheten upphör före ersättningsperiodens slut, har den sökande rätt till ersättning under det återstående antalet dagar av perioden vid ny arbetslöshet, även om den sökande då inte uppfyller arbets- och karensvillkoren. Vad som nu har sagts gäller dock inte om en sammanhängande tid av 12 månader har förflutit sedan den sökande senast fick ersättning. I sådan tid räknas inte in tid som anges i 16 och 17 §§.

Om ersättningsperioden har löpt ut men den sökande under perioden på nytt uppfyllt arbetsvillkoret lämnas ersättning under ytterligare en ersättningsperiod. Då skall dock karensvillkoret på nytt uppfyllas. Den nya ersättningsperioden räknas från *den tidpunkt när den tidigare perioden löper ut.*

25 §

Ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen lämnas med ett belopp per dag som är baserat på tidigare förvärvsinkomster (dagpenning i form av inkomstrelaterad ersättning).

Dagpenning i form av inkomstrelaterad ersättning lämnas med högst det belopp som regeringen fastställer och lägst det belopp som bestäms enligt 24 § andra stycket, om inte annat följer av denna lag.

Dagpenning i form av inkomstrelaterad ersättning lämnas med högst det belopp som regeringen fastställer och lägst det belopp som bestäms enligt 24 § andra stycket, om inte annat följer av denna lag. *Dagpenningen kan under de första 100 dagarna i en*

ersättningsperiod lämnas med en högre dagpenning än under resterande dagar. Den högsta dagpenningen kan begränsas i tiden för personer som utför deltidsarbete.

43 §

Den sökande skall stängas av från rätt till ersättning under tid som anges i 44 §, om den sökande

1. lämnat sitt arbete utan giltig anledning,	1. lämnat sitt arbete utan giltig anledning, <i>eller</i>
2. skilts från arbetet på grund av otillbörligt uppförande,	2. skilts från arbetet på grund av otillbörligt uppförande.
3. <i>avvisat ett erbjudet lämpligt arbete utan godtagbart skäl, eller</i>	
4. <i>utan att uttryckligen ha avvisat sådant arbete ändå genom sitt uppträdande uppenbarligen vållat att anställning inte kommit till stånd.</i>	

44 §

Är det sannolikt att ett arbete som avses i 43 § skulle ha varat högst 5 dagar eller mer än 5 men högst 10 dagar eller mer än 10 dagar, utgör avstängningstiden

– 10, 20 respektive 45 ersättningsdagar vid avstängning enligt 43 § 1, och	
– 20, 40 respektive 60 ersättningsdagar vid avstängning enligt 43 § 2–	– 20, 40 respektive 60 ersättningsdagar vid avstängning enligt 43 § 2.
- 4.

I avstängningstiden räknas in bara dagar för vilka karenstid skulle ha tillgodoräknats eller dagpenning skulle ha lämnats, om avstängningen inte hade skett, eller dagar under vilka den sökande har utfört förvärvsarbete. Den totala avstängningstiden får dock inte överstiga

– 28, 56 respektive 112 kalenderdagar vid avstängning enligt 43 § 1, och	
– 56, 112 respektive 168 kalenderdagar vid avstängning enligt 43 § 2–	– 56, 112 respektive 168 kalenderdagar vid avstängning enligt 43 § 2.
- 4.

45 §

Inträffar under avstängningstiden sådant förhållande som avses i 43 §, beräknas ny avstängningstid i enlighet med bestämmelserna i 44 §, om inte den nya avstängningstiden ryms inom den löpande avstängningstiden.

<i>Är det uppenbart att den sökande inte vill anta lämpligt arbete, såsom när den sökande vid upprepade tillfällen antingen har avvisat erbjudet sådant arbete utan godtagbart skäl eller lämnat sitt arbete utan giltig anledning, skall den sökande vara avstängd till dess han eller hon utfört sådant förvärvsarbete som enligt 12 och 13 §§ får tillgodoräknas för uppfyllande av arbetsvillkoret under 80 dagar.</i>	<i>En sökande som har stängts av från ersättning två gånger inom samma ersättningsperiod på grund av att han eller hon har lämnat sitt arbete utan giltig anledning eller skilts från arbetet på grund av otillbörligt uppförande har, om sådant förhållande inträffar en tredje gång inom samma ersättningsperiod, inte rätt till ersättning förrän han eller hon därefter på nytt uppfyllt ett arbetsvillkor.</i>
--	---

Nedsättning av ersättning

45 a §

Dagpenningen sätts ned med 25 procent i 40 ersättningsdagar (nedsättningstid) inom ersättningsperioden, om en sökande har

1. avisat ett erbjudet lämpligt arbete utan godtagbart skäl, eller

2. utan att uttryckligen ha avisat sådant arbete ändå genom sitt uppträdande uppenbarligen har vållat att anställning inte kommit till stånd. Om det under ersättningsperioden en andra gång inträffar sådant förhållande som anges i första stycket skall den sökandes dagpenning sättas ned med 50 procent i ytterligare 40 ersättningsdagar inom ersättningsperioden.

Inträffar under ersättningsperioden en tredje gång sådant förhållande som anges i första stycket, har den sökande inte rätt till ersättning förrän han eller hon därefter på nytt uppfyllt ett arbetsvillkor.

Nedsättningstiden räknas från den dag då sådant förhållande som anges i första stycket inträffat. Inträffar under nedsättningstiden sådant förhållande som föranleder ny nedsättningstid räknas den nedsättningstiden från utgången av den föregående nedsättningstiden. Inträffar under avstängningstid sådant förhållande som föranleder nedsättningstid räknas nedsättningstiden från utgången av avstängningstiden.

Den tid inom vilken nedsättning av dagpenningen skall göras får inte överstiga 180 kalenderdagar från den dag då nedsättningstiden inleds.

46 §

Bestämmelserna i 43 § 1–3 om arbete skall tillämpas i fråga om arbetsmarknadspolitiska åtgärder som berättigar till utbildningsbidrag och utbildningar för vilka utbildningsbidrag lämnas enligt förordningen (1996:1654) om särskilt utbildningsbidrag. Bestämmelserna i 44 och 45 §§ skall därvid gälla i tillämpliga delar.

Bestämmelserna i 43 § samt 45 a § första stycket 1 om arbete skall tillämpas i fråga om arbetsmarknadspolitiska program för vilka aktivitetsstöd lämnas enligt förordningen (1996:1100) om aktivitetsstöd och utbildningar för vilka utbildningsbidrag lämnas enligt förordningen (1996:1654) om särskilt utbildningsbidrag. Bestämmelserna i 44, 45 och 45 a §§ skall därvid gälla i tillämpliga delar.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.
  2. Bestämmelserna i 19 § punkterna 1–3, 5–6 och 30 § gäller dock fortfarande för sökande som vid ikraftträdandet uppfyllt villkoren och ansöker om ersättning senast den 31 mars 2001.
  3. Bestämmelsen om ersättningsperiodens längd i 22 § skall dock gälla i dess äldre lydelse för den som före ikraftträdandet har fyllt 57 år och har rätt till ersättning på grund av en pågående ersättningsperiod.

Förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor

Häri genom föreskrivs i fråga om lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor,
dels att 34 och 87 §§ skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 34 a och 47 a §§, av
följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 §

Rätt att bli medlem i en arbetslöshetskassa har var och en som uppfyller villkoren i kassans stadgar om arbete inom kassans verksamhetsområde. Medlemskap får dock beviljas endast den som under en sammanhängande period av fem veckor under minst fyra veckor har förvärvsarbetat i genomsnitt minst 17 timmar per vecka och fortfarande arbetar i minst denna omfattning. Rätt att bli medlem har inte den som

1. är medlem i en annan arbetslöshetskassa, eller
2. har fyllt 64 år.

Rätt att bli medlem har även den som till följd av att han eller hon uppfyller studerandevillkoret enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring är berättigad till ersättning enligt grundförsäkringen och som utbildat sig för arbete i yrkeskategori eller bransch inom kassans verksamhetsområde.

När medlemskap i arbetslöshetskassan beviljas anses inträdet i kassan ha skett första dagen i den kalendermånad när förvärvsarbete enligt första stycket påbörjades, dock tidigast första dagen i den kalendermånad när ansökan om medlemskap gjordes.

34 a §

Den som är medlem i en arbetslöshetskassa och förvärvsarbetar inom en annan kassas verksamhetsområde behöver inte på nytt ha förvärvsarbetat den tid som föreskrivs i 34 § första stycket för att ha rätt att bli medlem i den andra kassan.

47 a §

Anser arbetslöshetskassan att en medlem trätt ut ur kassan på grund av bristande betalning enligt 45 § skall kassan fatta beslut om utträdet. Det skall anges i beslutet från och med vilken dag medlemmen anses ha utträtt. Beslutet skall omgående sändas till den enskilde.

För den kompletterande kassan gäller i övrigt bestämmelserna i denna lag med följande undantag.

Bestämmelserna i 1 § andra stycket och 5 § första stycket 2 om kassans verksamhetsområde, bestämmelsen i 3 § om minsta antal medlemmar, bestämmelsen i 8 § om att registrering i vissa fall får vägras samt bestämmelserna i 82–84 §§ om fusion gäller inte.

Bestämmelserna i 3 §, 5 § första stycket 12, 34–47 §§ samt 60 § om medlemskap, medlemsförteckning, medlemsavgift m.m., i 48 § om finansieringsavgift, och i 95–97 §§ och 111–115 §§ om överklagande, omprövning och ändring gäller för de anslutna i stället för medlemmarna. Vad som sägs i 31 och 61 §§ om medlem gäller även den som är ansluten till den kompletterande arbetslöshetskassan.

Bestämmelserna i 3 §, 5 § första stycket 12, 34–47 a §§ samt 60 § om medlemskap, medlemsförteckning, medlemsavgift m.m., i 48 § om finansieringsavgift, och i 95–97 §§ och 111–115 §§ om överklagande, omprövning och ändring gäller för de anslutna i stället för medlemmarna. Vad som sägs i 31 och 61 §§ om medlem gäller även den som är ansluten till den kompletterande arbetslöshetskassan.

I stället för vad som sägs i 17 § tredje stycket gäller för den kompletterande arbetslöshetskassan följande. Till styrelseledamot får utses medlemmar, förtroendevalda eller anställda i de organisationer som är medlemmar i föreningen. Styrelseledamöterna får inte vara styrelseledamöter, kassaförestandare eller ombud vid föreningsstämma i en annan arbetslöshetskassa.

Bestämmelserna i 51–54 §§ om val av ombud och valda ombud gäller i den kompletterande arbetslöshetskassan på motsvarande sätt ombud som utses av medlemsorganisationerna. För sådana ombud gäller vad som i tredje stycket sägs om styrelseledamot i den kompletterande kassan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

Utskottets lagförslag

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

dels att 19 och 30 §§ skall upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 19 § skall utgå,

dels att 9, 14, 16–18, 22, 23, 25, 43–46 §§ samt rubriken närmast före 46 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas fyra nya paragrafer, 9 a, 13 a, 17 a och 45 a §§, samt närmast före 45 a § en ny rubrik, av följande lydelse.

13 a §

Regeringens förslag

I den mån det behövs för att uppfylla arbetsvillkoret *avses* med förvärvsarbete även tid då den sökande har fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspunkt eller fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, dock tillsammans under högst två kalendermånader.

Vid tillämpning av 12 § första stycket 2 skall den sökande haft förvärvsarbete, som inte avser tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspunkt eller föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, i minst 300 timmar under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader. Sökanden skall ha utfört arbetet under minst 45 timmar under var och en av dessa månader.

Utskottets förslag

I den mån det behövs för att uppfylla arbetsvillkoret *jämställs* med förvärvsarbete även tid då den sökande har fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspunkt eller fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, dock tillsammans under högst två kalendermånader.

Vid tillämpning, i fall som *avses* i första stycket, av 12 § första stycket 2 skall minst 300 av de där angivna 450 timmarna avse förvärvsarbete under minst 4 kalendermånader som har utförts med minst 45 timmar under var och en av dessa månader. Under var och en av de återstående högst 2 månaderna skall sökanden ha utfört förvärvsarbete, fullgjort tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspunkt eller fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring under tid som motsvarar minst 45 timmar.

14 §

Regeringens förslag

Vid prövning av arbetsvillkoret bortses från utfört förvärvsarbete

1. som arbetsgivaren finansierat med stöd av förordningen (1997:1275) om anställningsstöd, eller

2. som bedrivits med stöd av bestämmelserna om stöd till start av näringsverksamhet enligt förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program.

Utskottets förslag

1. som arbetsgivaren finansierat med särskilt anställningsstöd enligt förordningen (1997:1275) om anställningsstöd, eller

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag=Regeringens

Detta gäller dock inte om den sökande när det i första stycket nämnda arbetet påbörjades uppfyllde arbetsvillkoret med annat förvärvsarbete enligt 12–13 §§.

17 §

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag =Regeringens

När ramtid skall bestämmas enligt 12 § räknas inte heller tid då den sökande fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring eller varit hindrad att arbeta på grund av

1. tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt,

2. arbetsmarknadsutbildning, arbetspraktik, datortekverksamhet och arbetslivsinriktad rehabilitering,

3. utbildning för vilken utbildningsbidrag lämnas enligt förordningen (1996:1654) om särskilt utbildningsbidrag, eller

4. deltagande i verksamhet där ersättning enligt 3 a § har lämnats, i den mån tiden inte jämställs enligt vad som följer av 19 §.

Regeringens förslag

6. utfört förvärvsarbete som arbetsgivaren finansierat med stöd av förordningen (1997:1275) om anställningsstöd, eller

Nuvarande lydelse

När ramtid skall bestämmas enligt 12 § räknas inte heller tid då den sökande

1. fått föräldrapenningförmån enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring,

2. varit hindrad att arbeta på grund av tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt,

3. varit hindrad att arbeta på grund av deltagande i arbetsmarknadsutbildning eller annan utbildning inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program, arbetspraktik, aktivitetsgarantin, ungdomsgarantin, datortekverksamhet, arbetslivsinriktad rehabilitering eller projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning enligt förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program,

4. varit hindrad att arbeta på grund av utbildning för vilken utbildningsbidrag lämnas enligt förordningen (1996:1654) om särskilt utbildningsbidrag, eller

5. varit hindrad att arbeta på grund av deltagande i verksamhet där ersättning enligt 3 a § har lämnats,

Utskottets förslag

6. utfört förvärvsarbete som arbetsgivaren finansierat med särskilt anställningsstöd enligt förordningen (1997:1275) om anställningsstöd, eller

Utskottets förslag = Regeringens

7. utfört förvärvsarbete som bedrivits med stöd av bestämmelserna om stöd till start av näringsverksamhet

*enligt förordningen (2000:634) om
arbetsmarknadspolitiska program.*

*Tid som enligt 13 a § har jämförts
med förvärvsarbete skall dock räknas
in i ramtiden.*

2000/01:AU5
Bilaga 3

-
1. Denna lag träder i kraft den 5 februari 2001.
  2. Bestämmelserna i 19 § punkterna 1–3, 5 och 6 samt 30 § gäller dock fortfarande för sökande som vid ikraftträdandet uppfyllt villkoren och ansöker om ersättning senast den 31 mars 2001.
  3. Bestämmelsen om ersättningsperiodens längd i 22 § skall dock gälla i dess äldre lydelse för den som före ikraftträdandet har fyllt 57 år och har rätt till ersättning på grund av en pågående ersättningsperiod.

Kulturutskottets yttrande 2000/01:KrU1y En rättvisare och tydligare arbetslöshetsförsäkring

Till arbetsmarknadsutskottet

Arbetsmarknadsutskottet har den 3 oktober 2000 beslutat att bereda kulturutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 1999/2000:139 En rättvisare och tydligare arbetslöshetsförsäkring jämte eventuella motioner.

Kulturutskottet yttrar sig i det följande över

dels propositionen, framför allt avsnitten 6.2 Handlingsplanen och rätten till arbetslöshetsersättning, 6.3 Sökområde och 7.1 Ett enhetligt arbetsvillkor,

dels motion 2000/01:A4.

Kulturutskottet har beslutat att i detta yttrande behandla även motionerna 2000/01:A296 och Kr230 yrkandena 1 och 12 som väckts under den allmänna motionstiden år 2000.

Utskottet

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen har angett huvuddragen i sina förslag på följande sätt:

- Under de första 100 ersättningsdagarna får den arbetssökande begränsa sitt arbetssökande såväl yrkesmässigt som geografiskt.
- För att ha rätt till ersättning skall den arbetssökande medverka till att en individuell handlingsplan upprättas.
- Arbetsvillkoret ändras. I arbetsvillkoret räknas endast in reguljärt arbete. Som sådant arbete räknas även anställning med lönebidrag, skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare och anställning inom Samhall AB samt tillsammans högst två månader då sökanden uppburit föräldrapenning eller fullgjort totalförsvarsplikt.
- Återkvalificeringsvillkoret slopas.
- Studerandevillkoret görs rättvisare genom att tidpunkten för sökandens födelse inte på samma sätt som för närvarande påverkar ersättningsrätten.
- Ersättningsperioden blir enhetligt längst 300 ersättningsdagar för alla oavsett ålder.
- En möjlighet till en förlängd ersättningsperiod om längst 300 ersättningsdagar utan att uppfylla ett nytt arbetsvillkor införs.
- Ersättningsdagar i en äldre ersättningsperiod räknas inte av vid beviljande av en ny ersättningsperiod.
- Den högsta inkomstrelaterade dagpenningen får bestämmas till ett högre belopp under de första 100 dagarna av en ersättningsperiod.
- Den som är eller riskerar att bli långtidsinskriven skall senast inom 27 månader erbjudas en heltidsaktivitet inom ramen för aktivitetsgarantin. Detsamma gäller den som deltidsarbetar och önskar ytterligare arbetstid.

- Sanktionsreglerna ändras.
- Medlemskap i en arbetslöshetskassa räknas från den första dagen i den månad under vilken tillgodoräkningsbart förvärvsarbete har utförts och ansökan om medlemskap gjorts.
- Den som anses ha utträtt ur en arbetslöshetskassa på grund av bristande betalning skall skriftligen meddelas detta.

Förändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2001. Vissa övergångsbestämmelser föreslås också.

Kulturutskottets ställningstagande

Kulturutskottet yttrar sig i det följande över de delar av propositionen och motionerna som särskilt berör kulturarbetsmarknaden.

Etablerade och oetablerade konstnärer

Kulturarbetsmarknadens struktur skiljer sig i viktiga avseenden från vad som är normalt på arbetsmarknaden. Antalet tillsvidareanställningar är mycket begränsat. Vad som i stället kännetecknar den konstnärliga arbetsmarknaden är tidsbegränsade anställningar och kortare uppdrag. Det gör att flertalet inom dessa yrkesgrupper har återkommande perioder av arbetslöshet eller inkomstlöshet.

I syfte att komma till rätta med den rådande obalansen och överetableringen på kulturarbetsmarknaden och för att begränsa de oetablerade konstnärernas tillgång till såväl aktiva som passiva arbetsmarknadsåtgärder med inriktning på denna marknad har regeringen fastställt vissa kriterier som måste uppfyllas för att en arbetssökande skall erhålla arbetsmarknadspolitiska åtgärder med inriktning mot kulturarbetsmarknaden, *se bilaga*.

Tillämpas de av regeringen fastställda kriterierna på sätt som avsetts borde följden bli att i stort sett endast etablerade konstnärer får tillgång till arbetsmarknadspolitiska åtgärder med inriktning på kulturarbetsmarknaden. Så har emellertid inte blivit fallet. Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) har följt upp regeringens beslut i tre rapporter. Slutrapporten, som lämnades i augusti i år, visar att andelen oetablerade som deltar i program inriktade mot kulturarbetsmarknaden fortfarande är relativt hög; i maj år 2000 var andelen oetablerade 21 procent av samtliga kulturarbetssökande i program vid vanliga arbetsförmedlingar. Räknas även program initierade av Arbetsförmedlingen Kultur Media (Af Kultur Media) in uppgår andelen till 15 %.

En förklaring till att andelen oetablerade konstnärer inte minskat mer kan enligt AMS vara att de oetablerade ur varje enskild arbetsförmedlings perspektiv utgör en liten grupp av alla arbetssökande. AMS pekar i sin uppföljningsrapport också på att en analys har visat att det vid samtliga undersökningstillfällen varit ungdomsprogram inriktade mot kulturarbetsmarknaden som innehåller högst andel oetablerade arbetssökande. För att undvika att oetablerade ungdomar med arbetsförmedlingens hjälp försöker etablera sig på kulturarbetsmarknaden måste det enligt AMS komma till stånd en när-

mare samverkan mellan regionansvariga Af Kultur Media och ansvariga bakom de kommunala initiativen inom kulturområdet.

I motion Kr230 (m), som väckts under allmänna motionstiden och inte med anledning av propositionen, föreslår motionärerna att arbetsmarknadspolitiska åtgärder inriktade på kulturområdet bör vända sig endast till etablerade konstnärer (yrkande 1). I samma motion framhåller motionärerna att konstnärer som inte kan försörja sig på sitt konstnärskap bör – precis som alla andra arbetstagare eller företagare – byta yrke (yrkande 12).

Utskottet ansluter sig till AMS bedömning i rapporten att det är angeläget att andelen oetablerade kulturarbetssökande i program inriktade mot kulturområdet minskar, framför allt med hänsyn till att det totalt sett handlar om ansevärda resurser som används på ett, enligt AMS uppfattning, felaktigt sätt.

Motionen får, med hänsyn till vad som redovisats ovan om regeringens beslut om kriterier för arbetsmarknadspolitiska insatser och om AMS uppföljning och bedömning av behovet av fortsatta åtgärder, anses i viss mån tillgodosedd, varför några uttalanden från riksdagens sida inte är nödvändiga. Motionsyrkandena avstyrks därför av utskottet.

Utskottet vill i sammanhanget påminna om att riksdagen i samband med behandlingen av 1996 års kulturpolitiska proposition (1996/97:3) ställt sig bakom den i propositionen föreslagna inriktningen av statens insatser för konstnärerna. Detta innebär att målet är att sådana villkor skall skapas för de professionella konstnärerna att de kan basera sin försörjning på ersättning för utfört konstnärligt arbete. Som ett led i strävandena att nå detta mål har ersättningarna till konstnärerna förstärkts vid flera tillfällen och stimulansåtgärder inriktade på konstnärernas arbetsmarknad genomförts.

Individuell handlingsplan m.m.

I propositionen föreslår regeringen att den arbetssökande – för att ha rätt till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen – skall medverka till att en individuell handlingsplan upprättas i samråd med den offentliga arbetsförmedlingen. Handlingsplanen skall innehålla dels kraven på sökaktivitet enligt de grundvillkor, som finns angivna i 9 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, dels aktuella sökområden, geografiska och yrkesmässiga, och en bedömning av vad som är lämpligt arbete eller lämplig arbetsmarknadspolitisk insats utifrån den arbetssökandes förutsättningar.

I propositionen uppges att hänsyn skall tas till de villkor som råder på den arbetsmarknad som den arbetssökande är utbildad för eller etablerad inom. Skälet är enligt regeringen att arbetsmarknadssituationen varierar på grund av olika arbetsmarknaders och branschers speciella förhållanden. Detta gäller enligt regeringen exempelvis för kulturarbetare.

Regeringen föreslår vidare att den arbetssökande under de första 100 ersättningsdagarna i en ersättningsperiod får begränsa sitt arbetssökande till lämpliga arbeten inom sitt yrke och i närområdet, för att därefter, inom ramen för den individuella handlingsplanen, vidga sitt sökområde såväl yrkesmässigt som geografiskt.

När det gäller den yrkesmässiga och geografiska utvidgningen förordas i propositionen att rimlig hänsyn skall tas till arbetssökande som genom regel-

bundna uppdrag eller anställningar visat sig vara förankrade inom det yrke han eller hon är utbildad till eller etablerad inom. Även här åsyftas enligt regeringen särskilt kulturarbetare. Regeringen påpekar också att rimlig hänsyn bör tas till de särskilda behov som kan gälla för grupper med projektanställningar och andra tillfälliga anställningar och osäkra anställningsförhållanden eller andra speciella anställningsförhållanden, liksom till villkor som gäller för personer som har upprepade perioder av arbetslöshet. Även denna uppräkningsgäller enligt regeringen bl.a. för kulturarbetsmarknaden.

Enligt propositionen kommer regeringen att föreskriva att AMS skall utfärda föreskrifter såväl om handlingsplanernas utformning och innehåll som hur uppföljningen av handlingsplanerna skall ske. AMS skall härvid enligt regeringen beakta de särskilda villkor som gäller för olika grupper på arbetsmarknaden.

Utskottet anser i likhet med regeringen att en individuell handlingsplan skall upprättas i varje enskilt fall. Genom regeringens förslag effektiviseras sökandet genom att det bl.a. tydliggörs vilka möjligheter som finns för den arbetssökande men också vilka krav som kan ställas på den arbetssökande av arbetsförmedlingen. Mot bakgrund av de uttalanden regeringen gör i propositionen förutsätter utskottet att AMS vid utfärdandet av föreskrifterna till handlingsplanen tar stor hänsyn till de etablerade konstnärernas speciella förutsättningar och till de villkor som råder på deras arbetsmarknad. Utskottet utgår vidare från att AMS vid utarbetandet av föreskrifterna samråder med berörda konstnärsorganisationer. Utskottet återkommer härtill nedan.

Kvalificeringsregler

Regeringen föreslår att tid då den sökande har fullgjort totalförsvarsplikt eller uppburit föräldarpennning, dock tillsammans högst två kalendermånader, jämföras med förvärvsarbete i den mån det behövs för att uppfylla arbetsvillkoret. Detta gäller såväl i fråga om första som senare ersättningsperioder.

Enligt regeringen bör däremot inte arbete med anställningsstöd, där statsbidrag lämnas till arbetsgivaren, jämföras med reguljärt arbete. Regeringen anser att det inte finns något skäl att särskilja arbete med anställningsstöd från andra arbetsmarknadspolitiska insatser. Sådant arbete bör därför enligt regeringen inte återkvalificera vare sig till en första ersättningsperiod eller till nya perioder med arbetslöshetsersättning.

Motionären bakom motion A4 (mp) ser positivt på att regeringen i propositionen uttryckt att rimlig hänsyn skall tas till de speciella förhållanden som råder på kulturarbetsmarknaden och utgår från att detta hänsynstagande gäller även anställningar med anställningsstöd. Enligt motionären utgör dessa anställningar själva grunden i många kulturarbetares arbetsliv.

Ett förhållandevis stort antal kvalificerade och etablerade konstnärer, särskilt inom bildområdet, har arbete med anställningsstöd. Utskottet kan förutse att det skulle leda till betydande svårigheter för dessa konstnärer att kvalificera sig för en ny ersättningsperiod om arbete med anställningsstöd inte skulle komma att jämföras med reguljära anställningar.

Utskottet förutsätter – i linje med motionärens önskemål – att dessa synpunkter beaktas när arbetsmarknadsutskottet och riksdagen tar ställning till regeringens förslag. Motionen får anses tillgodosedd och avstyrks därför.

Övrigt

Motionärerna bakom motion A296 (v) föreslår att AMS skall ges i uppdrag att i samråd med berörda konstnärsorganisationer utforma närmare föreskrifter om hur a-kassereglerna inom kulturarbetsmarknadens område skall tillämpas.

Utskottet har inhämtat att AMS, på förslag från Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd (KLYS), har för avsikt att tillsätta en arbetsgrupp vari skall ingå berörda konstnärsorganisationer inom AMS Kulturarbetsdelegation. Arbetsgruppen skall under ledning av AMS generaldirektör se över föreskrifterna på a-kasseområdet med tanke på deras tillämpning på kulturarbetsmarknaden.

Utskottet förutsätter att det samråd med berörda konstnärsorganisationer som motionärerna efterlyser sker inom ramen för gruppens arbete. Utskottet utgår vidare från att AMS senare i sitt uppföljningsarbete, i samråd med berörda konstnärsorganisationer, kontrollerar att de intentioner som uttryckts i propositionen beträffande kulturarbetarna har uppfyllts. Motion A296 (v) får med dessa uttalanden anses tillgodosedd. Den avstyrks.

Stockholm den 26 oktober 2000

På kulturutskottets vägnar

Inger Davidson

I beslutet har deltagit: Inger Davidson (kd), Åke Gustavsson (s), Elisabeth Fleetwood (m), Charlotta L Bjälkebring (v), Lennart Fridén (m), Eva Arvidsson (s), Jan Backman (m), Paavo Vallius (s), Lars Wegendal (s), Ewa Larsson (mp), Birgitta Sellén (c), Lennart Kollmats (fp), Hillevi Larsson (s), Anne-Katrine Dunker (m), Christina Pettersson (s), Willy Söderdahl (v) och Gunilla Tjernberg (kd).

Regeringsbeslut

1998-12-22 N1999/3743/8

Arbetsmarknadsdepartementet

Arbetsstyrelsen

171 99 SOLNA

*Arbetsmarknadsenheten**Katarina Sjölander**Telefon 51363, rör 415***Fastställande av avgränsningskriterier för arbetsmarknadspolitiska åtgärder på kulturarbetsmarknaden**

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att de avgränsningskriterier, som finns förtecknade i *bilaga* till detta dokument, skall gälla vid bedömningen av placeringen av arbetssökande till kulturarbetsmarknaden i åtgärder.

Ärendet

Regeringen gjorde i propositionen (1997/98:87) om konstnärernas villkor bedömningen att åtgärder bör vidtas för att begränsa de oetablerade konstnärernas tillgång till såväl aktiva som passiva arbetsmarknadsåtgärder med riktning mot kulturarbetsmarknaden i syfte att komma till rätta med den rådande obalansen och överetableringen på denna marknad. Därvid informerades riksdagen om regeringens avsikt att ge AMS i uppdrag att vidta sådana åtgärder.

Regeringen beslutade den 3 december 1998 med anledning därav om ett särskilt uppdrag till AMS i syfte att fullfölja och utvärdera regeringens ambitioner i detta avseende. En del av regeringens uppdrag till AMS har varit att delta i en av regeringen initierad arbetsgrupp bestående av företrädare för Finansdepartementet, Arbetsmarknadsdepartementet, Kulturdepartementet, Statens kulturråd och Konstnärsnämnden. Arbetsgruppens uppgift har varit att förse regeringen med underlag avseende avgränsningskriterier för vilka som skall ha möjlighet att erhålla arbetsmarknadspolitiska åtgärder med riktning mot kulturarbetsmarknaden. Arbetsgruppens underlag ligger till grund för detta beslut. Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd har under beredningen av ärendet beretts tillfälle att lämna synpunkter på avgränsningskriterierna.

På regeringens vägnar

Björn Rosengren

Katarina Sjölander

Kopia till

Finansdepartementet, Fi/Ba

Kulturdepartementet

Statens kulturråd

Konstnärsnämnden

Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd (KLYS)

Fastställande av avgränsningskriterier för arbetsmarknadspolitiska åtgärder på kulturarbetsmarknaden*Övergripande kriterier*

Innan en övergripande arbetsmarknadspolitisk bedömning av förväntade effekter av insatt åtgärd görs skall arbetsförmedlingen vid upprättandet av den individuella handlingsplanen beakta att

1. åtgärder ej får utgöra förutsättning för verksamhetens drift eller vara av en sådan omfattning att undanträngningseffekter uppstår,
2. åtgärder ej får bidra till nyetableringar inom kulturområdet,
3. samråd skall ske med Af Kultur Media,
4. samråd skall ske med berörda konstnärorganisationer,
5. åtgärd skall vara i samklang med de kulturpolitiska målen.

Övriga kriterier

För att en arbetssökande skall erhålla arbetsmarknadspolitisk åtgärd med riktning mot kulturarbetsmarknaden skall man vid förmedlingskontoret göra en bedömning om den sökande är etablerad på denna marknad utifrån följande kriterier.

För samtliga konstnärsgupper gäller följande:

- den sökande skall ha fullgjort en för yrket lämplig högre konstnärlig utbildning.

Saknar den sökande högre konstnärlig utbildning, eller har mer än fem år förflutit sedan avslutad utbildning, skall följande gälla.

Bild- och formkonstnärer (ex. skulptör, målare, fotograf, konstgrafiker, formgivare, konsthantverkare):

Den sökande skall under tre åren av de senaste fem åren ha uppfyllt ett flertal av nedanstående kriterier:

- erhållit statligt, kommunalt, landstingskommunalt eller annat enskilt konstnärstipendium eller
- erhållit uppdrag om offentlig utsmyckning eller
- deltagit i utställning på konstmuseum eller konsthall eller
- inköpts av offentligt finansierat museum, Statens konstråd eller annan offentlig institution eller
- på annat sätt påvisat att den sökande är etablerad på den konstnärliga

Scen- och filmkonstnärer (ex. koreografer, dansare, skådespelare, regissörer):

Sökande inom denna grupp skall under de senaste tre åren huvudsakligen ha ägnat sin yrkesverksamma tid åt yrket genom återkommande professionella engagemang och andra aktiviteter som påvisar att den sökande är etablerad inom yrkesområdet.

Tonkonstnärer (ex. kompositörer, tonsättare, utövande musiker och sångare inom klassisk och underhållnings musik).

Sökande inom denna grupp skall under de senaste tre åren huvudsakligen ha ägnat sin yrkesverksamma tid åt yrket genom återkommande professionella engagemang och andra aktiviteter som påvisar att den sökande är etablerad inom yrkesområdet.

Övriga konstnärer (ex. författare och dramatiker):

Sökande inom denna grupp skall under de senaste tre åren ha ägnat sin yrkesverksamma tid åt yrket genom återkommande aktiviteter som påvisar att den sökande är etablerad inom yrkesområdet.

Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	3
Motionerna	3
Utskottet	9
1. Ärendets beredning m.m.	9
2. Allmänna frågor m.m.	10
3. Ett ömsesidigt ansvar	16
3.1 Handlingsplan	16
3.2. Sökområde.....	21
3.3. Nedsättning av dagpenning	24
4 Kvalificeringsregler	28
4.1 Ett enhetligt arbetsvillkor m.m.	28
4.2 Överhoppningsbar tid i övrigt	33
4.3 Studerandes ersättningsrätt.....	34
5 Ersättningsperiodens längd	35
6 Ersättnings- och kompensationsnivåer.....	37
7 Aktivitetsgaranti.....	39
8 Ändring i lagen om arbetslöshetskassor.....	42
8.1 Inträdeskraven	42
8.2 Utträde ur arbetslöshetskassan på grund av bristande betalning m.m.....	43
8.3 Information vid arbetsförmedlingarna.....	43
9 Aviserade utredningar.....	44
9.1 Tillsynen över arbetslöshetskassorna och arbetsförmedlingarna.....	44
9.2 Trygghetsförsäkring	45
10 Lagfrågor m.m.	45
11 Övriga frågor.....	46
11.1 Diverse frågor om ersättningsrätt m.m.	46
11.2 Företagare.....	47
11.3 Bemanningsföretag.....	50
11.4 Familjehem m.m.....	51
11.5 "Elektroniska kassakort"	52
Hemställen	53
Reservationer.....	57
1. Avslag på propositionen (mom. 1) (c)	57
2. Införande av en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring m.m. (mom. 2) (m).....	58
3. Införande av en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring m.m. (mom. 2) (kd).....	61
4. Införande av en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring m.m. (mom. 2) (c).....	62
5. Införande av en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring m.m. (mom. 2) (fp)	63
6. Uppföljning av handlingsplaner (mom. 3) (fp)	64

7. Förslaget om sökområde (mom. 8) (m, kd, fp)	64
8. Sökaktivitet m.m. (mom. 9) (c).....	65
9. Nedsättning av dagpenning m.m. (mom. 11) (m)	66
10. Främre parentesen (mom. 13) (kd, c).....	66
11. Arbetsvillkor och anställningsstöd m.m. (mom. 14) (m)	67
12. Vård av sjukt barn (mom. 18) (kd).....	68
13. Studerandes ersättningsrätt (mom. 19) (kd)	68
14. Studerandes ersättningsrätt (mom. 19) (c)	68
15. Förlängning av ersättningsperioden (mom. 20) (m).....	69
16. Förhöjd dagpenning (mom. 21) (m, kd).....	70
17. Ytterligare höjning av dagpenningnivån (mom. 22, motiveringen) (m)	70
18. Tidsgränser för aktivitetsgarantin (mom. 23) (m)	71
19. Riktlinjer för aktivitetsgarantin (mom. 24) (c).....	71
20. Utredning om tillsynsverksamhet (mom. 26) (m, kd)	71
21. Deltidsarbetslösas ersättningsrätt (mom. 28, motiveringen) (m)...	72
22. Utredning om företagares ersättningsrätt (mom. 31) (m, kd, c, fp).....	73
23. Anställda i bemanningsföretag (mom. 32) (m, kd)	74
24. Familjehem (mom. 33) (kd)	74
Särskilt yttrande	75
Anställningsstöd (kd)	75
Bilagor:	
Bilaga 1 Propositionens lagförslag avseende lagen om arbetslöshetsförsäkring	76
Bilaga 2 Propositionens lagförslag avseende lagen om arbetslöshetskassor.....	84
Bilaga 3 Utskottets lagförslag	86
Bilaga 4 Kulturutskottets yttrande 2000/01:KrU1y En rättvisare och tydligare arbetslöshetsförsäkring.....	89